

**Document of
The World Bank**

FOR OFFICIAL USE ONLY

Report No. 79854-AM

**INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION
INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT**

PROGRAM DOCUMENT

FOR A

PROPOSED CREDIT

IN THE AMOUNT OF US\$41 MILLION (APPROXIMATELY SDR 27.1 MILLION)

AND A

PROPOSED LOAN

IN THE AMOUNT OF US\$31 MILLION

TO

THE REPUBLIC OF ARMENIA

FOR A

FIRST DEVELOPMENT POLICY OPERATION

September 25, 2013

**Poverty Reduction and Economic Management Department
South Caucasus Country Unit
Europe and Central Asia Region**

This document has a restricted distribution and may be used by recipients only in the performance of their official duties. Its contents may not otherwise be disclosed without World Bank authorization.

ARMENIA -GOVERNMENT FISCAL YEAR

January 1 – December 31

CURRENCY EQUIVALENTS

(Exchange Rate Effective as of September 18, 2013)

Currency Unit	Armenian Dram
US\$1.00	AMD 408.74

ABBREVIATIONS AND ACRONYMS

ADB	Asian Development Bank	IDF	Industrial Development Foundation
ADS	Armenia Development Strategy	ILCS	Integrated Living Conditions Survey
AMD	Armenian Drams	IMF	International Monetary Fund
CBA	Central Bank of Armenia	MENR	Ministry of Energy and Natural Resources
CEM	Country Economic Memorandum	MNP	Ministry of Nature Protection
CIT	Corporate Income Tax	MoF	Ministry of Finance
COC	Chamber of Control	MTEF	Medium-Term Expenditure Framework
CPIA	Country Policy and Institutional Assessment	NCO	Non-commercial Organization
CPS	Country Partnership Strategy	OSS	One-stop shop
CSO	Civil Society Organizations	PEFA	Public Expenditure and Financial Accountability
DCFTA	Deep and Comprehensive Free Trade Agreement	PER	Public Expenditure Review
CBA	Central Bank of Armenia	PFM	Public Financial Management
DPO	Development Policy Operation	PIT	Personal Income Tax
DSA	Debt Sustainability Analysis	PPP	Public-private Partnership
ECA	Europe and Central Asia	PRSC	Poverty Reduction Support Credit
ECF	Extended Credit Facility	PEFA	and Financial Accountability
EFF	Extended Fund Facility	PV	Present Value
EIA	Environmental Impact Assessment	SCPEC	State Commission for the Protection of Economic Competition
EU	European Union	SDP	Sustainable Development Program
E&S	Environmental and social	SDR	Special Drawing Rights
FBP	Family Benefits Program	SME	Small and Medium Enterprise
FDI	Foreign Direct Investment	SRC	State Revenue Committee
FSAP	Financial Sector Assessment Program	PV	Present Value
GDP	Gross Domestic Product	SCPEC	State Commission for the Protection of Economic Competition
GDCA	General Department for Civil Aviation	US\$	United States Dollars
GIZ	Deutsche Gesellschaft fuer Internationale Zusammenarbeit	VAT	Value Added Tax
IFC	International Finance Corporation	US\$	United States Dollars
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development	VAT	Value Added Tax
IDA	International Development Association		

Vice President:	Laura Tuck
Country Director:	Henry G. Kerali
Country Manager:	Jean-Michel Happi
Sector Director:	Roumeen Islam (acting)
Sector Manager:	Ivailo Izvorski
co-Task Team Leaders:	Ulrich Bartsch, Gohar Gyulumyan

REPUBLIC OF ARMENIA
FIRST DEVELOPMENT POLICY OPERATION
CONTENTS

LOAN/CREDIT AND PROGRAM SUMMARY.....	v
I. INTRODUCTION AND COUNTRY CONTEXT.....	1
II. MACROECONOMIC POLICY FRAMEWORK.....	3
A. RECENT ECONOMIC DEVELOPMENTS.....	3
B. MACROECONOMIC OUTLOOK AND DEBT SUSTAINABILITY.....	5
C. IMF RELATIONS.....	8
III. THE GOVERNMENT’S PROGRAM.....	8
IV. THE PROPOSED OPERATION.....	10
A. LINK TO GOVERNMENT PROGRAM AND OPERATION DESCRIPTION.....	10
B. PRIOR ACTIONS, RESULTS AND ANALYTICAL UNDERPINNINGS.....	13
C. LINK TO CPS AND OTHER BANK OPERATIONS.....	21
D. CONSULTATIONS, COLLABORATION WITH IFIS AND OTHER DEVELOPMENT PARTNERS.....	22
V. OTHER DESIGN AND APPRAISAL ISSUES.....	23
A. POVERTY, SOCIAL AND GENDER IMPACTS.....	23
B. ENVIRONMENTAL ASPECTS.....	245
C. FIDUCIARY, DISBURSEMENT AND AUDITING ASPECTS.....	25
D. MONITORING AND EVALUATION.....	26
VI. SUMMARY OF RISKS AND MITIGATION.....	27
MAP OF ARMENIA.....	84

TABLES

Table 1. Macroeconomic Trends and Projections.....	5
Table 2. Fiscal Indicators.....	7
Table 3. DPO Objectives, Action Areas, and Analytical Underpinnings.....	12
Table 4. Summary of Poverty, Social, and Gender Impacts.....	23
Table 5. Simulating the Impact of Expanding Number of Beneficiaries.....	24

FIGURES

Figure 1. Poverty Head Count Ratios by Region, 2011.....	3
Figure 2. Public Sector Debt, 2012-32.....	7
Figure 3. Link between ADS and DPO Measures.....	10

BOX

Box 1. Links between Armenia’s employment challenge, competitiveness, and the DPO.....	11
--	----

ANNEXES

Annex 1. Policy And Results Matrix	29
Annex 2. Letter of Development Policy	32
Letter of Development Policy (Armenian Version).....	45
Annex 3. Fund Relations	77
Annex 4. Armenia at a Glance.....	79

The Development Policy Operation Loan and Credit was prepared by an IBRD and IDA team led by Ulrich Bartsch and Gohar Gyulumyan, and consisting of: Arusyak Alaverdan, Tania Begazo, Vickram Cuttaree, Adriana Jordanova Damianova, Guiseppe Fantozzi, Lincoln Flor, Ruxandra Floroiu, Susanna Hayrapetyan, Edgar Karapetyan, Clayton Bryant Kerswell, Tigran Kostanyan, Gerard McLinden, Davit Melikyan, Matteo Morgandi, Arsen Nazaryan, Georgiana Pop, Angela Prigozhina, Sandra Sargent, Daniel Saslavsky, Nistha Sinha, Evgenia Shumilkina, Owen Smith, Erwin Tiongson, and Zaruhi Tokhmakhian, Arman Vatyán, with a much appreciated support from Nelli Khachatryan, Zakia Nekaien-Nowrouz, and Sarah Nankiya Babirye. The team is grateful for overall guidance provided by Henry Kerali, Yvonne Tsikata, Jean-Michel Happi, Ivailo Izvorski and Rashmi Shankar. Pedro Rodriguez and Souleymane Coulibaly started the policy dialogue for this operation and also provided helpful comments for this ROC Program Document version. The team gratefully acknowledges the excellent collaboration of the Armenian authorities, development partners, as well as the support and guidance of peer reviewers Deepak Mishra, Pablo Gottret, and Raju Singh.

LOAN/CREDIT AND PROGRAM SUMMARY
REPUBLIC OF ARMENIA
FIRST DEVELOPMENT POLICY OPERATION

Borrower	Republic of Armenia	
Implementation Agency	Ministry of Finance	
Financing Data	IDA credit of US\$41 million on blend IDA terms with a maturity of 25 years including a 5 year grace period. IBRD loan of US\$31 million with a maturity of 25 years and a grace period of 10 years.	
Operation Type	First in a series of three Development Policy Operations (DPOs).	
Main Policy Areas	<p>The measures supported by the first pillar—aimed at strengthening competitiveness—address:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. The costs of doing business with inspection agencies reform. 2. Access to credit with enhanced credit reporting, an improved legal framework for secured transactions, bankruptcy and debt workouts. 3. Efficiency and transparency of the public administration through: <ol style="list-style-type: none"> i) the government’s ability to recruit and retain specialized skills with civil service reform, ii) the adoption of an Electronic Transactions Act and interoperability of public e-governance databases. 4. Trade facilitation through: <ol style="list-style-type: none"> i) introduction of a one-stop-shop border clearance concept and ii) establishment of joint border controls with Georgia. 5. Transparency and competition in aviation through: <ol style="list-style-type: none"> i) measures to enhance transparency and competition in aviation, ii) new institutional structure for government oversight of the sector. 6. Developing the financial sector through reforms issuing enabling regulation for the new individual pension savings accounts. <p>With the second pillar—enhancing fiscal, social, and environmental sustainability, the DPO supports:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tax revenue mobilization. 2. Expansion of social protection. 3. Strategies to improve financial and technical sustainability of drinking water, irrigation, and roads, 4. New legal framework for environmental impact assessments in the mining sector. 	
Program Development Objective(s)	Support job creation through growth enhancing reforms.	
Result Indicators	Number of inspection agencies.	Baseline: 18 Target: 9
	Number of credit reports on individuals issued.	Baseline: 75,000 Target: 150,000
	Time to resolve insolvency in the Doing Business Report.	Baseline: 1.9 years. Target: 1.5 years.
	Share of eligible external applicants during competitions for non-junior (professional) civil service positions.	Baseline: 0 Target: >10 percent

	Number of electronic IDs and certificates issued.	Baseline: 26,000 Target: 250,000
	Average time to complete goods clearance process for import and export.	Baseline: tbd. (survey to be conducted for DPO-2) Target: 10 percent decrease
	Number of markets served from Yerevan airport.	Baseline: 33 (March 2013) Target: >33
	Number of international asset managers operating in Armenia.	Baseline: 0 Target: >1
	Tax to GDP ratio.	Baseline: 21.4 percent (2012) Target: 23.3 percent (2015)
	Number of Water User Association setting fees according to their business plans.	Baseline: 0 Target: >5
	Number of consolidated social service access points.	Baseline: 0 Target: 30
Overall risk rating	<p>The overall risk of this operation is moderate. Risks are posed by the following aspects.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Political and governance risks: Vested interests could undermine program implementation. Geopolitical tensions are high in the region, most specifically with regard to the Nagorno-Karabakh conflict. • Macroeconomic risks: The Armenian economy could be strongly affected by another global economic slowdown. • Operational design, implementation, and sustainability: The government's implementation capacity is low, particularly at mid-levels of the civil service. Weak capacity for implementation and enforcement could diminish the positive effect of policy improvements. • Fiduciary risks: The Armenian government still faces weaknesses in accounting standards and fiduciary controls, although improvements have been made in recent years. <p>To manage risks, the DPO team, in close consultation with Bank management, is holding frequent consultations with the government on the evolving policy environment. To mitigate the risk of vested interests undermining program implementation, the authorities have increased outreach efforts to broaden the political support for the reforms, particularly among beneficiaries (i.e., the poor and the middle class). The government's sound policy framework and official support are likely to mitigate impacts of external shocks.</p>	
Operation ID	AM-P127754.	

**INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION
INTERNATIONAL BANK FOR RECONSTRUCTION AND DEVELOPMENT**

**PROGRAM DOCUMENT FOR A
PROPOSED FIRST DEVELOPMENT POLICY OPERATION LOAN AND CREDIT
TO THE REPUBLIC OF ARMENIA**

I. INTRODUCTION AND COUNTRY CONTEXT

1. **The new programmatic series of three Development Policy Operations (DPO) over 2013-15 supports the Government of Armenia in its efforts to spur job creation and enhance sustainability with the goal of reducing poverty and promoting shared prosperity.** It aims to achieve these objectives through strengthening competitiveness and enhancing fiscal, social and environmental sustainability. The reforms supported under the new DPO series build on measures under the previous three-year DPO series (2009-12), which supported the government in mitigating the impact of the global financial crisis and to laying the foundations for post-crisis growth by improving competitiveness and facilitating the structural transformation of the economy towards tradable sectors. The proposed new series is anchored in the reforms contained in the government's Armenia Development Strategy (ADS) for 2013-25, which was finalized in August 2013 and the new Country Partnership Strategy for Armenia, which is expected to be finalized in October 2013.

2. **The series aims to address Armenia's overarching development challenge: the lack of jobs.** Persistently high unemployment and low labor force participation, especially among women, leave the employment-to-population ratio, lower than in most European countries at 51 percent in 2011. Employment creation during the high-growth period of 2003-08 was mostly driven by an expansion of construction and non-tradable services, a growth model that proved unsustainable and highly vulnerable to shocks. Going forward, expansion of industry and service geared for international markets has the best potential to create jobs. International experience has shown that job creation will thrive in a good business environment, supported by a stable macroeconomic environment, sustainable fiscal and social policies, and institutions that help make the economy more resilient to shocks.

3. **Available data suggest that enhancing the economy's ability to create jobs is a necessary condition for reducing poverty and promoting shared prosperity.** Employment plays a key role in determining the poverty status of people. Compared to the better-off individuals, those in the bottom 40 percent of the consumption distribution are more likely to be unemployed or out of the labor force. Jobs are therefore important drivers of poverty reduction and boosting welfare of the bottom 40 percent. Breaking down the sources of poverty gains between 2004 and 2010 shows that increases in wages, employment, and pension benefits were among the most important contributors to the overall reduction in poverty. Higher employment would also boost growth: in 2007, a World Bank study concluded that increasing the employment-to-population ratio of Armenians to the European average would lift GDP by about 8 percent.

4. **The new DPO series will support job creation through growth enhancing reforms.** It supports private sector led growth by improving the business environment, strengthening governance, improving efficiency of government, and strengthening sustainability. Consistently high economic growth rates spur stronger job creation, which helps achieve the goals of poverty reduction and promoting shared prosperity. Armenia's business environment is challenging because of the lack of competition in Armenia's markets, state regulation and government contracts creating barriers to entry for new firms, low connectivity between Armenia and the rest of the world, and low levels of human capital and infrastructure. Vulnerability to shocks and concerns about sustainability reduce long-term investment. The DPO is aimed at promoting macroeconomic stability, implementing structural reforms to provide a

conducive business environment, and enhancing the economy's resilience to shocks through measures to improve sustainability (see also Box 1 on p. 11). It supports measures grouped in two pillars, strengthening competitiveness and enhancing fiscal, social, and environmental sustainability. The measures are designed against the backdrop of a weak governance environment, and aim at strengthening institutions, alleviating distortions and reducing opportunities for rent seeking. The line of sight to their intended impacts is described below.

- **First pillar: strengthening competitiveness.** This pillar supports critical business climate and public administration reforms, aimed at strengthening competitiveness and public sector efficiency. These are expected to contribute to job creation through reducing the costs of doing business for firms, expanding access to credit to SMEs, and increasing opportunities for employment and job creation through increased trade and connectivity within and outside Armenian borders. Public administration reforms supported under this pillar will also contribute to a more inclusive access to services as a result of a more efficient use of resources and a more sound policy formulation framework. Specific policy areas being supported, and their expected benefits, include:
 - Streamlining inspections will reduce the burden of running a business and rent-seeking opportunities.
 - Enhancing access to credit through improved credit reporting, collateral regime, and debt work-out and bankruptcy procedures will alleviate the biggest constraint on business expansion identified in SME surveys.
 - Improving the efficiency and transparency of public administration with civil service reforms and introduction of e-governance will improve the government's ability to formulate and implement policies, increase the efficiency of government spending and public service provision, and reduce corruption. Low level of public services, in particular infrastructure and corruption are major impediments to doing business.
 - Promoting industrial development and exports through increasing the efficiency and transparency of customs operations will enhance the competitiveness of Armenian products and promote an expansion of the production of tradables with a high elasticity of employment.
 - Enhancing competition through liberalization of the aviation sector will improve connectivity and promote the flow of people and ideas, as well as reducing the costs of trade.

- **Second pillar: fiscal, social, and environmental sustainability.** The second set of measures enhances the Armenian economy's resilience to shocks and long-term stability with creating fiscal space, supporting social objectives with enhancements to the social protection system, more inclusive access to public goods and services, and protection of the environment. In addition, they support the creation of human capital and productive infrastructure and utility assets. Specific policy areas and expected benefits supported under this pillar include:
 - Increasing tax revenue through reducing tax exemptions will reduce distortions and create more fiscal space for growth enhancing expenditure.
 - Improving the social welfare net will help enhance human capital.
 - Improving the financial and technical sustainability of drinking water, irrigation, and roads, will contribute to macroeconomic stability and resilience, and improve public service delivery.
 - Promoting the implementation of environmental safeguards in the mining sector will enhance the social acceptability of mining and improve the investment climate in the sector.

II. MACROECONOMIC POLICY FRAMEWORK

A. RECENT ECONOMIC DEVELOPMENTS

5. **The global financial crisis hit Armenia hard because of the lopsided structure of its economy.** After a sharp drop in remittances and investor confidence, Armenia's economy contracted by 14 percent in 2009. The downturn brought large declines in savings and investment. The construction industry collapsed, and unemployment soared.

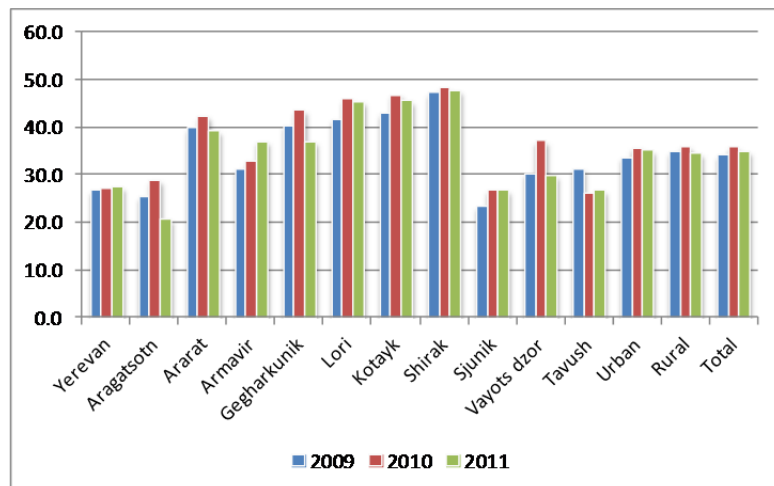
6. **Poverty incidence is still higher than before the 2009 economic crisis.** About 35 percent of Armenians were living in poverty according to the 2011 household survey, little changed since 2009. In contrast, 27.6 percent of Armenians were considered poor in 2008. In 2011, rural and urban incidence of poverty were similar at about 35 percent. About 47 percent of female headed households were considered poor in 2011.

7. **The crisis ended the consumption growth advantage enjoyed by the bottom 40 percent.** Over the 2006-08 period, construction was the largest contributor to growth and employment creation. Over this same period, consumption growth of those at the bottom 40 percent of the distribution—an indicator of shared prosperity—outpaced the consumption growth experienced by the population overall (6.5 percent vs. 5.2 percent). The crisis halted construction-driven growth and eroded the gains in consumption. Overall, between 2006 and 2011, consumption of the bottom 40 percent grew at 0.4 percent per year while the overall population registered zero growth in consumption.

8. **Recovery from the recession is losing steam since the second quarter of 2013.** Preliminary data shows that growth faltered in the second quarter of 2013 to 0.6 percent year-on-year, after a 7.5 percent expansion in the first quarter. Real GDP expanded by 7.2 percent in 2012, largely because of a strong performance in agriculture. Despite the high real growth, nominal GDP turned out to be smaller than anticipated because of a negative deflator. The tradable sector contributed 3.1 percentage points to real GDP (at factor costs) growth during 2012, while the contribution of the non-tradable sector was 2.9 percentage points.¹ The construction sector showed signs of revival after the steep contraction following the global crisis.

9. **Consumer price inflation picked up in 2013, partly because of gas and electricity price increases.** The 12-month inflation was 3.2 percent in December 2012, well within the central bank's inflation target range of 4±1.5 percent. However, rising food and energy prices contributed to lifting inflation to 8.5 percent in July 2013. Domestic gas and electricity prices were increased by 18 percent and

Figure 1. Poverty Head Count Ratios by Region, 2011
(in percent of population)

Source: ILCS 2011 and Bank staff calculations.

¹ For the analysis in this section, tradable branches are industry and agriculture, non-tradable branches – construction and services.

27 percent, respectively, in July, the first increase since 2010. The Central Bank of Armenia raised its policy interest rate to 8.5 percent in July, the first increase since September 2011, to accommodate the one-off energy price increase and mitigate against possible second-round effects.

10. A favorable external environment helped reduce external imbalances, though vulnerabilities remain. The balance on goods and services improved in 2012, with an expansion in merchandise exports by 7 percent driven by agriculture and processed food. Import of mining products and investment goods grew by 5.4 percent in US dollar terms. The current account deficit improved to 11.2 percent of GDP. High interest payments on external debt and lower official grants offset some of the improvement in the balance on goods and services. The real effective exchange rate depreciated by 4.4 percent in 2012, which could stimulate exports going forward. Net Foreign Direct Investment (FDI) amounted to US\$474 million in 2012, roughly half of the pre-crisis maximum. Gross external debt increased by 3.2 percent during 2012, driven by borrowings of the central government and commercial banks.

11. Fiscal policy was contractionary in 2012, with over-performance of the initially envisaged pace of fiscal consolidation, and 2013 budget execution is also falling short of its targets. The overall fiscal deficit for 2012 is estimated at 1.5 percent of GDP instead of the planned 3.1 percent. As the revenue collection was close to the revised target, the main factor contributing to the smaller fiscal deficit was lower public spending, namely capital expenditures. The under-execution of capital expenditures against the adjusted plan is 1.1 percent of GDP. The overall revenue performance was driven by higher than expected tax revenues in 2012. While the collected taxes exceeded the budgeted amount by only 0.3 percent in nominal terms, a lower than expected level of nominal GDP (due to a negative deflator) pushed the tax-to-GDP ratio to 21.4 percent, 0.7 percentage points higher than initially projected. The deficit was financed by domestic T-bill auctions and borrowing from International Financial Institutions. The overall fiscal balance was in surplus in the first half of 2013, with under-spending of the capital budget again a concern. Armenia's total external debt is estimated at 76.7 percent of GDP by the end of 2012, a large share of which is owed by the public sector. With the cautious fiscal deficit target, public debt is expected to decline further to 41 percent of GDP. The overall debt burden is projected to peak further in 2013-14 and decrease only starting from 2015.

12. As part of the 2013 State Budget, the government prepared a package of tax policy and tax administration changes. Main objectives of the tax package were to expand the tax base (mainly for the Personal Income Tax, PIT, to allow equal opportunities for joining the new pension system), create tax incentives for job creation and streamline the tax administration. The tax policy changes are likely to increase collections from personal income taxes and turnover taxes. However, the government lowered corporate income tax (CIT) for businesses creating new employment for 2 years which may reduce revenues from CIT in the medium term.

13. President Sargsyan agreed with his Russian counterpart in September 2013 that Armenia will join the Eurasian Customs Union (ECU). Prior to the announcement, the government had expected to sign an Association Agreement with the EU in November 2013, the result of 4 years of technical assistance and negotiations. The engagement offered Armenia a framework to modernize its trade relations and for economic development on the basis of a far-reaching harmonization of laws and regulations in various trade-related sectors. Countries that have signed Association Agreements in the past, or are on the way to such agreements, benefit in a major way from the business climate and governance reforms that are a prerequisite, in addition to market access. However, some benefits will also come from the ECU membership. Most notably, Russia is making natural gas available to Armenia on the basis of its domestic gas price adjusted for transport cost for a period of at least 5 years.

B. MACROECONOMIC OUTLOOK AND DEBT SUSTAINABILITY

14. **Slower growth in Armenia's trading partners, a return to trend in agricultural growth, and tighter fiscal policy suggest a slowdown of economic growth over the medium term.** With the effects of the good agricultural harvest waning and tight fiscal policy, GDP growth is projected to moderate to 4.5 percent during 2013-2015 (Table 1). With a modest outlook for construction and the agriculture sector's return to its historic 3-4 percent annual expansion pace, growth drivers will have to come from industry and modern services. Manufacturing will be the major growth driver as the reforms and the government's industrial development strategy focus on developing several manufacturing sectors for better export performance. Over the medium term, the fiscal envelope is expected to expand by a return to trend of capital spending, which will support growth through crowding in private investment.

Table 1. Macroeconomic Trends and Projections

(in percent of GDP unless otherwise specified)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	Actuals				Projections		
National income and prices							
Real GDP (percent change)	-14.1	2.2	4.7	7.2	4.5	5.0	5.0
Gross domestic product (in millions of U.S. dollars)	8,648	9,260	10,142	9,951	10,731	11,509	12,654
Gross national income per capita, Atlas method (in U.S. dollars)	3,170	3,310	3,470	3,760	3,850	4,020	4,360
Consumer price index (percent change)	3.4	8.1	7.5	2.5	6.4	6.2	4.0
Investment and saving							
Investment	36.4	33.4	26.1	23.7	23.8	23.9	24.1
Public	7.0	5.5	4.7	3.3	5.1	5.0	5.0
Private	27.6	27.3	22.6	20.4	18.8	18.9	19.1
National savings	18.5	18.1	16.3	12.6	12.8	14.1	16.0
Domestic savings	7.1	8.4	3.7	-1.0	1.2	2.5	4.3
Government operations							
Revenue and grants	21.5	21.9	22.7	23.1	24.2	23.9	23.9
Of which: tax revenue	19.4	19.5	20.0	21.4	22.6	23.0	23.3
Grants	0.7	0.9	1.6	0.5	0.5	0.5	0.2
Expenditures	29.1	26.9	25.5	24.6	27.0	26.2	25.9
Current expenditures	22.4	21.4	20.9	21.3	21.9	22.9	22.4
Of which: interest payments	0.5	0.9	0.9	1.0	1.2	0.9	0.8
Capital expenditures	7.0	5.5	4.7	3.3	5.1	5.0	5.0
Overall balance	-7.6	-5.0	-2.8	-1.5	-2.8	-2.3	-2.0
Primary balance	-7.1	-4.1	-1.9	-0.5	-1.6	-1.5	-1.3
Public debt	38.9	41.0	40.7	43.9	41.1	39.4	37.0
External sector							
Exports of goods and services	15.5	20.9	23.7	24.5	24.0	23.7	22.9
Imports of goods and services	42.6	45.5	47.3	49.3	46.6	45.1	42.6
Net remittances	14.8	13.5	15.9	17.6	14.0	14.0	13.9
Current account	-15.8	-14.8	-10.9	-11.2	-11.1	-9.7	-8.0
Foreign direct investments, net	8.4	6.1	4.4	4.8	4.3	4.3	4.4
Change in foreign exchange reserves (in millions of US dollars)	-600.3	111.5	-132.9	48.3
Gross international reserves (in months of imports)	6.5	5.3	4.8	4.2	4.0	4.0	4.0

Sources: Armenian authorities and Bank staff calculations.

15. **The current account deficit is expected to improve with growing remittances and as a result of structural shifts in the economy.** Policies geared to industrial development and export promotion should lead to faster growth of tradable sectors. Together with continuing growth in remittance inflows,

this will support a reduction in the current account deficit to single digits. The macroeconomic framework also takes into account a gradual depreciation of the exchange rate to support an improvement in the current account balance.

16. **Moderation in growth will ease domestic pressures on inflation, but international food prices will remain a source of external shocks.** In the medium term, inflation is expected to stabilize around the Central Bank of Armenia's (CBA) target of 4 percent as a result of a narrowing current account deficit. In this case, the CBA will bring down its interest rate to adopt a neutral policy stance.

17. **Fiscal consolidation, which was largely a result of reducing capital expenditure to a rather low level, is not sustainable.** Protection of social spending is important to alleviate poverty which has been worsening during 2009-10, but continuous overlooking of capital spending may undermine growth prospects. It would also put additional pressures on the state budget, when underfunding of rehabilitation of infrastructure leads to higher maintenance costs (Table 2). To balance the need for adequate capital funding with fiscal consolidation and pro-poor stance, the government needs to continue reforms in public finance management to ensure higher value for money.

18. **During the previous DPO series some preliminary actions have been taken to revisit the current Public Investment Appraisal System (PIAS).** The government developed an institutional structure for appraisal, selection and screening of public investments and defined roles of different stakeholders involved in the process. The government intends to develop the methodological and regulatory framework for the introduction of the new PIAS. It is also considering further extension of program budgeting principles through developing a system of output indicators to the allocations for capital spending.

19. **Recurrent spending should continue to support public service delivery while maintaining macroeconomic stability.** During the course of 2012, none of the potentially inflation-triggering expenditures (such as public sector wages and social transfers) were increased. Social transfers, however, remained the largest spending category amounting to almost one third of recurrent spending. Subsidies remained modest at 2.5 percent of recurrent spending, and no arrears were accumulated during 2012. For the first time since 2008, the government is envisaging an increase in public sector wages in 2014, together with reforms to wages scales and performance pay. It is considering a phased wage increase in line with macroeconomic stability.

20. **The external environment poses substantial risks to growth.** A possible worsening of economic conditions in the Euro-zone and Russia could negatively affect growth in Armenia through lower export demand and remittances. As these markets are key destinations of Armenian exports (metallic minerals, agricultural products, and food) and sources of major import categories (food and energy), adverse changes in global markets may weaken Armenia's trade balance. In addition, about 90 percent of remittances originate in Russia, and a deteriorating macroeconomic outlook there could put pressures on Armenia's current account.

21. **The policy response to another external shock in the near term would largely be confined to monetary policy.** Incomplete rebuilding of fiscal buffers after the large-scale expansion in 2009 leaves little room for further fiscal stimulus in case of a deterioration of the Armenian economy. However, the Central Bank of Armenia (CBA) will be able to significantly ease monetary conditions with policy rates at 8.5 percent, significantly above the 'zero bound'. In the medium term, fiscal consolidation is progressing to rebuild fiscal buffers.

Table 2. Fiscal Indicators
(in percent of GDP unless otherwise specified)

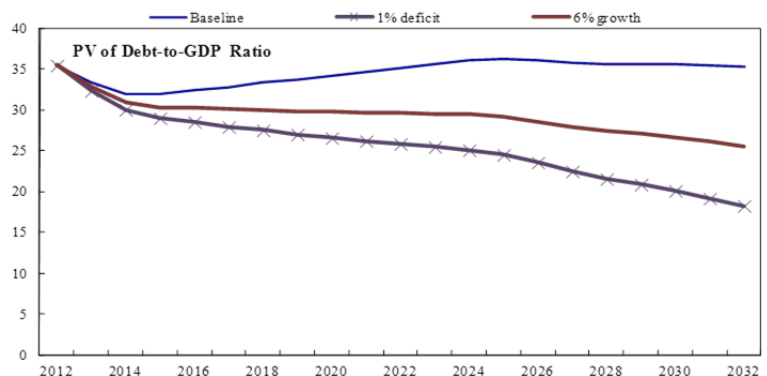
	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Overall Balance</i>	-7.6	-5.0	-2.8	-1.5	-2.8
Primary balance	-7.1	-4.1	-1.9	-0.5	-1.6
<i>Total Revenues and grants</i>	21.5	21.9	22.7	23.1	24.2
Tax revenues	19.4	19.5	20.0	21.4	22.6
Taxes on goods and services	9.0	9.4	9.1	9.9	..
Direct Taxes	4.5	4.4	4.7	5.3	..
Social insurance contributions	3.3	3.0	3.3	3.2	..
Taxes on international trade	0.8	0.8	1.0	1.1	..
Other taxes	1.9	1.8	1.9	1.9	..
Non-tax revenues	1.4	1.5	1.2	1.2	1.1
Grants	0.7	0.9	1.6	0.5	0.5
<i>Expenditures</i>	29.1	26.9	25.5	24.6	27.0
Current expenditures	22.4	21.4	20.9	21.3	21.9
Wages and compensation	2.4	2.3	2.2	2.2	2.3
Goods and services	9.1	8.6	8.4	8.2	9.1
Interest payments	0.5	0.9	0.9	1.0	1.2
Current transfers	9.7	9.1	8.8	9.4	8.8
Pensions	5.6	5.2	4.9	4.9	4.5
Social assistance	4.1	3.9	3.9	4.5	4.3
Capital expenditures	6.7	5.5	4.6	3.3	5.0
General Government Deficit Financing	7.6	5.0	2.8	1.5	2.8
Domestic (net)	-3.7	3.1	1.7	0.1	1.3
External (net)	11.3	1.9	1.1	1.4	1.5
<i>Functional classification</i>					
General services	3.1	3.5	3.5	3.4	4.4
Defense	4.1	4.3	3.9	3.8	4.2
Public Order and safety	2.2	1.9	1.9	1.9	2.1
Economic affairs	4.3	3.2	2.2	1.8	3.1
Health	1.8	1.6	1.7	1.6	1.7
Education	3.4	2.8	2.8	2.6	2.5
Cultural, sports, recreational, religious	0.5	0.5	0.5	0.6	0.4
Social Protection	7.8	7.1	6.8	7.3	7.0

Sources: Armenian authorities and Bank staff calculations.

22. **The latest debt sustainability analysis (DSA) identified a low level of debt distress, even after taking into account the significant private sector debt burden.** The public sector DSA suggests that Armenia's overall public sector debt dynamics are sustainable in light of the current size of the debt stock (Figure 2).

23. **Nevertheless, the rapid accumulation of public debt since the onset of the global crisis calls for continuing the pursuit of fiscal consolidation over the medium term.** Public external debt was only about 16 percent of GDP at end-2008, but reached 35 percent of GDP at end-2011, and is expected to decline if fiscal consolidation is successful and economic growth remains buoyant. While the projected debt-to-GDP levels do not breach the indicative thresholds, the ratios remain at much higher levels than prior to the crisis, pointing to a permanently lower resilience of the Armenian economy to exogenous shocks.

Figure 2. Public Sector Debt, 2012-32
(simulations, in percent of GDP)

Source: Armenia: 2012 Article IV Staff Report, IMF (2012).

24. **By targeting a fiscal deficit of less than 2 percent over the long term, the authorities could rebuild the macroeconomic buffers used during the crisis and increase the resilience of the economy.** A one percent deficit, for example, would reduce the ratio of the present value (PV) of debt to GDP by half compared to the baseline scenario by the end of the projection period in 2032. However, this would come at the cost of either compressing expenditures further, or making more strenuous efforts to increase the revenue-to-GDP ratio. Alternatively, if Armenia were able to attain a higher growth trajectory, a two percent deficit target would allow for an increase in fiscal space and a more rapid increase in buffers. If real GDP growth were to average 6 percent rather than the 5 percent assumed in the baseline, which would still be significantly under the 10-year historical average, the present value (PV) of debt-to-GDP ratio would fall steadily from 35 percent of GDP in 2012 to 26 percent at the end of the projection period, instead of remaining broadly constant as under the baseline.

25. **Gross external financing is assumed to average just under 3 percent of GDP in line with the average in the decade prior to the crisis.** Net external financing would be about two percent of GDP after amortization or one percent after amortization and Armenian external lending. During the recent IDA-16 Mid-Term Review, Armenia and a few similar countries were deemed ineligible for concessional financing under IDA-17.² However, Armenia applied for deferral of its graduation. The DSA assumes that the government gradually begins to access loans on fully commercial terms from 2018 onwards, although official non-concessional financing is expected to make up the bulk of the borrowing until the late 2020s.

26. **The overall assessment is that the macroeconomic framework is adequate for the purposes of this operation.** The fiscal policy stance has switched from stimulus to consolidation in line with the recovery of the economy, while protecting and extending pro-poor spending. Monetary policy has adopted a neutral stance, and the CBA is following its inflation targeting regime, including through a flexible exchange rate policy. Low fiscal deficits and robust growth is expected to reduce public debt, and the risk of debt distress is low.

C. IMF RELATIONS

27. **Armenia's program under the IMF Extended Fund and Credit Facility (EFF/ECF) was successfully concluded in July 2013.** An IMF Stand-by Arrangement was approved in March 2009 for SDR 544 million (of which only SDR 350 million were drawn). The IMF replaced the Stand-by with an EFF/ECF in June 2010. In July 2013, the IMF's Executive Board completed the Sixth and Final Review under the EFF/ECF arrangement and approved SDR 33.5 million for disbursement. The authorities have asked for a follow-up arrangement with the Fund, which is under discussion. The DPO preparation has been closely coordinated with the IMF. Coordination has focused in particular on the macroeconomic framework, debt sustainability analysis, fiscal consolidation, and reforms in the tax and public sector management areas.

III. THE GOVERNMENT'S PROGRAM

28. **Armenia's development vision, the Armenia Development Strategy (ADS) for 2013-25, was finalized in August 2013.** It focuses on employment creation as the key engine for improving living standards and reducing poverty. It envisages the creation of 350,000 new jobs in the non-agricultural sectors by 2025 with policies ensuring sustainable economic growth. Other priorities include enhancement of the country's human capital, improvement of the social protection system and modernization of the governance system.

² IDA (2012), "IDA16 Mid-Term Review Graduation Paper", Concessional Finance and Global Partnership (CFP), World Bank, September 2012.

29. **The ADS is built on four pillars: creating jobs, developing human capital, strengthening the social protection system and modernizing public administration and governance.** Different instruments of monetary, fiscal and social policies and structural reforms will be channeled to address the employment expansion objective. The following priorities are highlighted:

- (i) Employment expansion through high-productivity and decently paid jobs. The main policies to achieve this objective include:
 - Stepping up both productivity increases and employment growth, specifically in export-oriented activities, as the main drivers of economic growth;
 - Increasing external competitiveness, by improving the business climate, ensuring fair competition, and economic diversification;
 - Improving access to credit, notably for SMEs, to diversify options for reducing unemployment; and
 - Ensuring macroeconomic stability through adequate fiscal revenue mobilization.
- (ii) Direct policies are aimed at various high-potential sectors (industry and export promotion, tourism, information technologies, agriculture).
- (iii) Investment in infrastructure and enhanced maintenance of existing assets (in drinking water, irrigation, transport, energy).
- (iv) Improvements in the effectiveness of the social protection system through maintaining pro-poor spending and improving targeting of social assistance (Family Benefits program, other social assistance programs, pensions).
- (v) Strategic reallocations in the structure of public spending aimed at enhancing human capital creation and improving Armenia's skills base, through improvements in health care, education, and the promotion of science and cultural activities.
- (vi) Better environmental protection, in particular in the mining sector.
- (vii) Strengthening and modernizing the public administration (e-governance, inspection reform, local governance, public financial management, civil service development, justice, public order and safety, and anti-corruption).

30. **The ADS is highly operational.** It has a detailed annual breakdown of macro-fiscal projections for the next five years (2013-17) and more aggregate targets for main economic parameters up to 2025. To further operationalize it, the government prepared a more detailed Medium-Term Expenditure Framework (MTEF) for the first five years. The program suggests reducing poverty from the current 35.8 percent in 2010 to 23 percent by 2017, to 18 percent by 2021, and to 14 percent by 2025. It targets to reach a fiscal deficit below 2 percent of GDP by 2015, in line with reducing public debt and lowering the current account deficit to about 4.6 percent of GDP by 2017. The ADS shows strong emphasis on addressing priority environmental issues by reducing environmental risks associated with the expansion of the mining industry, illegal logging, overexploitation of water resources and desertification risks. It aims to strike a balance between development and environmental protection by proposing future revisions of policies concerning environmental fees and nature use fees, by revising the existing regulatory framework in line with the requirements and standards of the European Union (EU) and implementing measures for ecological education, public awareness and participation. The ADS sees Armenia as a middle-income country achieving a per capita income in excess of US\$10,000 by 2025 (three times higher than in 2012) through intensive job creation supported by industrial development and exports.

31. **The ADS was publicly discussed with target groups based on the experience gained with previous strategies (Poverty Reduction Strategy Paper in 2003 and Social Development Program formulation in 2008).** The government produced the Strategy based on consultations with civil society

and inputs received through the working group channel. Thematic Groups have been selected to represent the private sector, think tanks, academia and other segments of the civil society. Civil society organizations are adequately represented also in the ADS Steering Committee. The practice of reporting annually on the progress of program implementation will be revived.

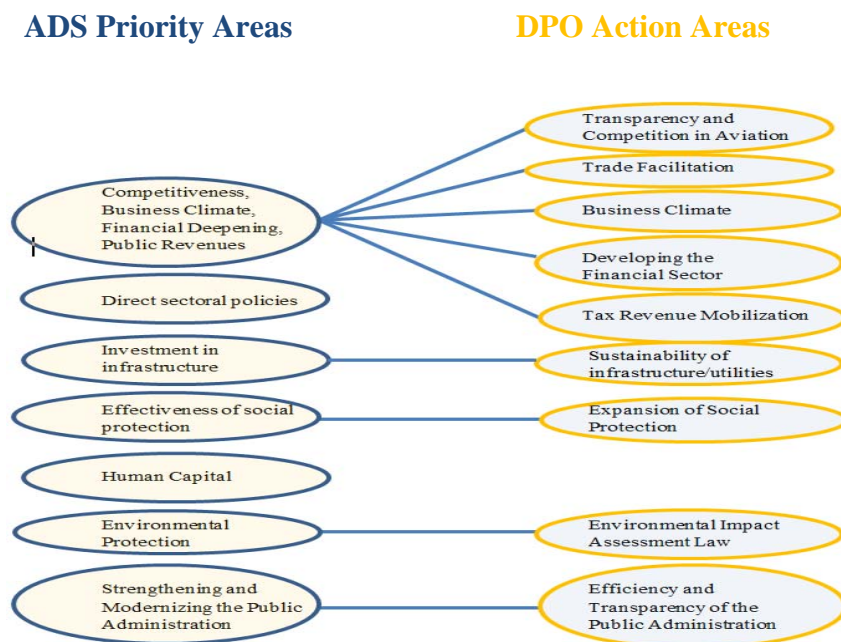
32. **Civil society will have formal channels of participation in the implementation and monitoring of the ADS.** The government will renew institutional arrangements to allow major stakeholders and Civil Society Organizations (CSOs) to take part in the ADS oversight processes. It is envisaged that after approval of the ADS by the Steering Committee in late September 2013, the structure and composition of the working group will be revisited to better align with ADS priorities and targets.

IV. THE PROPOSED OPERATION

A. LINK TO GOVERNMENT PROGRAM AND OPERATION DESCRIPTION

33. **The reform measures supported by the new DPO are closely linked to the government’s Armenia Development Strategy.** Preparation of the ADS, the new Country Partnership Strategy for Armenia, and the DPO series went hand-in-hand. The government’s main objective is to support job creation, which it aims to achieve with policies supporting sustainable economic growth. The DPO measures are aimed at supporting job creation in order to stimulate higher economic growth. The DPO policy measures are contained in five out of the seven ADS priority areas (see Figure 3). The measures are realistic given current central and line ministry capacities, and are supported by extensive analytical and capacity building assistance.

Figure 3. Link between ADS and DPO Measures

Source: World Bank staff.

34. **The new series builds on a long-standing partnership between the Bank and the Government of Armenia.** Specifically, it builds on the previous DPO series (2009-12) by supporting follow-up and complementary reforms. The previous DPO series supported measures aimed at mitigating the effects of the global crisis, including a widened fiscal stance and measures to strengthen social safety

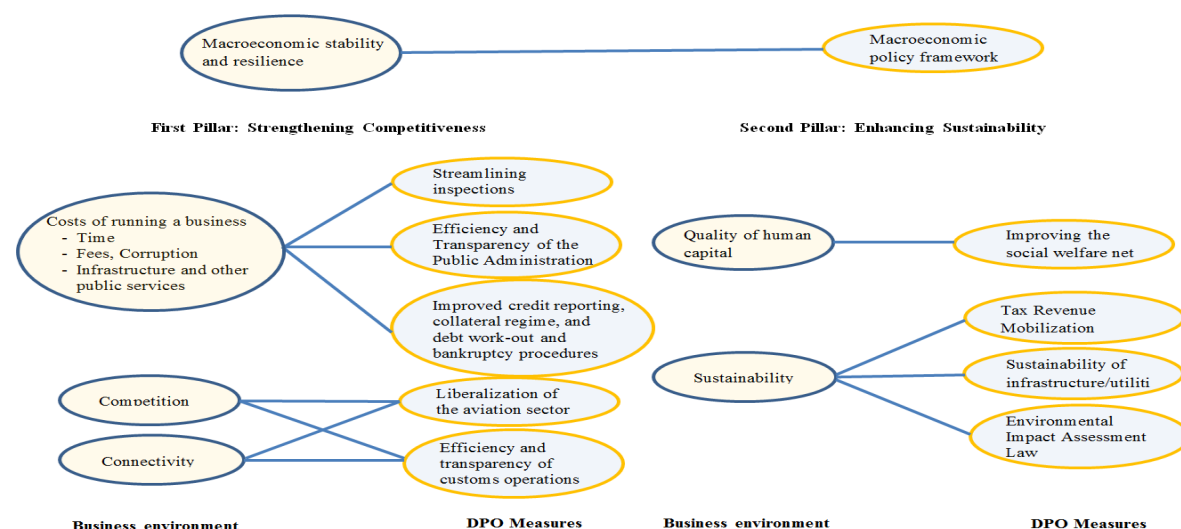
nets. It also aimed at structural reforms to lay the foundations for post-crisis growth. It addressed public financial management, public sector efficiency, critical infrastructure needs, and the regulatory environment to enhance the effectiveness of the public sector, and promoted the sustainable use of natural resources.

Box 1. Links between Armenia's employment challenge and the DPO policies

Armenia's economy has been sluggish in producing jobs, even in the high-growth period in the 2000s. The rate of joblessness soared after the global crisis, and even after the improvements over three years of recovery, unemployment still affected 18 percent of the labor force in 2011. There are large geographic disparities in employment rates as well as the quality of employment. While unemployment is much higher in urban areas, most rural work tends to be seasonal, part-time, and low-paid. The 2007 Armenia labor market assessment found that only about two-thirds of employed workers have permanent jobs; the rest have temporary jobs or are engaged in seasonal work, mostly in the informal sector.

Armenia's labor market confronts challenges that affect demand (number of jobs), supply (number of workers) and matching of the two. The recent Country Economic Memorandum (CEM, 'Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity', April 2013) shows that given the low level of employment, the emphasis should fall squarely on the first. Job creation will respond to the removal of impediments to firm entry and business start-ups, because new firms are mostly more innovative and create more jobs than existing firms. However, Armenia lacks a critical mass of small, dynamic and job creating enterprises. Lack of competition in Armenia's markets, state regulation and government contracts creating barriers to entry for new firms, low connectivity between Armenia and the rest of the world, and low levels of human capital and infrastructure make the business environment challenging. A good business environment is characterized by low costs of running a business, an area in which Armenia needs significant improvement, a high level of competition, good connectivity to global markets, high quality of human capital, and sustainability, without which businesses cannot plan for the future. As shown in the figure below, measures supported by the DPO aim at improving the business environment.

Box Figure 1: Links between the Business Environment and DPO Measures

Source: World Bank staff.

35. **The proposed new series continues the support extended under the previous DPO series, but shifts to a medium-term growth agenda.** As the recovery from the global financial crisis is clearly underway, the focus shifts from mitigation against crisis vulnerability to a medium-term agenda for strengthening growth drivers. The policy stance is redirected towards rebuilding macroeconomic policy buffers, in particular through fiscal consolidation and debt reduction. Social sector policies are now aimed at broadening coverage within a sustainable fiscal envelope. Measures to improve competition, the business environment, and the financial sector aim at supporting a shift of economic activity to the tradable sectors to foster more resilient growth.

Table 3. DPO Objectives, Action Areas, and Analytical Underpinnings

Objectives	Action Areas	Analytical Underpinnings
Pillar I: Strengthening Competitiveness		
Improve the business environment	Inspection agencies reform.	Tax Compliance Cost Survey (IFC, 2011)
Access to Credit	Enhanced credit reporting and improved legal framework for bankruptcy and debt work-out.	Country Economic Memorandum; Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity;
Improve efficiency and transparency of Public Administration	Electronic Transactions Act introducing a system of administrative registries, sound policy and regulation for e-signature, cyber security, information access and interoperability requirements in e-government applications, as well as a proper institutional framework; effective interoperability of e-government databases (in particular Ethics Commission, SRC, property and business registers and State Cadaster)	Country Economic Memorandum; Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity (2013); CPIA 2012; Tax Compliance Cost Survey (IFC, 2011)
	Changes in civil service legislation designed to enhance flexibility of recruitment and promotion of professional staff; instruments for staff motivation to supplement Civil Servants' performance pay	Armenia Programmatic PER – Fiscal Consolidation and Growth Recovery (2012)
Trade Facilitation	Introduction of a one-stop shop for management of cross-border transactions; establishment of joint controls at border crossings with Georgia	Country Economic Memorandum; Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity (2013)
Enhance competition	Measures to raise transparency and improve competition in aviation, adoption of a public air transport policy and delineation of responsible agencies with a clear indication of responsibilities for 1) policy making, 2) execution of policies, and 3) controlling of implementation; capacity building for monitoring and regulating agreements in air transport, railways, and utilities	Country Economic Memorandum; Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity (2013)
Develop the financial sector	Issuing enabling regulation for the new individual pension savings accounts; consolidated supervision and full disclosure of ownership of financial institutions and groups	Country Economic Memorandum; Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity (2013); FSAP (2012);
Pillar II: Enhancing Fiscal, Social, and Environmental Sustainability		
Mobilize tax revenue	Review of tax exemptions and restrictions and preparation of a package of amendments to phase out those estimated to have low developmental impact; introduction of a turnover tax for SMEs operating below the VAT threshold; parliamentary adoption of the package; finalization and submission to parliament of a new tax code harmonizing tax procedures, tax base and rates	Armenia Programmatic PER – Fiscal Consolidation and Growth Recovery (2012)

Table 3. DPO Objectives and Action Areas, continued..

Objectives	Action Areas	Analytical Underpinnings
Stream line social safety nets	Increase in the number of beneficiaries of Family Benefits Program and Health Benefits; update of the proxy-means testing formula for households' eligibility to FBP; consolidation of service delivery in a majority of access points	Armenia Poverty Update (2011-12)
Mainstream environmental sustainability in the mining sector	Parliamentary adoption of a new Environmental Impact Assessment (EIA) law in line with good international practice; operationalization of a one-stop shop for mining rights in line with environmental and social guidelines, amendments to the Law on Waste to include regulation of all mining waste	Armenia Country Environment Analysis (2011)

Source: World Bank staff.

B. PRIOR ACTIONS, RESULTS AND ANALYTICAL UNDERPINNINGS

36. **The preparation of the DPO program has been informed by analytical work carried out by the Bank, the government, and other donors.** On the Bank's side, recent findings of analytical work have been taken into account, including the annual Country Policy and Institutional Assessment (CPIA), a country economic memorandum (CEM, 'Armenia: Accumulation, Competition, and Connectivity') focusing on barriers to growth completed in the Spring of 2013, a public expenditure review (PER) completed in the summer of 2012, the joint IMF-Bank FSAP of May 2012, the Country Environment Analysis of 2011, several technical notes to specific actions and the programmatic poverty work (see Box 1 and Table 3). The Bank provided Policy Notes to the new government in July 2012 to help in making strategic policy choices.

37. **The DPO supports significant programmatic actions which are likely to make a difference for employment generation and growth over the medium term.** The action areas are critical for results and the government has full ownership. The government values the integrative role played by the DPO series as it enhances its ability to drive a broad, multi-sectoral reform program. It has taken important initial measures to implement the medium-term program. Notably, it has adopted a number of important prior actions to support program implementation, as outlined below.

Pillar I: Strengthening Competitiveness

Inspections Reform

38. **The Armenian government has made significant progress in improving the business environment.** During the previous DPO series, reforms greatly facilitated business registration, including through the opening of a 'one-stop-shop' for business registration. However, gains in the Doing Business Indicators (DBI) ranking through 2012 were due only to areas related to *opening* a business (e.g. registering a business or property), while the country performed relatively poorly in areas related to *running* a business (e.g. receiving electricity, conducting trade, protecting investors).

39. **Businesses identify an excessive level of inspections as a major burden on doing business in Armenia.** The previous DPO series supported legislative amendments to introduce risk-based principles in the Law on Inspection and the government introduced risk-based inspection practices in a majority of agencies. With a view to reducing overlaps and rent-seeking opportunities, the government is now

embarking on a program of consolidation of inspection agencies. It envisages reducing the number of inspection agencies by half (there were 18 in 2012).

40. **The reduction in the number of inspection agencies, through merger and consolidation, requires legal changes.** The government has drafted a new Law on Inspection Bodies, which suggests making inspection bodies adjunct to the government with specific governance system. A management board will be appointed to head the Inspection Body. The new structure will reduce rent seeking opportunities and bring inspections under better supervision. The Law on Inspection Bodies is expected to be passed by parliament before June 2014.

41. **As a prior action for DPO-1, the government has merged two inspection agencies (Labor Inspectorate and Anti-Epidemiology Inspectorate) aiming to reduce the burden of inspections on businesses pursuant Government Decree No. 857 dated July 25th, 2013.** The merger is the first step for more substantial consolidation later on when the new legal framework is in place. In this case, the Labor Inspectorate was dissolved, but health issues at the workplace (e.g. occupational health and safety) were fully transferred to the Anti-Epidemiology Inspectorate. Firms will benefit from an elimination of overlaps in surveillance of occupational health and safety issues, which was done by the two state bodies previously.

42. **The proposed measures (triggers) for DPO-2 and DPO-3 are the following:**

- The government implements its inspection reform plan in line with the new law.

43. **Result.** The expected outcome of these policy actions is a reduction in the burden on businesses from the inspections.

Credit Reporting, Collateral, and Bankruptcy Law Reform

44. **Improving efficiency of credit reports, a clearer legal framework for collateral, and an updated bankruptcy framework are aimed at improving access to finance.** The CBA has adopted a medium-term roadmap for a major overhaul of the credit registry, and started its implementation. The aim is to create a modern, stand-alone credit registry capable of delivering services to creditors and debtors in an efficient manner. There are also significant collateral enforcement issues, and tools for informal debt workouts are lacking. An electronic collateral registry has been established recently, but is not yet functioning well. Both systems show a lack of information from retailers, credit card issuers and other data providers regarding payment behavior information, and the role of the authorities regarding effective oversight can be improved. With regard to small- and medium-scale enterprises (SMEs), information could include a more comprehensive credit history of the individuals running the firm but also additional information regarding the firms which could be available from public sources.

45. **As a prior action for DPO-1, the CBA has implemented a series of measures to enhance the operation of the credit registry and reporting systems in line with its medium-term roadmap.** They included (i) issuance of specific requirements regarding consumer credits notified to all banks and credit organizations in Armenia, (ii) amendments to the Charter of Financial System Stability and Development Consumer Protection Unit clarifying the role of said unit in relation to appeals relating to credit reports; (iii) the limitation of the CBA's credit register functions starting in January 1, 2014; (iv) improving efficiency of credit reporting systems oversight by (a) amending the charters of Supervision, Legal, and Financial Stability Departments, (b) defining the role of the Consumer Rights Protection Unit with regard

to receiving and reviewing appeals, and (c) establishing the responsibility for unified oversight and enforcement for all financial institutions in the “Licensing and Supervision Committee”.³

46. **The proposed measures (triggers) for DPO-2 and DPO-3 are the following:**

- Government adopts enhancements to the legal and regulatory framework for secured transactions, including an internet-accessible electronic register for movable and immovable collateral.
- Government amends insolvency legislation to enable out-of-court arbitration, corporate and debt restructuring, and enterprise refinancing.

47. **Result.** The expected outcome of these policy actions is to improve the efficiency and transparency of the collateral regime and bankruptcy framework for a better access of MSMEs to finance by the end of the series.

Civil Service Reform

48. **Maintaining the professionalism and effectiveness of the Armenian civil service is hampered by the low level of public pay and cumbersome procedures.** Both affect the capacity of the civil service for policy formulation and support to government systems. Low pay and stringent requirements in terms of professional experience discourage applications from many qualified candidates for specialized professional positions (e.g. lawyers, economists, IT specialists). A centralized human resources management system further reduces the flexibility with which open positions can be filled (except for decentralized recruitment of Junior Staff). Regular mandatory attestations, which bear little relation with actual job requirements, further contribute to low staff morale.

49. **The government proposes changes to the Law on Civil Service to enhance flexibility of recruitment and promotion of professional staff.** It expects these changes to be enacted by the National Assembly by June 2014. Civil service reform has important gender implications. According to the Gender Policy Concept Paper (2010), women are overrepresented among lower ranks of civil servants and underrepresented in the higher levels and managerial positions. The low participation of women to competitions for civil service vacancies at the highest levels was highlighted in the RA’s 2010 Gender Policy. An effective system of staff training and professional development should ensure more balanced promotions, benefiting both men and women. The government is also of the view that the system of periodical attestation of civil servants has become obsolete with the development of a modern performance evaluation system. Attestations will therefore be discontinued for staff achieving a high performance rating. It will also develop new instruments for motivating staff.

50. **As a prior action for DPO-1, the government through has adopted a draft Law on Amendments to the Law on Civil Service in government session of July 25, 2013 designed to enhance the flexibility of recruitment, promotion of professional staff, and discontinue the mandatory periodical attestations, and submitted it to Parliament for approval on August 2nd 2013.**

51. **The proposed measures (triggers) for DPO-2 and DPO-3 are the following:**

- Government develops job descriptions and standard managerial competencies to enhance its ability to screen job applicants.

³ As evidenced by CBA’s Chairman Decisions No 1/599A dated July 16, 2013 and No 1/710L dated August 08, 2013, and CBA Circular dated July 4th, 2013.

- Government adopts new instruments for staff motivation to supplement Civil Servants' performance pay.

52. **Result.** The expected outcome of these policy actions is to increase the attractiveness of the Civil Service for professional staff so that the number of external applicants increases by the end of the series.

Governance

53. **Moving from physical to electronic transactions can greatly increase efficiency both in the public and private sectors.** Necessary conditions for the new electronic business model to thrive are secure access to electronic services and interoperability of systems. The government therefore plans to introduce regulation and standards for cyber security and interoperability. It will start with costing and planning necessary investments with support from the Government of Korea, before the adoption of an Electronic Transactions Act. This will also contain provisions to complement the stringent rules to avoid conflict of interest among public officials, which was an important part of the new Law on Public Service supported by the previous DPO.

54. **The proposed measures (triggers) for DPO-2 and DPO-3 are the following:**

- Government adopts and submits to parliament an Electronic Transactions Act introducing a system of administrative registries, sound policy and regulation for e-signature, cyber security, information access and interoperability requirements in e-government applications, as well as a proper institutional framework.
- Government makes effective the interoperability and automated cross check mechanisms between public e-government databases (in particular Ethics Commission, State Revenue Committee (SRC), property and business registers and State Cadaster) in line with the Electronic Transactions Act provisions.

55. **Result.** The expected outcome of these policy actions is to improve the efficiency and transparency of the public administration through a wider and secure application of e-government systems by the end of the series.

Customs Reform

56. **Customs has implemented important reforms over recent years supported under the previous DPOs.** Steady, sustained progress has been achieved and major international concepts have been internalised (in particular, streamlining of control and processes, computerisation, risk management, and effective post-release checks). To a large extent, immediate and automatic release of a majority of goods through the 'green channel' was obtained.

57. **The proposed operation will support next steps of reforming the customs administration.** These include improvements to the adoption of the risk-based approach to border compliance management, including enhancements to the post-clearance audit mechanism and upgrades of the risk management system that support the policy of intervention by exception (default green channel). These reforms are integral to the proposed "single-window" or one-stop shop approach to processing cross-border transactions. Mutual recognition of import/export declarations between Armenian and Georgian customs authorities will substantially reduce the time and cost required for processing transactions and will facilitate trade on this important transit route for Armenia. To further streamline customs operations, the government intends to move to an integrated border management model for regulatory agencies and implement joint border controls with Georgia.

58. **The proposed measures (triggers) for DPO-2 and DPO-3 are the following:**

- Government introduces a one-stop shop as part of a collaborative, integrated border management approach.
- Government establishes joint controls at border crossings with Georgia.

59. **Results.** The expected outcome of these policy actions is to increase the efficiency and transparency of customs operations by encouraging greater levels of voluntary compliance by the end of the series. In preparation, the Bank will conduct a baseline survey for the length of time required for customs clearance to monitor improvements.

Air Connectivity

60. **Flying to and from Yerevan is relatively expensive, and there are limited options for routes and timings.** Costs are often significantly higher than for neighboring Tbilisi. Higher prices are partially explained by the lack of competition between airlines. A reduction in concentration—an indication of the market power that can be exerted by companies on a given route—by half, could lead to a drop in ticket prices in the range of 20 to 30 percent.

61. **Major changes in the sector allow the government to take a new approach.** Over the last ten years, an exclusivity agreement with the privately owned national flag carrier, Armavia, led to market restrictions and empowered vested interests to resist any attempt at liberalization, effectively deflecting measures supported by previous budget support operations. The April 2013 bankruptcy of Armavia was largely compensated by increased flights by foreign carriers. It also removed any lobbying for restrictions of market access to protect an incumbent from competition.

62. **As a prior action for DPO-1, the government took measures to raise transparency and improve competition in aviation.** The government (a) through Government Protocol Decree No. 22 dated June 6th 2013 has adopted a new policy on aviation (b) has published in the General Department of Civil Aviation (GDCA) website air services agreements and respective amendments aiming to raise transparency in the aviation sector,⁴ and (c) has completed and published a study on policy options for the liberalization of the air transport sector.⁵

63. **At the same time, air transport policy and the institutional environment are not well defined and lack transparency.** In the absence of a clearly defined air transport policy by the government, and a clear definition of roles of different institutions, the General Department for Civil Aviation (GDCA) *de facto* is the policy maker and regulator. It negotiates air services agreements, designates Armenian carriers, gives air worthiness certificates, and regulates frequencies and destinations. It also carries out safety inspections and manages the PPP contract with the company that won the airport concession in 2002, and the Head of Civil Aviation is also the Chairman of the regulatory commission of the airport.

64. **The proposed measures (triggers) for DPO-2 and DPO-3 are the following:**

- Government adopts a new institutional structure for its oversight of the aviation sector with a clear distinction between: (1) policy making, (2) execution of policies, and (3) controlling of implementation.

⁴ <http://www.aviation.am/index.php/en/legislation/serviseagreement>.

⁵ <http://www.gov.am/am/announcements/>.

65. **Result.** The expected outcome of these policy actions is to improve air connectivity through higher frequency of services, choice of carriers, and number of markets served by the end of the series. While Armavia's bankruptcy has initially reduced the number of destinations connected to Yerevan by air, although foreign carriers increased their services. However, it is expected that the number of destinations served will increase over the program period, thanks to the supported measures.

Financial Sector Development

66. **Financial intermediation and access to financial services is limited.** Private sector credit remains low at about 27 percent of GDP in 2010, compared to the Europe and Central Asia Region (ECA) median of 42 percent. Banks are the only licensed provider of deposit services in the country. At end-2010, the deposit-to-GDP ratio was 17 percent, compared to the ECA median of 40 percent. Deposits are held mostly in US dollars because of low confidence in the local currency.

67. **The recent approval of a fully-funded, defined-contribution pension scheme based on individual accounts creates opportunities for financial sector development.** The financial sector outside of banks is rudimentary, with an illiquid secondary market for government bonds, a thin market for corporate bonds, no loan securitization, and an inactive equity market. The creation of pension funds could provide a major stimulus to market development. The pension reform's success depends on broadening the range of asset classes available for investment, and on having a proper regulatory and supervisory framework to attract high-quality private foreign financial institutions to manage the funds.

68. **As a prior action for DPO-1, the government has adopted a draft Law on Amendments to the Law on Funded Pensions in the government session of August 22, 2013, and submitted it to parliament for approval on August 28th 2013; and the Central Bank, through its Governing Board meeting held on September 9, 2013 has issued clarifications to some of the provisions of Article 44 of said law to enhance pension fund asset management.** The amendments to the Law on Funded Pension System allow the CBA to determine the procedure for the distribution of pension accounts between licensed asset managers for account holders who had not chosen their pension plan by end-December.

69. **The proposed measures (triggers) for DPO-2 and DPO-3 are the following:**

- Government adopts the legal and regulatory framework for consolidated supervision and full disclosure of real ownership of financial institutions and groups.

70. **Result.** The expected outcome of these policy actions is a better foundation for financial sector development. The pension funds will provide much-needed long-term funding to banks and businesses, while improvements to banking supervision will enhance trust in banks and therefore mobilize higher savings. A sound regulatory framework for pension asset management will attract reputed international asset management companies; as a result indicator, the government aims to have at least two such managers to create a competitive environment.

Pillar II: Enhancing Fiscal, Social and Environmental Sustainability

Tax Revenue Mobilization

71. **Armenia's tax revenue is low relative to GDP by international comparison.** In a broad selection of countries, tax and social contributions as a percentage of GDP increase with per capita income. Revenue mobilization in Armenia is significantly lower than in Georgia, Moldova, and Macedonia, which have similar levels of per capita income (however, it is higher than that in Thailand

and El Salvador). Low tax revenue constrains the government's ability to provide social protection, invest in human and physical capital and support high growth.

72. **The government envisages a substantial increase in tax mobilization over the long term.** Through a combination of tax policy and tax administration, the tax-to-GDP ratio is envisaged to increase to 27-28 percent of GDP by 2025 from 21.4 percent in 2012. In line with this long-term plan, the government has taken measures from 2011, including the introduction of a turnover tax on businesses which fall below the threshold at which Value Added Tax (VAT) is levied. Tax revenue has increased by 1.4 percent of GDP in 2012, partly because of these measures. It is now designing the next steps to enhance revenue collection.

73. **As a prior action for DPO-1, the government through Government Protocol Decree No.29, Item 33 dated July 25th 2013, has adopted "Guidelines on Strategic Principles for Review of Tax and Customs Legislation", including the review of tax exemptions and excise rates with the aim of identifying areas for improving revenue collection, and approved a medium-term strategy on amendments to the tax and customs legislation.** The paper contains a time bound action plan instructing the Ministry of Finance to prepare a package of legislative changes to introduce a unified system of real estate taxation and to update the tax base for property and land taxes, to regulate retail trade by physical persons through the postal service, to eliminate tax exemption on non-interest income earned by financial institutions, to tax dividends earned by physical persons and resident entities as well as interest income on T-bills earned by physical persons. The paper also instructs several departments and agencies to review possibilities for removing the exemption from direct taxes of commercial farming, from VAT for diesel and on some financial services, from income tax on interest paid on government bonds, and from income tax on dividends. It also envisages increases in the excise taxes on cigarettes and tobacco. It is expected that measures will be taken in line with the long-term goal of raising the revenue-to-GDP ratio to 27-28 percent by 2025.

74. **The proposed measures (triggers) for DPO-2 and DPO-3 are the following:**

- Government implements the conclusions of its review of tax exemptions and excise rates with the aim of raising revenue.
- Government finalizes and submits to parliament a new tax code harmonizing tax procedures, tax base and tax rates.

75. **Result.** The expected outcome of these policy actions is to improve revenue collection and reduce distortions from unequal application of taxes by the end of the series.

Social Assistance

76. **Armenia's flagship social assistance program, the Family Benefits Program (FBP), is an important instrument to reduce poverty.** The targeting accuracy of the program is good, and the program does not appear to discourage work – a concern with any cash transfer program.⁶ However, the program's coverage of the poor is low, and has decreased in recent years along with the total number of beneficiaries despite the increase in poverty incidence after the crisis. Since 2011, measures have been taken to expand the overall number of beneficiaries.

77. **As a prior action for DPO-1, the government through Government Decree No. 1859 –N, dated December 29, 2011, has improved the targeting accuracy and coverage of the Family Benefits**

⁶ "Armenia: Social Assistance Programs and Work Disincentives." Human Development Sector Unit, South Caucasus Country Department, Report No. 63112-AM, The World Bank.

Program through improvements in the targeting formula. The group of FBP beneficiaries has grown from 86,138 households at the end of 2011 to about 100,000 households at end-2012; this expansion was achieved by adjusting the eligibility formula in response to the increase in poverty.

78. **The proposed measures (triggers) for DPO-2 and DPO-3 are the following:**

- Government revises the procedure for the means-testing of families' eligibility (including by revising the formula used) to benefits under the FBP based on the annual household survey data, increases FBP coverage and enhances the coverage of the health benefits (waiver of co-payments) to the same group of households.
- Government consolidates social service delivery in a majority of access points.

79. **The budget envelope is expected to expand to cover up to 104,000 beneficiary families in 2014.** Using the most recent household survey (2011), the Bank will assist the government in identifying options for further updates to the program eligibility formula. The overall goal is to ensure that the planned expansion in beneficiary families maintains targeting accuracy.

80. **The government is planning to extend health benefits to a larger share of social assistance beneficiaries.** Under current arrangements, vulnerable families are exempt from health co-payments. However, coverage of this health benefit is significantly lower than the coverage of the FBP, due to a more stringent eligibility threshold. With a modest increase in social protection allocations envisaged in the 2013-2015 MTEF, the government intends to make this benefit available to families with the same eligibility threshold as the FBP.

81. **Given the multiplicity of social protection services offered, the government aims to provide integrated delivery of services by public employment, pension and social assistance agencies.** The government has begun piloting integrated access points for social service delivery. By 2015, a majority of access points are expected to be integrated.

82. **Result.** These measures are expected to streamline social welfare provision, increase more equitable coverage, and use resources more efficiently to address the needs of poor and vulnerable families.

Sustainability of Public Infrastructure

83. **The government faces challenges in increasing or maintaining the service level of infrastructure (road, irrigation canals) and utilities (drinking water) despite significant progress through public-private partnerships.** One of the main constraints to an improved road network remains the limited budget allocation and poor asset management of existing roads. Insufficient maintenance results in a vicious cycle of quick deterioration and costly rehabilitation. A road financing study will be prepared to define a workable plan for a phased implementation of sustainable financing for road maintenance and rehabilitation expenditures. Over the past decade, the country has made major strides to improve access, reliability and quality of drinking water with increased use of public-private partnerships (PPPs). Private sector participation is increasingly seen as a key component of sector reform strategies, and has yielded good results. Armenia is one of the pioneer countries in the region with such a successful PPP experience. The level of irrigation services has greatly improved over recent years, and management of most of the sector has been transferred to water user associations. However, water user associations are currently not recovering costs of maintenance. The World Bank will estimate costs and cost-recovery tariffs to inform policy decisions through AAA. It will also provide detailed estimates of poverty and social impacts of cost recovery measures in these sectors in the program documents for DPO 2 and DPO3.

84. **The proposed measures for DPO-2 and DPO-3 are the following:**

- The government adopts sector reform strategies with a view to implementing cost recovery tariffs and fees.

85. **Result.** The expected outcome of these policy actions is to improve the financial sustainability of the road, water and irrigation sector by the end of the series.

Mainstream Environmental Sustainability in the Mining Sector⁷

86. **Effective and transparent use of EIA tools for implementation, monitoring and enforcement remains a challenge.** The new Mining Law developed under the previous DPO series mandates environmental and impact assessments (EIA). Modern standards of environmental care in natural resource industries have increased the compliance pressure on industries. Recognition of environmental issues has become a matter of great public concern. Therefore, the government aims at improving the impact assessment legislation and practices to align them with international conventions and to strengthen environmental governance, including through better coordination between authorities, greater transparency and public access to environmental information. The process of registration of companies whose activities have negative impacts on the environment was launched and some steps were taken regarding the legislation on integrated environmental permitting. However, there is an ongoing public concern over the weak institutional framework (in the Ministry of Nature Protection, MNP, and the Ministry of Energy and Natural Resources, MENR) and a lack of transparency in using mining resources and addressing environmental and social issues in the mining sector.

87. **Improved waste management is also required.** Mining industry is a major producer of residues resulting in loss and lock of fertile land, disorder of natural drainage patterns, erosion and water pollution. An amendment of the Law on Waste to regulate residues from the mining industry will be supported by the DPO. The development impact of such action will result in significant avoidance of polluted lands and potential climate mitigation benefits from improved waste management.

88. **As a prior action for DPO-1, the government has developed and adopted a new draft Law on Environmental Impact Assessment in line with good international practices and it submitted to Parliament for approval on August 2nd, 2013.** The new law was developed by a working group under the Ministry of Environment with civil society participation and following extensive consultations.

89. **The proposed measures (triggers) for DPO-2 and DPO-3 are the following:**

- Parliament promulgates the new EIA law.
- Government operationalizes the “one-stop-shop (OSS)” for mining rights in line with environmental and social (E&S) guidelines.
- Government submits to parliament an amendment to the Law on Waste to include regulation of all mining waste.

90. **Result.** The expected outcome of these policy actions is to ensure an effective implementation of the new Mining Code and EIA law by the end of the series.

C. LINK TO CPS AND OTHER BANK OPERATIONS

91. **The proposed DPO is fully aligned with the upcoming Country Partnership Strategy (CPS).** A new CPS is being presented at the same time as this DPO to guide the Bank’s assistance to Armenia for

⁷ The mining sector constituted 3 percent of GDP in 2012, but provided less than 1 percent of employment. It has a potential of above average growth over the medium term.

the period FY 2014-17. Discussions with various stakeholders during the preparation of the proposed DPO and the CPS were held in parallel.

92. **The current development policy operations will form the backbone of implementation of the new CPS.** As the main policy-based lending instrument of the Bank, the DPO is aligned with and directed at providing support for the implementation of the government's Armenia Development Strategy. While the overall share of the DPO will likely be about 15 percent of the portfolio, the cross-sectoral content of the DPOs and their leveraging of budget support operations from other partners, such as the Asian Development Bank (ADB) or the EU, give them higher prominence.

93. **The complementary efforts of programmatic support under the DPOs and investment lending will support reforms, institutional change and investments.** The DPO-supported reforms in the social protection, public administration, access to finance and others will create a better policy environment for the implementation of investment projects under the upcoming CPS. An Institutional Development Fund (IDF) grant has been approved to enhance the capacity of Armenian institutions and key stakeholders to improve environmental governance, inclusion and transparency in the use of the country's mineral resources. A number of grant funded activities in the financial sector are being implemented or launched to follow up on the results of 2012 Financial Sector Assessment Program (FSAP), including in the areas of capital markets development and pension reform, access to finance and secured transactions, consumer protection and financial capability, enterprise accounting and audit reform.

94. **The International Finance Corporation (IFC) investment activities and advisory services in the country are supporting the competitiveness pillar of the DPO series.** IFC intends to continue its focus on the financial sector, as this is the most effective way for IFC to reach a large number of smaller businesses in the economy. To support its client banks, IFC will continue to provide short and medium-term finance and support recapitalization with equity or quasi-equity. During this period, SME finance and microfinance will remain key priorities. In the medium term, enduring priorities such as energy efficiency and housing finance are likely to again take precedence. IFC will also explore opportunities to reach key sectors, such as agriculture and mining, either directly or through financial intermediaries. IFC will collaborate closely with IDA/IBRD in these areas, many of which are included in the DPO series. Selected PPP advisory opportunities in healthcare and infrastructure may be considered depending on role the IFC can play.

D. CONSULTATIONS, COLLABORATION WITH IFIS AND OTHER DEVELOPMENT PARTNERS

95. **The government has well-established mechanisms for public consultations for major policy directions.** The Armenia Development Strategy has gone through a substantial consultation process, including a two-day workshop with donors and civil society in July 2013. The main policy reforms in the DPO are mirrored in the ADS, and were also discussed during consultations on the new CPS in June 2013. In addition, the team will hold meetings with civil society during appraisal.

96. **The ADB has a growing portfolio in Armenia.** In addition to large-scale infrastructure projects, the ADB portfolio includes also budget support operations. The current cycle of policy-based operations of the Bank and ADB provides an opportunity for coordination and cross-support.

97. **The EBRD's portfolio in Armenia is largely geared to supporting the private sector development agenda.** Thus, DPO measures addressing improvements in business environment, innovation and competitiveness and other important components of the second generation reforms provides solid grounds to ensuring complementarities and better outcomes.

98. **The EU was expanding its program in Armenia to support the implementation of the Eastern Neighborhood Partnership (ENP) Action Plan and a Deep and Comprehensive Free Trade Agreement (DCFTA).** All seven rounds of DCFTA negotiations were successfully concluded in preparation of an Association Agreement between the EU and Armenia, but it remains to be seen if and how the process will continue in light of Armenia’s decision to join the ECU. The EU maintains a budget support program of macro-financial assistance for Armenia and is providing co-funding for the modernization of the customs infrastructure in all three border crossing points with Georgia. Under this proposed DPO series, the EU/Bank teams collaborated closely in some areas, while aiming to avoid overlap.

V. OTHER DESIGN AND APPRAISAL ISSUES

A. POVERTY, SOCIAL AND GENDER IMPACTS

99. **The team analyzed potential distributional and gender effects of policy measures.** Measures supported under the first objective, which is aimed at strengthening competitiveness, are expected to have only positive distributional and gender effects by strengthening growth and employment creation and improving civil services hiring and promotion (see Table 4 below). Under the second objective, which is aimed at enhancing fiscal, social, and environmental sustainability, the expansion of the Family Benefits Program is expected to have positive poverty and gender impacts. The short-term distributional effects of eliminating a few prominent tax privileges (such as introducing income and profit taxes on commercial agriculture) could potentially be negative for some farmers.

Table 4. Summary of Poverty, Social, and Gender Impacts

DPO-1 Prior Actions	Expected distribution, social, and gender impacts of reform
<i>Pillar I: Strengthening Competitiveness</i>	
1. Government adopted a decree merging two inspection agencies.	Distribution neutral
2. The CBA implemented measures to enhance the operation of the credit reporting systems in July 2013 in line with its medium term roadmap.	
3. The government adopted changes in civil service legislation designed to enhance flexibility of recruitment and promotion of professional staff and discontinue the mandatory periodical attestations (subject to satisfactory performance).	Potentially positive gender impact
4. Government has embarked upon a significant liberalization of the aviation sector in July 2013.	Distribution neutral
5. Government adopted amendments to the Law on Funded Pensions and the CBA issued clarifications to some of its provisions in July 2013 to enhance pension fund asset management.	Distribution neutral
<i>Pillar II: Enhancing Fiscal, Social, and Environmental Sustainability</i>	
6. Government adopted a paper on the principles for the review of tax exemptions and excise rates in July 2013 with the aim of identifying areas for improving revenue collection.	Distribution and gender effects depend on reforms adopted.
7. Government increased the coverage of the Family Benefits Program while improving its targeting.	Positive gender impact
8. Government adopted a new EIA law in line with good international practice in July 2013 and submitted to Parliament for approval.	Distribution neutral

Source: World Bank staff.

100. **Reform in the recruitment and promotion of civil servants is expected to have a positive gender impact.** Women represent about 58 percent of public employees. Although the majority of them are employed in the education and health sectors, women also constitute a large share of civil servants.

Women employed in public administration and defense earn on average 70.8 percent of the average male salary in the same sector. The gender wage gap affects all sectors of economic activity and is symptomatic of broader labor market issues. In the civil service, like in most other fields, Armenia witnesses feminization of lower level jobs (i.e. junior positions) and limited representation of women in high and managerial roles. Targeted actions might be needed to ensure that human resources reforms within the civil service sector contribute to enhance the professional development and promotion of qualified women.

101. **The elimination of certain tax privileges, for instance, introduction of tax on agricultural incomes is expected to have negative impacts.** Most of the revenue from a new tax on agricultural incomes would be paid by the wealthiest 30 percent of the population. A tax on all agricultural incomes would reduce income inequality but increase income poverty slightly by 2.1 percentage points or 5.6 percent (income poverty is 37 percent without this new tax). However, the government is likely to continue the tax exemption for smallholders.

102. **The expansion of the FBP is expected to have small but positive distributional and gender impacts.** The FBP is an important part of Armenia's social safety net. The program seeks to reach the poor and less fortunate families with social assistance in the form of monthly cash transfers. The program identifies beneficiaries through a complex scoring formula that combines means test and proxy means test approaches. The program performs well in terms of inclusion (76 percent of transfers going to the poor); however, it covers only 21 percent of the poor. FBP transfers make a meaningful contribution to poverty and inequality reduction.⁸ They reduce poverty headcount by 5 percent and inequality (Gini coefficient) by 4 percent. The impact of the transfers on the budgets of households below the poverty line is even greater: poverty gap (p1) is reduced by 19 percent and poverty severity (p2) declines by 38 percent for Armenia as a whole, and even more so in rural areas.

Table 5. Simulating the Impact of Expanding Number of Beneficiaries

Results	Baseline	DPO-1	DPO-2	DPO-3
	2011	Dec. 2012	2013	2014
Number of beneficiary families	86,138	100,000	104,000	104,000
Coverage of poor households (*=est.)	21%	24%*	25%*	25%*
Monthly benefit FBP (AMD per household)	26,850	29,537	29,537	29,537
Health insurance expansion cost (annualized AMD million)	0	4,000	4,000	4,000

Source: Ministry of Labor and Social Issues and World Bank elaborations based on ILCS 2011.

Note: Coverage estimates are based on the assumption that poverty rate of 35% in 2011 remains constant in 2012 - 2014, and that targeting accuracy remains constant to the level measured over 2011 (73% of the beneficiary families are poor). Poverty is defined using the national poverty line. Expenditures do not take into account administrative cost.

103. **The coverage of the poor is projected to increase as a result of program expansion.** Compared to the baseline of 2011, by DPO-2, the increase in beneficiary numbers to 104,000 would correspond to an increase of 4 percentage points in coverage of the poor, which should have a small positive impact on reducing poverty rates (see Table 5). However, program expansion would be particularly beneficial for women and children. Estimates from the Integrated Living Conditions Survey (ILCS) 2010 indicates that the extreme child poverty rate would be more than double without the program, going from 4 to 11 percent, and that the total child poverty rate would increase by 5 percentage

⁸ To get a sense of the impact of FB transfers on poverty and inequality we compare the reported total household consumption distribution against the counterfactual where by the value of FB transfers is subtracted from total household consumption.

points, from 41 to 46. Also, female headed households are more likely than similar male headed ones to receive Family Benefits.

B. ENVIRONMENTAL ASPECTS

104. **It is expected that the measures supported by the DPO will improve specific policies for management of environment and natural resources.** They will support the development of a legal and regulatory environment conducive to sustainable development. The DPO design also builds on the analytical framework of the Armenia Country Environment Analysis (CEA, FY10). It aims to address specific shortcomings identified in the environmental policy. Specifically, the requirements of OP 8.60—to strengthen national environmental regulatory capacity—are addressed through the operation’s support for strengthening the EIA legislation and enhancing the implementation of the regulatory provisions concerning environmental and social issues in the mining sector.

105. **Special attention was given to ensuring that the new EIA law includes good practice requirements for environmental stewardship.** Improvements to the 1995 EIA law will address specific issues related to the mining sector such as proper handling of waste, protection of water courses from industrial residue, prevention of land erosion and polluted floods in order to improve the livelihoods of mining communities in the medium term.

C. FIDUCIARY, DISBURSEMENT AND AUDITING ASPECTS

106. **The overall foreign exchange and public financial management risks are acceptable for this operation.** The government’s PEFA assessment was conducted and published in 2008, and it is expected to be updated in 2013 with support from the EU and GIZ. The previous DPO supported adoption of an integrated PFM reform strategy. Government budgets are published on the Ministry of Finance’s website. The treasury has a robust system in place and all Bank-financed project accounts were transferred into the treasury in December 2010 and have been satisfactorily maintained.

107. **The government is continuing to improve its PFM system.** A Law on Internal Audit has been adopted and a modern internal audit system with internal audit standards and detailed manuals has been established. The government has developed Armenian Public Sector Accounting Standards (APSAS) based on International Public Sector Accounting Standards (IPSAS), chart of accounts, and draft law on public sector accounting with the Bank support. The APSAS have been successfully piloted and are now planned to be rolled out by the government. Moreover, a comprehensive fiduciary control framework over non-commercial organizations (NCOs) has been designed to help manage the fiscal risk posed by NCOs as well as improve the quality of service delivery by these state organizations. The Chamber of Control (Armenian supreme audit institution, COC) has been made independent from parliament and a new law enhancing its mandate was enacted as a result of amendments in the constitution in 2005. The Bank assists the COC in strengthening its capacity to conduct financial and compliance audits in line with International Standards of Supreme Audit Institutions (ISSAI).

108. **The CBA’s foreign exchange management is transparent and its safeguards are adequate.** This was reconfirmed in the latest central bank safeguards assessment by the IMF in 2010. The CBA adopted the International Accounting Standards (now International Financial Reporting Standards, IFRS) in 1996 and has been audited by internationally recognized auditing firms. Independent auditors have issued unmodified opinions on recent CBA financial statements including for FY 2012. As a result, the PFM system and the government’s commitment to reform, taken together, are adequate to support the operation with the fiduciary risk for the operation assessed as moderate.

109. **Borrower and credit amount:** The Borrower will be the Republic of Armenia. Upon effectiveness of the Financing Agreement, expected in December 2013, the proposed single-tranche

IBRD loan of US\$31 million and IDA credit of US\$41 million will be made to the Republic of Armenia, represented by the Ministry of Finance (MoF). The effectiveness provision will be a legal opinion by Armenia that it has followed its laws and procedures for the ratification of the credit agreement. The proposed IBRD loan will have a maturity of 25 years including a 10-year grace period, while the IDA credit will be on blend IDA terms, with a 25-year maturity including a 5-year grace period.

110. **Disbursement:** The Bank will disburse the Loan and Credit in US dollars in the MoF's US dollar deposit account in the Central Bank of Armenia. The Borrower shall ensure that upon deposit of the proceeds of the Loan and Credit into the said account, an equivalent amount will be credited in the Borrower's budget management system, in a manner acceptable to the Bank, that is: the MoF's budget account will be credited with the Armenian dram equivalent at the official exchange rate within 30 days of disbursement. The foreign exchange proceeds of the proposed DPO-1 will be sold by the CBA or held in reserves, in accordance with the objectives of monetary policy. The Ministry of Finance will be responsible for the operation's administration and for preparing the withdrawal application, maintaining the deposit account at the CBA, as required. The MoF, with the assistance of the CBA, will maintain records of all transactions under the DPO-1 in accordance with sound accounting practices.

111. **Reporting, auditing and closing date:** Considering the Bank's knowledge of the public finance management systems and the ongoing improvements of these systems, the positive assessment of the CBA made by IMF, previous unqualified audits of deposit account under Poverty Reduction and Support Credits (PRSCs), and clean opinions issued by the CBA's auditor on the recent years financial statements, no additional fiduciary arrangements including audit will be required for the deposit account. The closing date of the proposed credit will be March 31, 2014.

112. **Confirmation and eligible expenditure:** The Borrower will provide to IBRD and IDA a confirmation that the amount of the DPO-1 has been credited to the account that is available to finance budget expenditures within 30 days from the date of receipt of the amount (the format of the confirmation letter should be acceptable to IBRD and IDA). If, after they are deposited in the CBA account, the proceeds of the credit are used for ineligible purposes as defined in the Financing Agreement, the Bank will require the Recipient to promptly, upon notice from the Bank, refund an amount equal to the amount of said payment to the Bank. Amounts refunded to the Bank upon such request shall be cancelled. The administration of the loan and credit will be the responsibility of the MoF.

D. MONITORING AND EVALUATION

113. **The government has designated the Ministry of Finance as the main counterpart for the DPO program.** The Deputy Minister is responsible for policy coordination and overall project implementation, relying on assigned officials in the different government agencies. The same deputy minister is responsible also for donor coordination and macroeconomic policies in the Ministry of Finance, and is thus well placed to implement the DPO.

114. **The proposed operation is aligned with the goals specified in the government's strategic policy documents, with a detailed matrix of expected outcomes and monitoring indicators.** The government monitors the implementation progress in line with procedure stipulated by the Prime-Minister's Decree # 803-N approved on September 24, 2009. The Decree sets standards and requirements for preparation, discussion and monitoring of the government's action plans and strategic development programs. Besides setting generic requirements for strategic program preparation, the decree defines also a procedure for organizing discussions, addressing received comments and settling disputes. The Decree defines the basic framework for monitoring and reporting, including time frames for each reporting category and responsible officials' follow up actions. Attachments of the Decree specify reporting formats, including basic requirements on the presented information - the program/reform action, expected

outcomes, the main responsible public agency, co-responsible agencies, deadlines, financing requirements and a reference to the government's legal and/or policy documents.

115. The government has sufficient institutional capacity for program monitoring. As the experience of the last few years shows, the above described framework of policy preparation, discussion and monitoring has been institutionalized in Armenia. Amendments made in 2011 introduced new requirements pertaining to prioritization of policies and program actions and streamlining deadlines for different submissions. Armenia subscribed to the IMF's General Data Dissemination System in 2002 and is a compliant country. The overall data quality, availability, and timeliness of released statistics are in line with international standards (www.armstat.am).

VI. SUMMARY OF RISKS AND MITIGATION

116. The operation is subject to several risks of domestic and external origin. Such risks include:

(i) **Political and governance risks:**

- **Vested interests could undermine program implementation.** To mitigate this risk and to secure passage of key program-supported legislation through parliament, the authorities have increased outreach efforts to broaden the political support for the reforms, particularly among beneficiaries (i.e., the poor and the middle class). The Bank is supporting the authorities in these outreach efforts. The team had extensive meetings with CSOs in the context of the new mining law during the last DPO series, and has continued consultations for the new EIA law. Findings of the Public Expenditure Review (PER) and the CEM were presented in public forums. The team has also sought inputs from business leaders on the strategy. It will continue outreach efforts, possibly also with parliamentarians, as it has done in the past.
- **Geopolitical tensions are high in the region, most specifically with regard to the Nagorno-Karabakh conflict.** The Government of Armenia is engaged with the Minsk Group of countries under the Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE) in their efforts to assist the parties in finding a peaceful solution to the Nagorno-Karabakh conflict.

(ii) **Macroeconomic risks:**

- **The Armenian economy could be strongly affected by another global economic slowdown.** Spill-overs to Armenia would follow trade, finance, and investment channels. A disorderly external adjustment remains a risk, given the still-large external current account deficit (the IMF highlights concerns with what it considers continuing overvaluation of the dram in this context). With regard to the trade channel, a global slowdown would probably lead to moderation in global non-food commodity prices. This would benefit Armenia on the import side through a lower fuel import bill, however, it would also harm Armenia's earnings from exports of minerals and metals.
- **The government's sound policy framework and official support are likely to mitigate impacts of external shocks.** The government is rebuilding macroeconomic buffers to be able to cushion the economy against any possible external shocks. It has reduced the fiscal deficit significantly since the global financial crisis, and its medium term expenditure framework envisages reducing the public debt-to-GDP ratio over time. The central bank's flexible inflation targeting regime, as well as a flexible exchange rate, are well suited to respond to external shocks, and the level of foreign exchange reserves will be kept at a comfortable level.

(iii) **Operational design, implementation, and sustainability:**

- **The government’s implementation capacity is low, particularly at mid-levels of the civil service and weak capacity for implementation and enforcement could diminish the positive effect of policy improvements.** The government has set up a steering committee for the DPO program chaired by the Minister of Finance. The Bank and IFC advisory services are supporting the government’s efforts by selectively providing technical assistance in key areas, such as social protection, customs, aviation, competition framework, pension and capital markets reform, business environment, irrigation and road sector policy. Furthermore, several Bank investment projects or donor-supported programs are expected to continue to provide institution-building in key policy areas covered by the DPO. The Bank is complementing the DPO support with an IDF grant for capacity development for environmental governance, inclusion and transparency in the mining sector.

(iv) **Fiduciary risks:**

- **The Armenian government still faces weaknesses in accounting standards and fiduciary controls, although improvements have been made in recent years.** The government is developing Armenian Public Sector Accounting Standards (APSAS) based on International Public Sector Accounting Standards (IPSAS). Moreover, a comprehensive fiduciary control framework over NCOs has been designed which would help manage the fiscal risk posed by NCOs.

117. **To manage risks, the DPO team, in close consultation with Bank management, is holding frequent consultations with the government on the evolving policy environment.** The team has also intensified its macroeconomic monitoring, and discussions with the Ministry of Finance and the IMF. The strong relationship between the government and the Bank ensures frank and clear policy discussions at the highest levels.

Annex 1. Policy And Results Matrix

Medium Term Objectives	Policy Actions			Expected Outcome	Result Indicators	Result Indicator Values
	DPO-1 Prior Actions	DPO-2 Triggers	DPO-3 Triggers			
Pillar I: Strengthening Competitiveness						
Improve the Business Environment	The government has merged two inspection agencies (Labor Inspectorate and Anti-Epidemiology Inspectorate) aiming to reduce the burden of inspections on businesses pursuant Government Decree No. 857 dated July 25 th , 2013.	Government implements inspection reform plan in line with the new law.	Government implements inspection reform plan in line with the new law.	Full implementation of the new Law on Inspections (procedural) and the Law on Inspection Bodies.	Number of inspection agencies.	Baseline: 18 Target: 9
Access to Credit	The Central Bank has implemented a series of measures to enhance the operation of the credit registry and reporting systems, including (i) issuance of specific requirements regarding consumer credits notified to all banks and credit organizations in Armenia, (ii) amendments to the Charter of Financial System Stability and Development Consumer Protection Unit clarifying the role of said unit in relation to credit report matters; (iii) the limitation of the CBA's credit register functions starting in January 1, 2014; (iv) clarifying and consolidating the responsibility for credit reporting systems oversight by (a) amending the charters of Supervision, Legal, and Financial Stability Departments, (b) defining the role of the Consumer Rights Protection Unit, and (c) establishing the responsibility for unified oversight and enforcement for all financial institutions in the "Licensing and Supervision Committee"; as evidenced by CBA's Chairman Decisions No 1/599A dated July 16, 2013 and No 1/710L dated August 08, 2013; and CBA Circular dated July 4th, 2013.	Government adopts enhancements to the legal and regulatory framework for secured transactions, including an internet-accessible electronic register for movable and immovable collateral.	Government amends insolvency legislation to enable out-of-court arbitration, corporate and debt restructuring, and enterprise refinancing.	Efficiency and transparency of collateral regime is improved for better SME access to finance. Improved business environment for entry and growth of MSMEs.	Number of credit reports on individuals issued. Time required for resolving insolvency in Doing Business Report.	Baseline: 75,000 Target: 150,000 Baseline: 1.9 years Target: 1.5 years
Improve efficiency and transparency of Public Administration	The government in the government session of July 25, 2013, has adopted a draft Law on Amendments to the Civil Service Law designed to enhance the flexibility of recruitment, promotion of professional staff, and discontinue the mandatory periodical	Government develops job descriptions and standard managerial competencies to enhance its ability to screen job applicants.	Government adopts instruments for staff motivation to supplement Civil Servants' performance pay.	Link wages with productivity, create workable incentive schemes. The Civil Service becomes more attractive for professional staff and the number of external	Share of eligible external applicants during competitions for non-junior (professional) civil service positions.	Baseline: None Target: >10%

Medium Term Objectives	Policy Actions			Expected Outcome	Result Indicators	Result Indicator Values
	DPO-1 Prior Actions	DPO-2 Triggers	DPO-3 Triggers			
	attestations, and submitted it to Parliament for approval on August 2 nd 2013			applicants increases.		
		Government adopts and submits to parliament an Electronic Transactions Act introducing a system of administrative registries, sound policy and regulation for e-signature, cyber security, information access and interoperability requirements in e-government applications, as well as a proper institutional framework.	Government makes effective the interoperability and automated cross check mechanisms between public e-government databases (in particular Ethics Commission, SRC, property and business registers and State Cadaster) in line with the Electronic Transactions Act provisions.	Public administration efficiency and transparency is improved through wider and secure application of e-government systems.	Number of electronic IDs and certificates issued.	Baseline: 26,000 Target: 250,000
Promote Industrial Development and Exports		Government introduces a one-stop shop as part of a collaborative, integrated border management approach.	Government establishes joint controls at border crossings with Georgia.	Increase the efficiency and transparency of customs operations.	Average time to complete goods clearance process for import and export.	Baseline: tbd. (survey to be conducted for DPO-2) Target: 10% decrease
Enhance Competition	The government (a) through Government Protocol Decree No. 22 dated June 6 th 2013 has adopted a new policy on aviation (b) has published in the General Department of Civil Aviation (GDCA) website air services agreements and respective amendments aiming to raise transparency in the aviation sector, and (c) has completed and published a study on policy options for the liberalization of the air transport sector.	Government adopts a new institutional structure for its oversight of the aviation sector with a clear distinction between 1) policy making, 2) execution of policies, and 3) controlling of implementation.		Improve air connectivity.	Number of markets served from Yerevan airport.	Baseline: 33 Target:> 33
Develop the financial sector	The government in the government session of August 22, 2013, has adopted a draft Law on Amendments to the Law on Funded Pensions and submitted it to Parliament for approval on August 28 th 2013; and the Central Bank, through its Governing Board meeting held on September 9, 2013 has issued clarifications to some of the provisions of Article 44 of said law to enhance pension fund asset management.		Government/CBA adopt the legal and regulatory framework for consolidated supervision and full disclosure of real ownership of financial institutions and groups.	Promote financial sector development.	Number of international asset managers operating in Armenia.	Baseline: 0 Target: >1

Pillar II: Enhancing Fiscal, Social, and Environmental Sustainability

Mobilize Tax Revenue	The government through Government Protocol Decree No.29, Item 33 dated July 25 th 2013, has adopted “Guidelines on Strategic Principles for Review of Tax and Customs Legislation”, including the review of tax exemptions and excise rates with the aim of identifying areas for improving revenue collection, and approved a medium-term strategy on amendments to the tax and customs legislation.	Government implements the conclusions of its review of tax exemptions and excise rates with the aim of raising revenue.	Government finalizes and submits to parliament a new tax code harmonizing tax procedures, tax base and tax rates.	Improved tax revenue mobilization.	Tax to GDP ratio.	Baseline: 21.4% in 2012 Target:23.3% in 2015
Stream line social safety nets	The government through Government Decree No. 1859 –N, dated December 29, 2011, has improved the targeting accuracy and coverage of the Family Benefits Program through improvements in the targeting formula.	Government revises the procedure for the means-testing of families’ eligibility (including by revising the formula used) for benefits under the FBP based on the annual household survey data and enhances the coverage of the health benefits (waiver of co-payments) and new, household-specific programs to the same group of households.	Government consolidates social service delivery in a majority of access points.	The coverage of FBP and health benefits increases while targeting accuracy is maintained. Efficiency gains from consolidation.	Number of households covered by the Family benefit Program. Share of poor households covered by FBP, overall, Female headed Male headed Number of consolidated social service access points.	Baseline: 86,138 (Dec. 2011) Target:104,000 in May 2015 Baseline: 21% Target:27% Baseline: 27% Target:30% Baseline:18% Target:22% Baseline: 0 Target:30
Enhance the sustainability of infrastructure expenditure		Government adopts sector reform strategies with a view to implementing cost recovery tariffs and fees.	Government implements road, water and irrigation sector reform strategies.	Financial sustainability and enhanced asset management.	Percentage of road network which is routinely maintained. Number of WUAs setting fees according to their business plans.	Baseline: 0 Target: >60 Baseline: 0 Target: >5
Mainstream environmental sustainability in the mining sector	The government has developed and adopted a new draft Law on Environmental Impact Assessment in line with good international practices and it submitted to Parliament for approval on August 2 nd , 2013.	Parliament promulgates the new EIA law. Government operationalizes the one-stop-shop for mining rights in line with E&S guidelines adopted by the MENR.	Government submits to parliament amendments to the Law on Waste to include regulation of all mining waste.	The new Mining Code and EIA law are fully implemented Improved environmental governance in the mining sector; Effective implementation of the provisions of the mining code with regard to environmental and social considerations.	Mining licenses issued in accordance with the new EIA law. License applications issued through the OSS. Mining licenses issued in accordance with the new law on waste.	Baseline: 0 Target: >1 Baseline: 0 Target: >1 Baseline: 0 Target: >1

Annex 2. Letter of Development Policy

September 2013

Letter of Development Policy

Republic of Armenia

Mr. Jim Yong Kim
President of the World Bank
Washington, USA

Dear Mr. Kim,

Armenia's post-crisis growth rate is picking up and stabilizing gradually. This is happening against the background of the global economic slowdown, with downward adjustments in projections. This is an indication of falling foreign demand, as well as still material risks of the crisis and emerging new risks. Under these circumstances, economic developments in Armenia resulted from the policy of stimulating aggregate supply adopted by the Government of the Republic of Armenia. It has led to qualitative changes in the country's economic growth structure in favor of the tradable sector. The tradable sectors of the economy compared to non-tradable are more productive, and have grown faster in post-crisis years and improved competitiveness in the global economy. Due to economic developments in recent years the industry and particularly exporting subsectors have become leaders in terms of their contribution to growth.

After presidential elections in the current year, the newly-appointed Government reconfirmed with its Program the export-led industrial policy for the upcoming four years, which is being implemented through coordinated and efficient use of domestic resources. In particular, the Government Program identified a number of targets and for achieving them it is necessary to: (a) carry out a growth promoting policy, (b) preserve and strengthen the pro-poor social policy and (c) manage external shocks undermining macroeconomic stability.

(a) The abilities of the Government and the Central Bank to carry out growth promoting fiscal and monetary policies are more limited with debt and correspondingly financial stability targets. Under these circumstances, the main priority of the growth promoting policy is stimulating aggregate supply for which an attractive business environment will be developed and opportunities to export increased. In order to create prerequisites for economic development, the Government has initiated actions to safeguard the continuity of the export-led industrial policy.

(b) Continued implementation of the pro-poor social policy is very important for the country, as the economic crisis of 2009 significantly deepened poverty. Economic and social policies carried out by the Government aimed at providing decent work and ensure the welfare of the population. In order to achieve this goal, the continuous policy of creating jobs that provides fair compensation will be among priority structural and sectoral policies.

(c) Armenia's resistance to foreign shocks undermining macroeconomic stability is somewhat limited explained by the small economy and dependence on foreign remittances and exports of individual commodities. Economic shocks in partner countries rapidly transmit to and impact Armenia's economic developments. Thus, uncertainties in the global economy call for increasing economic resilience. On the

one hand, the latter is necessary for ensuring export diversity and on the other, for strengthening capacity to offset the emerging risks by creating financial and economic buffers.

While the existing and emerging uncertainties remain, the Government will also achieve long-term goals and policies under the new Program, which have been postponed because of high uncertainties surrounding the crisis and remain current. The Government will concurrently strengthen the capacity to identify and offset potential risks of not implementing them or ensure that long-term targets and the possible realistic results are achieved. Currently, the Government considers being guided by longer-term targets of higher urgency for the effective operation of our economy in the post crisis situation putting strengthened growth fundamentals at the forefront, the weakness of which was revealed by the crisis.

The Government initiated and will approve the Armenia Development Strategy (ADS) 2013-2025 in September of the current year; it is an update of the Sustainable Development Strategy halted because of the crisis. ADS identifies a set of cross-cutting priorities for socioeconomic development, goals, key barriers to and constraints on development, key reforms and policy tools necessary for achieving priority goals. In addition, in view of the characteristics of the current phase of the country's development, employment expansion through creation of high-productivity jobs has been declared a key program objective. The ADS is built around four pillars:

(a) Expansion of employment is the highest priority in the first five years of the program emphasizing actions aimed at creating quality and highly paid jobs. The Government actions will be aimed at creating opportunities for each person to earn fair wages commensurate with the work at own efforts.

(b) Actions to enhance the human capital will be aimed at increasing the volume, quality and access to primary services (including healthcare, education, science, culture and basic infrastructure), also with a special emphasis on the relationship of the people and the nature and harmonized development.

(c) Actions to improve the social protection system will be aimed at increasing the effectiveness of existing systems (including improved targeting and purposefulness) and creating the basis for financial sustainability by ensuring that comprehensive social guarantees are provided, social risks are significantly curtailed and poverty is reduced. In the meantime, actions will be taken to gradually move away from social assistance provided to the poor and vulnerable population primarily in monetary form to integrated packages. However, the poverty benefits program remains highly effective from poverty reduction perspective, and therefore it will be a key priority for the DPO. Implementation of the program will guarantee that each member of the society has a strong feeling of being protected and socially provided for by the state.

(d) Actions for institutional modernization of public administration and governance, by ensuring the continuity of adopted fundamental policies, will be aimed at increasing the efficiency of the state, expanding the resources at the disposal of the state, improving the quality and access to delivered services, transparency in decision making and increased involvement of the civil society in those processes.

Unlike previous phases of economic development, when growth was mainly achieved through increased labor productivity, the actions to be taken under ADS over 2013-2025 are expected to result in at least 80 percent of each percentage point growth in the non-agricultural sector to come from labor productivity and the rest from the expansion of employment. With increased employment seen as a key objective of socioeconomic development in upcoming years, revenue policy actions and measures will be designed keeping in mind the logic that the wage increase will exceed productivity growth without allowing an increase in the unit labor cost index. In the meantime, the number of employed poor will be significantly reduced through implementation of a policy of increasing the minimum wage.

The World Bank support had key importance for the economic recovery in the aftermath of the crisis and future sustainable growth. The proposed new Development Policy Operation will support the strengthening of necessary conditions for post crisis sustainable growth fundamentals.

Post-crisis Macroeconomic Situation

Economic rebound also continued in 2012 leading to significant macroeconomic improvements. In general, growth showed an acceleration trend in 2011 and 2012 at 4.7 and 7.2 percent, respectively, and demonstrated the effectiveness of the new economic policy. In addition, all sectors of the economy contributed to the growth recorded in 2012. Due to the developments in the current year, the economic activity index (EAI) increased by 4.0 percent y-o-y between January and July 2013. However, growth in 2013 is expected to be higher than in January-July supporting macroeconomic balance.

Developments in post-crisis recovery indicate that Armenia's growth model has developed and continues to change in favor of more productive sectors. In particular, the construction sector, with its past growth primarily fueled by remittances from abroad, has given up its place to the tradable sector. The latter is currently one of the drivers of the economic recovery mainly bearing the impact of the high pace of productivity growth. The Republic of Armenia Export-Led Industrial Policy implemented by the RA Government and developed with donor assistance, greatly contributed to it, due to which, export volumes in 2012 exceeded the highest number in the pre-crisis period by approximately 35 percent - up from 1.2 billion dollars (2007) to approximately 1.6 billion dollars (2012). Based on export performance in the seven months of the current year, export growth was significant including in the exports of "non-metallic products". Export volumes of brandy, wine from grape, mineral water and cigarettes, fruit and vegetables, overcoats and suits increased. Export growth trends will continue in 2013, and at yearend commodity exports are expected to grow up to 10 percent.

The export of goods and services as a share of GDP increased to 25 percent in 2012 up from 15.1 percent in the pre-crisis phase, representing an obvious improvement of approximately 10 percentage points in this indicator during 4 years. The Government expects the current account deficit to improve almost twice compared to its share of 11.2 percent of GDP in 2012. In addition, this indicator is also expected to improve in the current year by falling up to 9.8 percent. However, the current global development difficulties and related potential foreign risks should not be disregarded. The lasting economic downturn in European countries, slowdown in demand in partner countries and decrease in metal prices may adversely impact Armenia's economy by reducing export growth rates.

Nevertheless, recorded results demonstrate that the macroeconomic policy carried out from 2009 to date has been sound for absorbing external shocks and supporting macroeconomic stability.

In 2013, the 12-month headline inflation rate will probably exceed the upper limit of the inflation target band due to an increase in energy prices effective from the second half of the year. High inflation caused by supply induced factors will probably create inflation expectations, and should these expectations be fed by inconsistent fiscal and monetary policies, they might trigger the inflationary spiral. Conscious of this fact, the fiscal and monetary policies are implemented in close coordination. Monetary authorities increased the rate of the CBA's main facility – the repo - by 0.5 percentage points, sending a signal to financial markets on managing inflationary risks by CBA. On the other hand, the fiscal policy is carried out in a highly disciplined manner to ward off excessive demand. As a result, the projected 12-month inflation in 2014-2016 is expected to be in the target band.

In May of the current year the Public Services Regulatory Commission, in view of the expected increase in the price of gas exported from the Russian Federation, revised the gas and electricity tariffs upward. The energy price increase effective from the second half of the year adds some risks to growth projections. Namely, due to the impact of gas and electricity prices real GDP growth may be slightly lower than the scenario underlying the budget. The Government will endeavor to increase the efficiency

and targeting of budget expenditure contributing to GDP growth under the above-mentioned disciplinary fiscal policy.

The impact of gas and electricity prices on the external balance will be insignificant: no deterioration is expected in the balance of payments as a result of it.⁹ This is the result of negotiations between the Government and the RF Government on not applying tariff regulation measures on gas exports such as export duties, taxes and other mandatory fees to Armenia parallel to the gas price increase. An initial agreement has been reached according to which the dollar price of imported gas will increase by 5 % and the dram price will be in line with the tariff increase approved by the Public Services Regulatory Commission.

The Government, having anticipated some deterioration in the social situation because of the price increases, has already taken steps to offset it. Among them, the increase in minimum salaries is viewed as important.

Macroeconomic and Fiscal Framework

Under MTEF, growth in Armenia is projected to stabilize around an annual rate of 6 percent during 2014-2016 mainly due to developments in the industry and tradable sectors combined with growth projected in European and Russian economies. In addition, real GDP growth of 5 percent is projected for each year, while with structural reforms undertaken by the Government and particularly as a result of business climate improvement it will be around 6 percent. In the meantime, implementation of domestic reforms, particularly in industry and agriculture should send positive signals on our will to implement reforms for improving the investment climate in Armenia.

With a view to ensuring fiscal and macroeconomic stability, the Government will take a cautious stance toward the budget deficit to ensure that the country does not face the debt crisis risk from the domestic economy. Due to the policy on the fiscal deficit in the context of macroeconomic policy adopted by the Government (7.6 percent of GDP in 2009 and stabilization of the fiscal deficit from 1.5 percent of GDP in 2012 to around 2.0 percent in 2016) the current account deficit also narrowed significantly (from 16.8 percent of GDP in 2009 and 11.2 percent of GDP in 2012 up to 5.4 percent in 2016).

The public debt burden increased sharply as a result of implemented anti-crisis measures (RA foreign public debt stood at 34.3 percent of GDP, with additional 4.6 percent in domestic public debt). Later, the Government paid special attention to debt sustainability. Fiscal sustainability analyses based on the models used internationally and conducted jointly with the World Bank show that debt sustainability indicators are at a manageable level. Debt sustainability and the gradual reduction in state budget deficit without undermining economic growth are a key long-term public policy direction.

According to the RA Government Debt Management Strategy 2014-2016 public debt-to-previous year GDP ratio over the medium term will be both below the threshold envisaged in the RA Law on Public Debt and the debt distress limit for developing countries with stabilization and sustainable improvement in debt. In 2012 the debt-to-GDP ratio was 46.7 percent, while in 2016 we will have 41.3 percent. In the meantime, to give flexibility to foreign debt management and make the foreign capital market accessible for the private sector of Armenia's economy, the Government sees allocation of foreign currency bonds as important focusing on medium-term sustainability.

Under these circumstances high economic growth and the need to accelerate reforms in tax and customs policy and administration are seen as important for maintaining fiscal sustainability. In this regard, the Government plans to achieve approximately 23.1 percent in tax revenue over GDP compared to planned

⁹ According to preliminary agreement with Russian counterparts no significant increase is expected in the dollar price of imported gas (the total increase is estimated in the range of 5 percent).

22.4 percent. Fiscal policy projections covering the years 2014-2016 will be based on annual improvement of 0.3-0.4 percentage points in the tax-to-GDP ratio and higher-than projected ratio of approximately 23.4 percent is expected in 2014. A number of measures are taken to improve the tax revenue. Among them, the following are important:

1. The legislative amendment made in 2010 introduced a schedule in the Law on Presumptive Payments for Tobacco Products. According to the amendment, over 2011-2013 the presumptive fees envisaged for tobacco products imported into the RA and produced in RA were increased. The annual rate increase was approximately 7-12 percent depending on the type of tobacco products.

Besides, the changes introduced in RA Laws on Value Added Tax and Excise Tax envision shifting taxation of tobacco products imported into RA and produced in Armenia to general taxation using unified excise tax rates and estimating value added tax on the basis of the maximum retail price of tobacco products. This means that additional tax revenue is expected particularly from high-value tobacco products.

2. Since January 1, 2012 metallic mineral taxation has been carried out under the royalty system enabling to link the size of amounts paid to the state for mineral extraction to their sales prices and provide additional revenue for the state budget.

3. According to the amendment introduced in the Excise Tax law, the excise tax rates on commodities classified in FEACN 2208 20 (spirits - brandy), 2208 30 (whisky), 2208 40 (rum and other spirits) codes were increased. In particular, the introduced legislative amendment establishes that the excise tax rate on these commodities depends on the degree of aging of products having a direct impact on the market prices of these commodities.

4. From July 1, 2013 a system of stamping was introduced for some types of widely consumed commodities (beer, water and juices) enabling to efficient control the actual sales volumes these commodities.

5. According to the RA Law on Unified Income tax effective from January 1, 2013 monetary income of military was removed from the list of tax deductible income and is regarded as taxable income in the general manner established by law.

6. It is planned to pass the RA Transfer Pricing Law with a set of tax administration tools designed to increase the efficiency of tax administration of large taxpayers and will result higher tax revenue collections for the State Budget.

Social Risk Management and Human Capital Enhancement

In coming years the priority of the Government social risk mitigation policy is to ensure that planned key social transfers and investment are made but we will manage allocations cautiously in view of the tight budget. Also, given the potential higher social vulnerability under the crisis as well as the poverty incidence of 35.0 percent in 2011, we plan to expand to the extent possible the number of needy beneficiaries through improved targeting of social transfers and overall effectiveness of our programs.

According to the Armenia Development Strategy, the Government targets a reduction in poverty incidence to 23.5 percent in 2017 based on the economic and social policies. Key factors for poverty reduction will include increased labor income of the population due to economic growth as well as increased government spending on social insurance and social assistance and improved targeting.

Social Safety Net: Over the last several years our interventions focused on the coverage and targeting of the flagship poverty reduction program – the family benefit program and other social security programs, such as unemployment benefits and public works. During the crisis and post crisis years the Government, supported by the DPO, maintained the share of priority social spending in the budget focusing primarily

on programs benefitting the poor and vulnerable population, including social safety nets, pensions and priority healthcare and education programs. Currently the Government attaches importance to making agreed social expenditure planned by fiscal years and within MTEF. To this end, in 2012 the state budget funding was AMD 37.1 billion compared to AMD 35.5 billion the previous year. The average monthly benefit was AMD 29,350, while the average number of families receiving family benefits was 96,309 compared to 86,138 families in 2011.

The Government is expanding the family benefit program coverage with simultaneous improvement in its targeting. Priority is given to one of the components of the social assistance and an important factor for poverty reduction - the increase in government funding for the benefit scheme as well as making most targeted and efficient use of resources for improving the living standards of the poor and thereby alleviating poverty and inequality in the country. To this end, we have targeted an increase in the average size of the benefit and improvement in targeting of the system, as well as providing maximum coverage in the system for the poor population.

The Government also focuses on strengthening and monitoring social safety net programs for improving targeting efficiency.

In June 2011 the RA Law on Amendments and Supplements to the Law on State Benefits was enacted and introduced mechanisms for receiving online information on government benefits.

From January 2012, the impact of family income on the family poverty score was lowered in the means testing formula. As a result, families that earn low income but are poor will be eligible for obtaining family benefits (a passive social program for the economically inactive families). In the meantime, activities are underway for implementing targeted employment programs in the Republic, i.e. organizing active employment programs for economically active members of poor families (not eligible for family benefits) thereby expanding the level of involvement of poor population in poverty reduction programs.

Verification of data provided by families registered in the family benefit system continued by comparing them with data available in databases of other RA ministries and agencies. As a result, approximately 3000 families not meeting the criteria for the family benefit system were removed from the system in 2010.

Since January 2011 a requirement has been introduced for filing a reference from the state registry of the population (passport desks) for determining the family composition to be registered in the family means testing system. Changes introduced in registration increased both the targeting accuracy of family benefits and the amount of monetary aid provided to members of families of deceased rank-and-file (contractual) military personnel. As a result, the number of beneficiary families decreased to approximately 86 thousand in September 2011, taking into account those, who were not included in the family benefit system and were removed from our social security system, but were paid directly from veteran benefits. In the meantime, in order to address the issues arising in the registration process, changes were made in key decisions on eligibility for family benefits. Also, organizational activities took place and led to improvement in the quality of issuing on-line references.

The Government has approved the program for introduction of integrated social services and established that integrated social services would be piloted in 4 centers in RA Ararat marz and later be rolled out in all centers to be renovated and upgraded. In February 2013 these four centers were already functioning. This number increased by 15 to 19 integrated social services centers at end-May 2013 (including 4 centers in RA Ararat marz).

Activities are underway for improving the information infrastructure for the pension security sector. In particular, the information available in the state registry of the population relevant for the pension sector was received and is being used (automatically). Appropriate software development is underway. The

procedures for receiving data from the border electronic management information system and using in the pension system are being clarified.

We expect that corruption risks and the probability of errors will be reduced as a result of the activities above. In near future the procedures for receiving data from electronic systems and internal management systems will be fully automated.

In this area the Government introduced reforms not only by enhancing the existing state pension system, but also creating legislative bases for introduction of the funded pension system directly linked to the salary and based on personal responsibility.

An annual social benefit package of more than AMD 20.2 billion is planned for 2014-2016 to cover health, education and other matters for Government employees and employees of institutions in education, culture and social protection sectors and their immediate family members.

Health: The Government plans to increase health spending, however only with a parallel introduction of measures to improve efficiency. The Government has completed the preparation of the copayments strategy. The purpose of the strategy is to increase reimbursement for hospital services, introduce (or often legalize) copayments and ensure that the level of general “out-of-pocket” expenses is lower for the poorest households.

RA Government will make efforts to mitigate the potential impact of the copayment policy on the poor given that their coverage is not yet sufficient. To this end, possible mechanisms for improving the targeting will be discussed, including that of equalizing the scores for eligibility for a particular program and the family benefit program (DPO-2 trigger). As part of the budgetary process, the increase in expenditure related to lowering the score for the vulnerable and specific (special) groups of the population entitled to free medical aid and services guaranteed by the state in 2014 and registered beneficiaries of the family benefits system will equal AMD 2,870.5 million, and the increase in the prices and quantity of vaccines purchased for the National Immune Prevention Program will be AMD 256.2 million.

The Government will also take additional steps to gradually revise the prices of government funded cases for the people included in the vulnerable groups of the population.

The Government will continue the reforms in the sector with the objective of improving the indicators of the state of health of the population by improving affordability, accessibility and quality of health services.

Improve the Business Climate

The Government has comprehensive actions in this area. Naturally, not all of them are going to be implemented with the new DPO support, but they are used as a framework for implementation or monitoring of several initiatives in this area. We have included as prior actions those reforms, which will have the highest impact on the Government goals. The Doing Business 2012: Business in a More Transparent World report issued by the International Finance Corporation and the World Bank on October 20, 2011, pointed out that between June 2010 and May 2011 Armenia implemented five reforms in the regulatory and institutional framework – the highest number in the region and the world. These reforms continued and were identified in the Smarter Regulations for SMEs 2013 report issued on October 23, 2012. As a result, the country's rating improved by 18 points to 32 among 185 countries.

The Government places importance on access to credit, particularly for the small and medium-sized enterprises (SMEs). In January and April 2013 recommendations in this area were provided in the new joint IMF/World Bank Financial Sector Assessment Program (FSAP) report and by the World Bank financial sector team. The Central Bank of Armenia (CBA) has reviewed its internal procedures for clarifying and consolidating its supervision over the credit reporting system. This will clarify the role and

work of respective CBA divisions in terms of licensing, supervision, liability measures and consumer rights protection (DPO 1 prior action). The CBA has approved a roadmap with actions for reforming the credit information system in the medium-term and already started implementation of the first steps under the plan. Currently the Government is considering a draft whitepaper on improving access to finance for the real sector with a range of identified actions aimed at targeted measures to secure affordable finances and diversity of instruments for businesses.

The Government will continue to take joint measures with the CBA to address the current challenges faced by SMEs in terms of providing collateral for receiving bank loans by improving the norms and rules, as well as the registration and expansion of infrastructure for the use of movable collateral, including the use of an on-line collateral register (DPO -2 trigger).

The Government is also improving the legal and institutional framework for secured transactions including an internet-accessible electronic register of movable and immovable collateral. The CBA drafted and is finalizing regulations for improving the credit reporting system (including data quality and sharing standards, customer protection and information disclosure).

Improve the Financial Sector: To enhance the transparency in the financial sector and support its development the Government will improve the legislative framework (the law and relevant regulations) for the consolidated supervision of financial institutions (DPO -3 trigger). This may necessitate strengthening of the framework for disclosure of actual owners of financial institutions and financial groups (DPO -3 trigger), which would bring Armenia's financial sector supervision closer to EU directives and Basel core principles.

The Government will improve the legislative framework for consolidated supervision of financial groups (DPO-3 trigger). This would require defining the scope of persons controlling financial groups as well as introducing requirements for disclosing them (DPO-3 trigger) bringing financial sector supervision in the Republic of Armenia closer to the requirements of EU directives and Basel core principles of banking supervision.

The Government has approved and submitted to the National Assembly for approval amendments to Article 39 of the Law on funded pensions to enable an equal distribution of pension accounts among licensed asset managers for those account holders, who fail to select their pension plan by December 25, 2013 (DPO 1 prior action). The Government will support discussions and hearings of the bill in the National Assembly with a view to passing it.

Improve the Aviation Sector: Placing importance on the policy of increased competition in aviation and based on the review of policy options for this sector, liberalization of the air sector has been initiated for developing the air transport sector and improving air connectivity – a crucial reform area for supporting economic growth in landlocked Armenia, and therefore a crucial reform for the new DPO series. Based on the already carried out studies and analyses the Republic of Armenia Air Transport Liberalization policy was developed and approved by the Government on June 6, 2013 Cabinet meeting, Protocol decision No. 22 by which the Government will strive to establish a competitive framework acting in two directions.

First, the RA Government should strive to engage all Armenian airlines that are active in civil aviation and have expressed interest in being involved in this process.

Second, the Government should work with aviation authorities in other countries seeking to sign more liberal aviation agreements. The Government will not take any further steps aimed at protecting airlines from competition. On the contrary, it will seek to maintain and increase third, fourth and fifth (where applicable) freedoms for international carriers with contracting parties based on expected results for Armenia's economic development.

In addition, based on the policy note, a negotiation team was set up by the Prime Minister's Decree No. 488-A of June 10, 2013 to negotiate the agreement on the European Union Common Aviation Area, and a letter was sent to the European side by expressing to the EU the willingness of the Republic of Armenia to initiate negotiations on the agreement on European Union Common Aviation Area.

The Government takes measures to raise transparency and improve competition in aviation by publishing on a website all contracts and air service agreements.

McKinsey & Company consulting firm is currently conducting a study of the current situation in Armenia's aviation sector commissioned National Competitiveness Foundation of Armenia. Recommendations provided as a result of the study are planned to be discussed by the end of this year aiming to quickly advance the aviation sector liberalization policy envisaged by the Republic of Armenia Air Transport Liberalization Policy.

Tax and Customs reforms: As a result of reforms in paying taxes, the Government has achieved electronic filing of 46 percent as a share of total return filers; issuance of paper invoices was reduced by 49 percent with electronic invoices reaching almost 95 percent. A possibility to make adjustments in returns was provided for all types of taxes. In 2012-2013 the number of audits carried out by tax authorities was reduced significantly, and the procedures were regulated.

To incentivize taxpayers, and increase the level of self-assessment an incentive mechanism was introduced based on which the forms and methods of statutory tax control over law-abiding taxpayers will be limited to desk reviews and analysis for risk identification.

To use a relatively simplified taxation procedure for small entrepreneurship and carry out soft tax administration a turnover tax was introduced for entities with turnover of up to AMD 58.35 million with simple tax accounting of the tax liability. The number of returns filed with tax authorities were reduced almost 3 times for turnover taxpayers.

Drastic reforms in tax collection require investments in modernized procedures and management. The Government aims at reviewing tax exemptions and gaps to reveal the impact of their elimination on economic development and the welfare of the population. According to the analytical assessment conducted by the Bank, elimination of exemptions will increase tax revenue from 1.1 to 1.4 percent of GDP.

The Republic of Armenia Government protocol decree No. 29 of July 25, 2013 on Approving the Guidelines for Strategic Principles for Review of Tax and Customs Legislation and the Timetable for Implementation of Actions Arising out of the Principles envisages:

- Elimination of the VAT exemption for non-interest income received by entities operating in financial sector from the provision some services;
- Elimination of the profit tax and income tax exemption for dividends received by natural persons and resident organizations;
- Elimination of the income tax exemption for interest or discount received by natural persons from treasury bonds;
- Drafting of relevant pieces of legislation for introducing a unified real estate tax and submitting to RA Government for consideration, which would provide for the taxation of high-value property at higher rates.

The Government will also draft a package of amendments based on the review of tax policies and submit to the Parliament for approval (DPO-2 trigger) attempting to achieve the passage of the draft. The

Government also intends to unify different components under the new tax code for DPO 3. The actions are expected to lead to a significant increase in the tax-to-GDP ratio.

As a result of reforms carried out in foreign trade, the mandatory conformity certification process takes place after customs clearance, before sales rather than at the border; the approval of types of measurement takes place after customs clearance, before sales or operation. The time and costs of obtaining the certificate of country of origin by economic entities has been reduced. Namely, the country of origin certificate for goods of serial production will be regularly issued only after the first time of testing. An electronic customs declaration system has been introduced and activities are underway to introduce an electronic system for filing of documents to obtain a country of origin certificate. A risk management system has been introduced for customs control.

Henceforth, the applications, enquiries and other letters related to the customs can be accepted and answers be sent to addressees through tax and customs units outside the City of Yerevan. The former practice of using 21 types of applications, references, permits and consents filed with the customs headquarters and field offices have been discontinued. The requirement in the declaration for the details of the customs value in cases stipulated by the customs legislation was abolished. The customs formalities are performed within a maximum of three hours after filing of the customs declaration, the document and information necessary for customs control with the customs authorities and acceptance thereof, unless otherwise stipulated in the legislation of the Republic of Armenia.

With a view to reducing the time spent on customs procedures, a draft was developed and circulated envisaging reduced time for returning goods taken by the customs from 15 up to 1 business day of payment of customs fees and meeting obligations (penalty or other obligation).

It is planned to hold monthly qualification examinations for customs clearance specialists instead of holding them once every six months, as in the past, and every six months organize 2-week training courses on legal acts regulating the customs sector and the automated customs declaration software.

The Government will continue reforms not remaining satisfied with the results and focusing on the following areas: (a) enhancing post-clearance verifications in line with EC standards, (b) statistical assessment of cost effectiveness of physical inspections, (c) introducing benchmarking and performance base lining, (d) consolidating reforms under the strategic package to be jointly developed by the Government and SRC, and if possible, be supported by donor organizations.

Project activities under the Modernization of Bagratashen, Bavra, Gogavan State Border Crossing Points of the Republic of Armenia implemented by the UN for modernizing border crossing points between Armenia and Georgia and bringing into conformity with international standards have been launched. Agreement has been reached to set up working groups and establish a clear timetable for actions. The intergovernmental agreement on joint management of border crossing points signed between Armenia and Georgia at last yearend envisages a single check instead of double checks when crossing the border. First, this would help reduce procedures, save time, reduce costs and of course make convenient. All information between the customs services in the two countries will be exchanged on-line.

In addition, the Government has approached specialized international organizations seeking recommendations on harmonization and optimization of RA state border crossing points and afterwards drafted a whitepaper on introduction of a “one stop shop, single window” in customs procedures.

Business Inspection Reforms: As part of general efforts made in the this reform area, the Government amended and the National Assembly approved Republic of Armenia Law on Organizing and Conducting Inspections for increasing the transparency of Government inspections and differentiating between the three levels of risk (low-, medium- and high-risk businesses). Based on the level of risk, activities are underway for introduction of the risk-based audit system in all bodies carrying out inspections by planning inspections and their frequency. The latter will depend on which risk group the entity belongs to,

i.e. high, medium or low. 9 inspection agencies have already introduced a full risk based system. By December 1, 2013 the system is planned to be introduced in all inspection agencies.

International experience suggests that countries reduce the number of inspectors and inspection agencies with at simultaneous improvement in the efficiency of inspections by focusing on more important and higher risk entities and involving better prepared inspectors. In this respect, the Government has initiated a rationalization project in Armenia's inspection system. The objective of the project is to achieve maximum results from available state resources. The first pilot step has already been taken establishing the State Health Inspectorate under the Ministry of Health with the merger of the State Hygiene and Anti-Epidemic Inspectorate under the Ministry of Health and the Labor Inspectorate under the Ministry of Labor and Social Affairs.

A law on Inspection Agencies has been drafted and is currently under discussion by stakeholders. It envisages a new and effective system of inspection agencies through regulation of legal situation of inspection bodies, their creation, management, principles of organizing their activities and specific features, as well as other relevant legal relations.

The Government contemplates the approval of the draft law by yearend and with its approval bases will be created for launching the legal and institutional reforms under the process of inspection system optimization.

Improve Public Administration

Improving public administration is a key priority for the Government. Reforms in this sector would enable achieving considerable fiscal and economic gains in terms of both the efficiency of public revenue and expenditure and improving conditions for doing business and competition. These are highly needed resources for the post-crisis growth. We directly focus on strengthening the legal framework in key areas of our economy (mining, environment, and aviation) and improving the behavior of public officials. By introducing transparency and bringing clarity into the role and duties of public and private sectors we expect to increase investment and employment opportunities in telecom and mining sectors – two key sectors for our economy.

The role of the **civil service policy** is particularly important in the post-crisis phase of economic development, for the lasting development of which we should be able to recruit and retain available quality human capital. This would improve communication between the public and private sectors and through improved management systems it would be possible to boost rather than inhibit competition of Armenia's economic system. Although introducing a competitive remuneration and compensation policy is a long-term objective that depends on fiscal possibilities, but we have decided to improve one of the tools on the performance based pay in future. A law on Public Service was passed for implementation of the reform plan. Under this law budget managers in spending units will be able to link compensation to performance based on the results of the enhanced evaluation system. The process of providing social benefits package to civil servants has already been launched and an opportunity has been provided to access the package from 2012, in particular pay interest on mortgage loans from these funds, cover health expenses through insurance policies, pay tuition fees for students in their families and cover vacation expenses. These benefits have a social focus and first of all benefits low-income civil servants, since the benefits package is equally provided to all civil servants.

The Government proposes changes to the Civil Service Law designed to enhance flexibility of recruitment and promotion of professional staff and discontinuing the mandatory periodical attestations for those staff members, who have high performance results (DPO-1 prior action). These changes are expected to be adopted by the National Assembly by June 2014 (DPO-2 trigger). For staff motivation, the Government will increase pay based on the performance of civil servants (DPO – 3 trigger). The purpose of discontinuing attestations based on performance results and increasing pay supplements is to increase

the ability of the public sector to recruit and retain staff with relevant skills. The Bank will support the prior action with an expert review of weaknesses in the existing system.

On public financial management we would like to continue the strengthening of key PFM processes, in particular deepening the budget performance focus and simultaneously strengthening the accountability of managers and revenue management.

To create the necessary legal basis for advancing and continuing the results of program budgeting reforms achieved until 2013 the law on Amendments and Supplements in the Republic of Armenia Law on the Budget System of the Republic of Armenia was enacted. The 2014 and future year state budget proposals will be prepared in the manner specified by this law.

The Government will continue the reforms for introduction of the program budgeting and will be ready to partial transition to program budgeting from 2016 and full transition- from 2018. As a result, it would be a functional system supported by legal bases.

In terms of **managing public-private partnership**, as declared by the Government, it is necessary to consistently deepen public-private partnership (PPP). In this regard in 2008 the Government approved the concept note for the cooperation between the public and private sectors. The purpose was to create prerequisites for implementation of large investment projects based on the public-private partnership (PPP) model. PPP is a way of infrastructure development and service delivery, which involves private sector resources and incentives. Under limited competition the Government acts as a party to the contract and a regulator. We already have a number of PPPs, such as Yerevan Jur, Armenian Water and Sanitation, Shirak Water and Sanitation, Lori Water and Sanitation, and Nor Akunk companies, the airport and perhaps the most vivid example, Tatev Revival Project. Under the latter project Shinuhair-Halidzor road was rehabilitated by the state and a gas pipeline was built, while the private sector supported the building of the ropeway connecting to Tatev Monastery and the improvement and renovation of the monastery.

However, the Government continues to attach importance to reforms in this sector and pursues the goal of introducing key PPP structure, enabling the use of Government's leverage of management and financial resources in different sectors, for instance, the road sector and strengthening the Government's capacity to monitor/manage existing PPPs.

As far as PPPs in air transport, railways and utility sectors are concerned, the Government seeks to undertake an institutional assessment of its capabilities of monitoring and regulating agreements in air transport, railways, and utilities (GDCA, Ministry of Transport, SCWS) and plans to adopt a capacity development plan (DPO-2 trigger) .

The New Mining Code of RA was enacted on November 28, 2011 (hereinafter, the Code) aimed at implementation of the **mining sector** reform agenda. During 2012 Government reviewed its legal framework related to mining. At least 50 new legal acts were necessary to draft and approve for enforcing the provisions of the Code. During 2012 the Government discussed and approved 46 decrees and 9 draft decrees are under discussion. However, the basis of effective implementation of the provisions of the Code is the assessment of the environmental impact law of 1995. Currently there is a new draft law that has gone through a lengthy process of preparation and consultation. Drafting of the EIA law was completed, and it has been approved by the Government and submitted to the National Assembly. The Government will support the discussions of the draft and hearings in the National Assembly for its enactment.

The policy implemented in **infrastructure** will be continue and aim at ensuring a sustainable development in drinking water, irrigation systems and roads by improving the efficiency of government spending. This implies current renovation and maintenance, as well as capital spending for creating new infrastructure.

Five companies provide water supply and sanitation services in **drinking water supply and sanitation system**.

Continued improvements in the sector, implementation of new investment projects and efficient management of water systems through strong involvement of the private sector underlie the improvement and financial sustainability of the drinking water supply and sanitation system.

The Government will attempt to improve cost recovery and quality of services delivered by companies existing in the country through the use of different tools and principles, including through public-private partnership and a policy of investment funded from loans.

In recent years a number of continuous measures and projects have been implemented to improve the sustainability of drinking water and sanitation sector. These measures and projects aim at improving measurement systems, providing reliable, uninterrupted and safe water supply and sanitation, improve the quality of services and professional skills of the support staff. Water supply and sanitation improvement projects funded by the state, as well as investment and loan proceeds are aimed at addressing these issues.

In irrigation sector, water is supplied by 2 companies taking water and 42 water users associations supplying irrigation to end users.

In recent years existing systems in irrigation sector have been improved, rehabilitated and new system built through the World Bank, the Millennium Challenges and a number of other projects. As a result, internal water networks and main canals and pumping stations have been rehabilitated and built. Marmarik reservoir has been rehabilitated.

In the irrigation sector new reservoirs are planned to be built,, the existing infrastructure is planned to be upgraded, institutional reforms deepened, participatory management strengthened and a maximum transparent and new level of relations with water users introduced.

In transport sector the Government has made significant investment in road rehabilitation and upgrading from the state budget, WB and ADB financing in recent years. Over the coming years the development of the road sector will continue to be a one of the Government priorities.

In order to put road infrastructure spending on a sound basis, a study on road financing will be conducted and based on the recommendations of the study the road sector reform strategy will be approved. A road asset management system will be introduced and operated to improve the effectiveness of road asset management, which will help in decision-making on road infrastructure financing.

Based on advanced international practice, performance-based single bidding package and contract for procuring road rehabilitation and maintenance will be developed and piloted. As a result, sustainable financing will be achieved for rehabilitation, maintenance and operation of RA inter-state and lifeline roads, more effective asset management and current maintenance and operation of 60 percent of roads.

Project Monitoring and Evaluation

The RA Ministry of Finance is the main counterpart for implementation of the DPO series.

The RA Ministry of Finance will also collect key monitoring and evaluation indicators regularly on the results of reforms planned under DPOs.

Tigran Sargysan

Prime Minister of the Republic of Armenia

**Ձարգացման քաղաքականությունների նամակ
Հայաստանի Հանրապետություն**

Պարոն Ջիմ Յոնգ Կիմին
Համաշխարհային Բանկի նախագահ
Վաշինգտոն, ԱՄՆ

12 սեպտեմբերի, 2013թ.

Հարգելի պարոն Կիմ

Շեղանակաբանական Հայաստանի տնտեսական աճի տեմպերը աստիճանաբար արագանում և կայունանում են: Սա տեղի է ունենում այն պարագայում, երբ արձանագրվում է համաշխարհային տնտեսական աճի դանդաղում, իսկ կանխատեսումները ճշգրտվում են նվազման ուղղությամբ, ինչը վկայում է նվազող արտաքին պահանջարկի մասին, ինչպես նաև դեռևս առարկայական են ճգնաժամային ռիսկերը և ի հայտ են գալիս նորերը: Նշված պայմաններում Հայաստանի տնտեսական զարգացումները Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից որդեգրված համախառն առաջարկի խթանման քաղաքականության արդյունք է, որի հետևանքով երկրի տնտեսական աճի կառուցվածքում տեղի են ունենում որակական տեղաշարժեր հոգուտ արտահանելի հատվածի: Տնտեսության արտահանելի ճյուղերը, որոնք ավելի արտադրողական են ոչ արտահանելի համեմատ, հետճգնաժամային տարիներին դրսևորել են առաջանցիկ աճեր, իսկ համաշխարհային տնտեսության մեջ բարձրացրել մրցունակությունը: Այս առումով վերջին տարիների տնտեսական զարգացումների արդյունքում արդյունաբերությունը և հատկապես արտահանվող ենթաճյուղերը սկսել են հանդես գալ որպես տնտեսական աճին նպաստող տնտեսության առաջնորդող ճյուղեր:

Ընթացիկ տարում նախագահական ընտրություններից հետո նորանշանակ կառավարությունն իր գործունեության ծրագրով վերահաստատեց առաջիկա չորս տարիների արտահանման ծավալների ավելացմանն ուղղված արդյունաբերական քաղաքականությունը, որն իրականացվում է ներքին ռեսուրսների համակարգված և արդյունավետ օգտագործման ճանապարհով: Մասնավորապես, կառավարությունն իր ծրագրով նախանշել է մի շարք նպատակադրումներ, որոնց հասնելու համար պահանջվում է (ա) իրականացնել տնտեսական աճը խթանող քաղաքականություն, (բ) պահպանել և ուժեղացնել աղքատամետ սոցիալական քաղաքականությունը և (գ) կառավարել մակրոտնտեսական կայունությանը խաթարող արտաքին շոկերը:

(ա) Տնտեսական աճը խթանող հարկաբյուջետային և դրամավարկային քաղաքականության իրականացման համար կառավարության և Կենտրոնական բանկի հնարավորությունները առավել սահմանափակված են պարտքի և համապատասխանաբար ֆինանսական կայունության նպատակադրումներով: Այս պայմաններում, տնտեսական աճին խթանող քաղաքականության հիմնական առաջնահերթությունը հանդիսանում է համախառն առաջարկի խթանումը, որի համար կծնավորվի գրավիչ գործարար միջավայր և կմեծացվի արտահանման հնարավորությունները: Տնտեսական զարգացման նախադրյալների ձևավորման համար կառավարությունը նախաձեռնել է գործողություններ՝ ուղղված արտահանման վրա հիմնված արդյունաբերական քաղաքականության շարունակականության ապահովմանը:

(բ) Աղքատամետ սոցիալական քաղաքականության շարունակական իրականացումը շատ կարևոր է երկրի համար, քանի որ 2009 թվականի տնտեսական ճգնաժամը բավականին խորացրեց աղքատության մակարդակը: Կառավարության կողմից իրականացվող տնտեսական և սոցիալական քաղաքականությունների նպատակն է բնակչության համար ապահովել արժանավայել աշխատանք և բարեկեցություն: Նշված նպատակի իրականացման համար արդարացի վարձատրություն ապահովող աշխատատեղերի ստեղծման շարունակական քաղաքականությունը կլին գերակայող կառուցվածքային և ոլորտային քաղաքականությունների նպատակներից:

(գ) Հայաստանի կարողությունները մակրոտնտեսական կայունությունը խաթարող արտաքին գործոններին դիմակայելու տեսանկյունից ունի որոշակի սահմանափակվածություն, ինչը բացատրվում է տնտեսության փոքր-ինչ բաց լինելու հանգամանքով,

արտաքին տրանսֆերտների և առանձին ապրանքատեսակների արտահանումից կախվածությամբ: Գործընկեր երկրների տնտեսական շուկերն արագորեն փոխանցվում և ազդում են Հայաստանի տնտեսության զարգացումների վրա: Հետևաբար, համաշխարհային տնտեսության անորոշությունները պահանջում են բարձրացնել տնտեսության դիմադրողականությունը: Վերջինս անհրաժեշտ է իրականացնել մի կողմից արտահանման դիվերսիֆիկացիայի ապահովման, իսկ մյուս կողմից՝ ի հայտ եկած ռիսկերն արագ չեզոքացնելու կարողությունների հզորացման՝ ֆինանսական և տնտեսական բուֆերներ ստեղծելու ճանապարհով:

Չնայած համաշխարհային տնտեսությունում գոյություն ունեցող և ի հայտ եկող անորոշությունները շարունակվում են, այնուամենայնիվ կառավարությունը նոր ծրագրով կիրազործի նաև երկարաժամկետ նպատակադրումները և քաղաքականությունները, որոնք հետաձգվել էին ճգնաժամով պայմանավորված բարձր անորոշությունների պատճառով և չեն կորցրել իրենց արդիականությունը: Կառավարությունը զուգահեռաբար ամրապնդելու է դրանց չիրականացնելու հնարավոր ռիսկերի բացահայտման և չեզոքացման կարողությունները՝ երկարաժամկետ նպատակադրումների կատարողականի ապահովման և հնարավոր իրատեսական արդյունք ապահովելու համար: Երկարաժամկետ նպատակադրումներով շարժվելը կառավարությունն այժմ համարում է հետճգնաժամային իրավիճակում մեր տնտեսության արդյունավետ գործելու ավելի հրատապ հրամայական՝ առաջին պլան մղելով տնտեսական աճի հիմնարարների ամրապնդումը, ինչի թուլությունը բացահայտեց ճգնաժամը:

Կառավարությունը նախաձեռնել և արդեն ընթացիկ տարվա սեպտեմբերին կհաստատի ՀՀ կառավարության 2013-2025 թվականների Հեռանկարային Զարգացման Ռազմավարական Ծրագիրը (ՀԶԾ), որը ճգնաժամով պայմանավորված չիրականացած Կայուն Զարգացման Ծրագրի վերանայված տարբերակն է: ՀԶԾ-ում նախանշված են երկրի սոցիալ-տնտեսական զարգացման գերակայությունների ընդհանրական համախումբը, նպատակները, զարգացման հիմնական խոչընդոտները և սահմանափակումները, գերակա նպատակներին հասնելու համար անհրաժեշտ առանցքային բարեփոխումներն ու քաղաքականության գործիքները: Ընդ որում, երկրի զարգացման ներկա փուլի առանձնահատկություններից ելնելով, որակյալ և բարձր

արտադրողականություն ապահովող աշխատատեղերի ստեղծման ճանապարհով զբաղվածության ընդլայնումը հռչակվել է որպես ծրագրի հիմնական նպատակ, իսկ ՀՁԾ-ն հիմնվել է չորս գերակայությունների վրա: Դրանք են.

(ա) Ծրագրի գործողության առաջին հինգ տարիների ընթացքում զբաղվածության ընդլայնումը կարևորագույն գերակայությունն է՝ շեշտադրելով որակյալ, բարձր վարձատրվող աշխատատեղերի ստեղծմանն ուղղված գործողությունները: Կառավարության գործողություններն ուղղված են լինելու յուրաքանչյուրի համար սեփական ջանքերով աշխատանքին համապատասխան արդարացի վաստակ ստանալու հնարավորությունների ստեղծմանը:

(բ) Մարդկային կապիտալի զարգացման գործողություններն ուղղված են լինելու առաջնային ծառայությունների ծավալների, որակի և մատչելիության աճին (ներառյալ՝ առողջապահությունը, կրթությունը, գիտությունը, մշակույթն ու առաջնային ենթակառուցվածքները)՝ հատուկ շեշտադրելով նաև մարդու և բնության փոխհարաբերություններն ու ներդաշնակ զարգացումը:

(գ) Սոցիալական պաշտպանության համակարգի բարելավման գործողությունները միտված են լինելու գործող համակարգերի արդյունավետության բարձրացմանը (ներառյալ՝ հասցեականության և նպատակայնության ավելացումը) և երկարաժամկետ հատվածում ֆինանսական կայունության հիմքերի ստեղծմանը՝ ապահովելով սոցիալական երաշխիքների համապարփակ տրամադրում, սոցիալական ռիսկերի էական նվազում և աղքատության կրճատում: Մինևույն ժամանակ, գործողություններ են իրականացվելու սոցիալապես անապահով և խոցելի բնակչությանը տրամադրվող սոցիալական աջակցության գերազանցապես դրամական ձևերից երկարաժամկետ հեռանկարում համալիր փաթեթների տրամադրմանն աստիճանական անցում կատարելու ուղղությամբ: Այնուամենայնիվ, ընտանեկան նպաստների ծրագրի արդյունավետությունը աղքատության կրճատման տեսանկյունից մնում է բարձր, ինչով էլ պայմանավորված այն կլինի ԶԲԳ-ի հիմնական առաջնահերթություններից: Ծրագրի իրականացումը երաշխավորելու է հասարակության յուրաքանչյուր անդամի՝ պետության կողմից պաշտպանված և սոցիալապես ապահովված լինելու կայուն զարգացման ամրապնդումը:

(դ) Երկրի կառավարման համակարգի ինստիտուցիոնալ արդիականացման գործողությունները, ապահովելով որդեգրած հիմնարար քաղաքականությունների շարունակականությունը, միտված են լինելու պետության արդյունավետության աճին, պետության տրամադրության տակ գտնվող ռեսուրսների ընդլայնմանը, տրամադրվող ծառայությունների որակի և մատչելիության ավելացմանը, որոշումների ընդունման թափանցիկության և այդ գործընթացներին քաղաքացիական հասարակության մասնակցության աստիճանի մեծացմանը:

Ի տարբերություն տնտեսական զարգացման նախորդ փուլերի, երբ տնտեսական աճն ապահովվում էր հիմնականում աշխատանքի արտադրողականության աճի հաշվին, ՀՁԾ-ով իրականացվելիք գործողությունների արդյունքում ակնկալվում է, որ 2013 - 2025 թթ. տնտեսության ոչ գյուղատնտեսական հատվածում տնտեսական աճի յուրաքանչյուր տոկոսային կետի առնվազն 80 տոկոսը կապահովվի աշխատանքի արտադրողականության, իսկ մնացածը զբաղվածության ընդլայնման հաշվին: Զբաղվածության ավելացումը դիտարկելով որպես առաջիկա տարիների սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնական նպատակ՝ եկամտային քաղաքականության գործողություններն ու միջոցառումները նախագծվելու են՝ առաջնորդվելով այն տրամաբանությամբ, որ աշխատավարձերի աճը չգերազանցի արտադրողականության աճին՝ թույլ չտալով միավոր աշխատուժի արժեքի գործակցի աճ: Միևնույն ժամանակ, կտրուկ կրճատվելու է աշխատող աղքատների թիվը՝ նվազագույն աշխատավարձի աճի քաղաքականության իրականացման ճանապարհով:

Համաշխարհային բանկի օժանդակությունը առանցքային նշանակություն ունեցող ճգնաժամից հետո տնտեսության վերականգնման և հետագա կայուն աճի համար: Առաջարկվող Զարգացման քաղաքականության նոր գործառնությունն օժանդակելու է հետճգնաժամային կայուն աճի հիմնարարների համար անհրաժեշտ պայմանների ամրապնդմանը:

Հետճգնաժամային մակրոտնտեսական իրավիճակը

Տնտեսության վերականգնումը շարունակվել է նաև 2012 թվականին՝ հանգեցնելով մակրոտնտեսական իրավիճակի զգալի բարելավման: Ընդհանուր առմամբ, տնտեսական աճը 2011-2012թթ. ունեցել է արագացման միտում՝ կազմելով A-110

համապատասխանաբար 4.7 և 7.2 տոկոս և վկայակոչելով նոր տնտեսական քաղաքականության արդյունավետությունը: Ընդ որում՝ 2012թ. գրանցված տնտեսական աճին նպաստել են տնտեսության բոլոր ճյուղերը: Ընթացիկ տարվա զարգացումների արդյունքում՝ 2013 թվականի հունվար-հուլիսին գրանցվել է տնտեսական ակտիվության ցուցանիշի (SUՑ) 4.0 տոկոսանոց աճ՝ նախորդ տարվա նույն ժամանակահատվածի նկատմամբ: Այնուամենայնիվ, ակնկալվում է, որ 2013 թվականի տնտեսական աճի ցուցանիշը կլինի հունվար-հուլիսին գրանցված ցուցանիշից բարձր՝ ապահովելով մակրոտնտեսական հաշվեկշռվածությունը:

Հետզհետե մային վերականգնման զարգացումները վկայում են այն մասին, որ Հայաստանի տնտեսական աճի մոդելը զարգացել է և շարունակում է փոխվել հոգուտ ավելի արտադրողական ճյուղերի: Մասնավորապես, արտերկրներից ստացվող դրամական փոխանցումների հաշվին նախկինում աճող շինարարությունն աստիճանաբար իր դիրքերը զիջել է տնտեսության արտահանելի հատվածի նկատմամբ: Վերջինս ներկայումս տնտեսական վերականգնման շարժիչ ուժերից մեկն է հանդիսանում՝ հիմնականում կրելով արդյունաբերության աճի բարձր տեմպերի ազդեցությունը: Նշվածին մեծապես նպաստել է ՀՀ կառավարության կողմից իրականացվող և դոնորների աջակցությամբ մշակված «Հայաստանի Հանրապետության արտահանմանն ուղղված արդյունաբերական քաղաքականության ռազմավարություն»-ը, որի արդյունքում՝ 2012 թվականին արտահանման ծավալները գերազանցել են մինչճանաչման առավելագույն ցուցանիշը մոտ 35 տոկոսով՝ 1.2 մլրդ դոլարից (2007թ.) հասնելով շուրջ 1.6 մլրդ դոլարի (2012թ.): Իսկ ընթացիկ տարվա յոթ ամիսների արդյունքներով արտահանման զգալի աճ է արձանագրվել, այդ թվում նաև՝ «ոչ-մետաղական ապրանքների» արտահանման հատվածում: Աճել են կոնյակի, խաղողի գինիների, հանքային ջրերի և սիգարետի, մրգերի և բանջարեղենի, վերարկուների և կոստյումների արտահանման ծավալները: 2013 թվականին արտահանման աճի միտումները կշարունակվեն, և տարեվերջին ակնկալվում է ապրանքների արտահանման մինչև 10 տոկոս աճ:

Ապրանքների և ծառայությունների արտահանման կշիռը ՀՆԱ-ում աճել է՝ 2012 թվականին կազմելով 25 տոկոս, իսկ, եթե այն համեմատենք մինչճանաչման 15.1 տոկոս ցուցանիշի հետ, ապա 4 տարիների ընթացքում ակնհայտ է ցուցանիշի շուրջ 10

տոկոսային կետով բարելավում: Կառավարությունն ակնկալում է, որ ընթացիկ հաշվի պակասորդը միջնաժամկետում առնվազն կրկնակի կբարելավվի՝ 2012 թվականի ՀՆԱ-ի նկատմամբ գրանցված 11.2 տոկոսի համեմատ: Ընդ որում, նշված ցուցանիշի զգալի բարելավում է ակնկալվում նաև ընթացիկ տարում՝ նվազելով մինչև ՀՆԱ 9.8 տոկոս: Սակայն չպետք է անտեսել համաշխարհային զարգացման առկա դժվարությունները և դրա հետ կապված հնարավոր արտաքին ռիսկերը: Եվրոպական երկրներում երկարատև անկումը, գործընկեր երկրներում պահանջարկի դանդաղումը, ինչպես նաև միջազգային շուկաներում մետաղների գների անկումը կարող են բացասաբար ազդել Հայաստանի տնտեսության վրա՝ նվազեցնելով արտահանման աճի տեմպերը:

Այնուամենայնիվ, արձանագրված արդյունքները վկայում են, որ 2009 թվականից մինչ օրս իրականացված մակրոտնտեսական քաղաքականությունը եղել է խելամիտ՝ արտաքին գործոնների կլանման և մակրոտնտեսական կայունության ապահովման գործում:

2013 թվականին գնաճի 12-ամսյա ցուցանիշը, պայմանավորված տարվա երկրորդ կիսամյակից էներգակիրների գների բարձրացմամբ հավանական է, որ գերազանցի գնաճի նպատակային թիրախի վերին սահմանը: Առաջարկի գործոններով պայմանավորված՝ բարձր գնաճը հավանական է, որ ստեղծի գնաճային սպասումներ ու, եթե նշյալ սպասումները սնվեն անհետևողական հարկաբյուջետային և դրամավարկային քաղաքականություններով, ապա գործի կարող է դրվել գնաճի պարուրակը: Այս փաստը հստակ գիտակցելով՝ հարկաբյուջետային և դրամավարկային քաղաքականություններն իրականացվում են խիստ կոորդինացված: Դրամավարկային մարմիններն օգոստոսին 0.5 տոկոսային կետով բարձրացրեցին ԿԲ հիմնական գործիքի՝ ռեպո տոկոսադրույքը, որն ազդակ էր ուղղում ֆինանսական շուկաներին ԿԲ կողմից գնաճային ռիսկերի կառավարման առումով: Մյուս կողմից հարկաբյուջետային քաղաքականությունն իրականացվում է խիստ կարգուկանոնի ներքո, որպեսզի պահանջարկի ավելցուկային աճ թույլ չտրվի: Արդյունքում՝ ակնկալվում է, որ 2014-2016 թվականներին կանխատեսվող 12-ամսյա գնաճը կգտնվի նպատակային թիրախում:

Ընթացիկ տարվա մայիսին Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովը, հաշվի առնելով, որ ընթացիկ տարում սպասվում էր ՌԴ-ից ներմուծվող գազի գնի թանկացում, վերանայեց գազի և էլեկտրաէներգիայի սակագները՝

բարձրացման ուղղությամբ: Արդեն տարվա երկրորդ կիսամյակից կիրառվող էներգակիրների գների բարձրացումը տնտեսական աճի կանխատեսումներում որոշակի ռիսկեր է ավելացնում: Մասնավորապես, գազի և էլեկտրաէներգիայի գների ազդեցությամբ պայմանավորված՝ 2013թ. ՀՆԱ իրական աճը բյուջեի հիմքում ընկած սցենարի համեմատ կարող է փոքր ինչ ցածր լինել: Այս առումով կառավարությունը ջանալու է վերը նշված դիստիպլինար հարկաբյուջետային քաղաքականության ներքո բարձրացնել ՀՆԱ-ի աճին նպաստող բյուջեի ծախսերի արդյունավետությունն ու հասցեականությունը:

Գազի և էլեկտրաէներգիայի գների ազդեցությունը արտաքին հաշվեկշռվածության իմաստով կլինի ոչ նշանակալի՝ նշվածի արդյունքում վճարային հաշվեկշռի վատթարացում չի սպասվում¹: Սա արդյունք է նրա, որ կառավարությունը բանակցություններ է վարում ՌԴ կառավարության հետ գազի թանկացման հետ զուգահեռ գազի արտահանման վրա կիրառվող սակագնային կարգավորման միջոցներ՝ արտահանման տուրքեր, հարկեր և այլ պարտադիր վճարներ Հայաստանի նկատմամբ չկիրառելու հարցը, և այդ մասով արդեն ձեռք է բերվել նախնական պայմանավորվածություն, որի արդյունքում ներմուծվող գազի դոլարային գինը կթանկանա 5 տոկոսով, իսկ դրամային գնի աճը համադրելի կլինի Հանրային Ծառայությունները Կարգավորող Հանձնաժողովի կողմից հաստատված սակագնի բարձրացմանը:

Կառավարությունը, չքացառելով գների բարձրացմամբ պայմանավորված սոցիալական վիճակի որոշակի վատթարացում, արդեն իսկ քայլեր է ձեռնարկել դրանց չեզոքացման համար: Դրանցից կարևորվում է տարվա ընթացքում նվազագույն աշխատավարձերի բարձրացումը:

Մակրոտնտեսական և հարկաբյուջետային շրջանակը

Ըստ ՄԺԾԾ կանխատեսումների՝ 2014-2016թթ. Հայաստանի տնտեսության աճը կկայունանա տարեկան շուրջ 6 տոկոսի շրջանակներում, ինչը հիմնականում կպայմանավորվի արդյունաբերության ճյուղի և արտահանելի հատվածի զարգացումներով և կզուգորդվի Եվրոպայի և Ռուսաստանի տնտեսությունների

¹ Ակնկալվում է, որ, ըստ ՌԴ գործընկերների հետ ձեռք բերված նախնական պայմանավորվածության, գազի ներմուծման դոլարային գնի էական աճ չի լինելու (աճը գնահատվում է ընդամենը 5 տոկոսի շրջանակներում):

կանխատեսվող աճերով: Ընդ որում, յուրաքանչյուր տարվա համար կանխատեսվում է 5 տոկոս ՀՆԱ-ի իրական աճ, իսկ կառավարության կառուցվածքային բարեփոխումների և հատկապես բիզնես միջավայրի լավացման արդյունքում՝ այն կկազմի տարեկան շուրջ 6 տոկոս: Միաժամանակ, երկրի ներսում բարեփոխումների իրականացումը, հատկապես՝ արդյունաբերության և գյուղատնտեսության ոլորտներում պետք է դրական ազդակ հաղորդեն Հայաստանում ներդրումային մթնոլորտը բարելավելու մեր կամքի մասին:

Հարկաբյուջետային և մակրոտնտեսական կայունության ապահովման նպատակով՝ կառավարությունը կիրականացնի բյուջեի պակասուրդի նկատմամբ զգուշավոր քաղաքականություն, որպեսզի երկիրը չբախվի ներքին տնտեսությունից բխող պարտքային ճգնաժամի վտանգին: Կառավարության որդեգրած մակրոտնտեսական քաղաքականության համատեքստում բյուջեի պակասուրդի քաղաքականության (2009 թվականի ՀՆԱ-ում 7.6 և 2012 թվականի 1.5 տոկոսից պետական բյուջեի պակասուրդի մակարդակի կայունացում ՀՆԱ-ի 2.0 տոկոսի սահմաններում 2016 թվականին) արդյունքում կտրուկ կրճատվել է նաև ընթացիկ հաշվի պակասուրդը (2009 թվականի ՀՆԱ-ում 16.8 և 2012 թվականի 11.2 տոկոսից մինչև 5.4 տոկոս 2016 թվականին) :

Իրականացված հակաճգնաժամային միջոցառումների արդյունքում՝ կտրուկ աճեց պետական պարտքի բեռը (2010 թվականի տարեվերջին ՀՀ արտաքին պետական պարտքը կազմել է ՀՆԱ-ի 34.7 տոկոսը, իսկ ներքին պետական պարտքը՝ հավելյալ ևս 5.2 տոկոս): Հետագայում, կառավարությունը հատուկ ուշադրություն դարձրեց պարտքի կայունության խնդրին: Համաշխարհային Բանկի հետ համատեղ իրականացված և միջազգային պրակտիկայում կիրառվող մոդելներով կատարված հարկաբյուջետային կայունության վերլուծությունները ցույց են տալիս, որ ՀՀ կառավարության պարտքի կայունությունը բնութագրող ցուցանիշները կառավարելի մակարդակում են: Երկարաժամկետ հատվածում պետական հատվածի քաղաքականության հիմնական ուղղությունը պարտքի կայունության և պետական բյուջեի պակասուրդի աստիճանական կրճատումն է՝ չխաթարելով տնտեսական աճը:

ՀՀ կառավարության պարտքի կառավարման 2014-2016թթ. ուսզմավարական ծրագրի համաձայն՝ միջնաժամկետ հատվածում, պետական պարտք/ՀՆԱ հարաբերակցությունը ոչ միայն չի գերազանցի «Պետական պարտքի մասին» ՀՀ օրենքով նախատեսված շեմը և զարգացող երկրների վտանգավորության

սահմանագիծը, այլ տեղի կունենա պարտքի կայունացում ու կայուն բարելավում: Այսպես, եթե 2012 թվականին արձանագրեցինք պարտք/ՀՆԱ-նի 46.7 տոկոս մակարդակ, ապա 2016 թվականին կունենանք 41.3 տոկոս: Միաժամանակ, արտաքին պարտքի կառավարմանը ճկունություն հաղորդելու և արտաքին կապիտալի շուկան Հայաստանի տնտեսության մասնավոր հատվածի համար հասանելի դարձնելու նպատակով կառավարությունը կարևորում է արտարժույթով պարտատոմսերի տեղաբաշխումը՝ ուշադրության կենտրոնում պահելով պարտքի միջնաժամկետ կայունությունը:

Այս պայմաններում հարկաբյուջետային կայունության ապահովումը կարևորվում է բարձր տնտեսական աճի ապահովմամբ և հարկային ու մաքսային քաղաքականության և վարչարարության բարեփոխումների արագացման անհրաժեշտությամբ: Նշվածով պայմանավորված՝ կառավարությունը 2013 թվականին նախատեսում է ապահովել ՀՆԱ-ի նկատմամբ հարկային եկամուտների շուրջ 23.1 տոկոս մակարդակ ծրագրավորված 22.4 տոկոս մակարդակի դիմաց: Իսկ 2014-2016 թվականներն ընդգրկող հարկաբյուջետային քաղաքականության կանխատեսումները հիմնվելու են այն սկզբունքների վրա, որ հարկեր/ՀՆԱ ցուցանիշը տարեկան բարելավվելու է 0.3-0.4 տոկոսային կետով և 2014 թվականին սպասվում է ծրագրավորվածից բարձր մակարդակ, որը գնահատվում է մոտ 23.4 տոկոս: Հարկային եկամուտների բարելավման ապահովման մասով շարունակաբար իրականացվում են մի շարք միջոցառումներ: Դրանցից կարևորվում են.

1. 2010 թվականին կատարված օրենսդրական փոփոխությունը, որով «Ծխախոտի արտադրանքի հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքում սահմանվել է ժամանակացույց, որի համաձայն՝ 2011-2013 թվականներին բարձրացվել են ՀՀ ներմուծվող և ՀՀ-ում արտադրվող ծխախոտի արտադրանքի համար նախատեսված հաստատագրված վճարները: Դրույքաչափերի աճը տարեկան կտրվածքով կազմել է շուրջ 7-12 տոկոս՝ կախված ծխախոտի արտադրանքի տեսակից:

Բացի այդ, «Ավելացված արժեքի հարկի մասին» և «Ակցիզային հարկի մասին» ՀՀ օրենքներում կատարված փոփոխություններով նախատեսվում է 2014 թվականի հունվարի 1-ից ՀՀ ներմուծվող և ՀՀ-ում արտադրվող ծխախոտի արտադրանքի հարկումը տեղափոխել հարկման ընդհանուր համակարգ՝ կիրառելով ակցիզային հարկի

միասնական դրույքաչափեր, իսկ ավելացված արժեքի հարկը հաշվարկելով ծխախոտի արտադրանքի առավելագույն մանրածախ գնի հիման վրա: Վերջինս նշանակում է, որ հատկապես բարձրարժեք ծխախոտի արտադրանքի մասով ակնկալվում են լրացուցիչ հարկային եկամուտներ:

2. 2012 թվականի հունվարի 1-ից մետաղական օգտակար հանածոների հարկումն իրականացվում է ոռոյաթիների համակարգի ներքո, ինչը հնարավորություն է ընձեռում օգտակար հանածոյի արդյունահանման համար պետությանը վճարվող գումարների մեծությունը կապել դրանց իրացման գների հետ և պետական բյուջեի համար ապահովել լրացուցիչ եկամուտներ:

3. «Ակցիզային հարկի մասին» ՀՀ օրենքում կատարված փոփոխությամբ ԱՏԳ ԱԱ 2208 20 (սպիրտային թրմեր՝ կոնյակ), 2208 30 (վիսկի), 2208 40 (ոոմ և այլ սպիրտային թրմեր) ծածկագրերին դասվող ապրանքների համար նախատեսված ակցիզային հարկի դրույքաչափերը բարձրացվել են: Մասնավորապես, կատարված օրենսդրական փոփոխությամբ սահմանվել է, որ նշյալ ապրանքատեսակների համար ակցիզային հարկի դրույքաչափը կախված է այդ ապրանքատեսակների հնեցման աստիճանից, որն ուղղակի ազդեցություն ունի նշյալ ապրանքատեսակների շուկայական գների վրա:

4. 2013 թվականի հուլիսի 1-ից ներդրվել է լայն սպառման ծավալներ ունեցող որոշ ապրանքատեսակների (գարեջուր, ջրեր և հյութեր) պարտադիր դրոշմավորման համակարգ, ինչը հնարավորություն կտա սահմանելու արդյունավետ հսկողություն նշյալ ապրանքների իրացման իրական ծավալների նկատմամբ:

5. 2013 թվականի հունվարի 1-ից ուժի մեջ մտած «Եկամտային հարկի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի համաձայն, գինծառայողների դրամական եկամուտները հանվել են հարկման նպատակով նվազեցվող եկամուտներ համարվող եկամուտների ցանկից և հարկվում են եկամտային հարկով՝ օրենքով սահմանված ընդհանուր կարգով:

6. Նախատեսվում է ընդունել «Տրանսֆերային գնագոյացման մասին» ՀՀ օրենք, որով նախատեսվող վարչարարական գործիքակազմի միջոցով նախատեսվում է բարձրացնել հատկապես խոշոր հարկ վճարողների նկատմամբ կիրառվող հարկային վարչարարության արդյունավետությունը, ինչի արդյունքում կավելանան պետական բյուջեի գանձվելիք հարկային եկամուտները:

Սոցիալական ռիսկերի կառավարում և մարդկային կապիտալի զարգացում

Առաջիկա տարիներին կառավարության սոցիալական ռիսկերի մեղմման քաղաքականության գերակայությունն է ապահովել նախանշված առանցքային սոցիալական տրանսֆերտները և ներդրումները, սակայն մենք զգուշությամբ կկառավարենք հատկացումները՝ հաշվի առնելով բյուջետային լարվածությունը: Միաժամանակ, հաշվի առնելով ճգնաժամի պայմաններում սոցիալական խոցելիության հնարավոր մեծացումը, ինչպես նաև 2011 թվականի աղքատության մակարդակը, որը կազմել է 35.0 տոկոս՝ մենք նախատեսում ենք նախ սոցիալական տրանսֆերտների հասցեականության և մեր ծրագրերի ընդհանուր արդյունավետության բարձրացման միջոցով հնարավորինս ընդլայնել կարիքավոր շահառուների թիվը:

Կառավարությունը, համաձայն Հեռանկարային Ռազմավարական Զարգացման Ծրագրի նպատակադրումների, տնտեսական ու սոցիալական քաղաքականության, նախատեսում է 2017 թվականին աղքատության մակարդակը հասցնել 23.5 տոկոսի: Աղքատության կրճատման հիմնական գործոնները կլինեն տնտեսական աճով պայմանավորված բնակչության աշխատանքային եկամուտների աճը, ինչպես նաև սոցիալական ապահովագրությանն ու սոցիալական աջակցությանն ուղղված պետական ծախսերի ու դրանց նպատակայնության աճը:

Սոցիալական ապահովության ցանցեր: Վերջին մի քանի տարիների ընթացքում մեր միջամտություններն ուղղված են եղել աղքատության հաղթահարմանն ուղղված կարևորագույն ծրագրի՝ ընտանեկան նպաստների ծրագրի և սոցիալական ապահովության մյուս ծրագրերի, օրինակ՝ գործազրկության նպաստների և հասարակական աշխատանքների ընդգրկմանն ու հասցեականությանը: Ճգնաժամային, ինչպես նաև հետճգնաժամային տարիներին, ԶԲԳ-ի օժանդակությամբ կառավարությունը պահպանեց առաջնահերթ սոցիալական ծախսերի ծրագրերի կշիռը բյուջեում՝ շեշտը դնելով առավելապես ի նպաստ աղքատ և խոցելի բնակչությանն ուղղված ծրագրերի, այդ թվում՝ սոցիալական պաշտպանության ցանցերի, կենսաթոշակների և առողջապահության և կրթության ոլորտի առաջնահերթ ծրագրերի վրա: Ներկայումս կառավարությունը կարևորում է համաձայնեցված սոցիալական ծախսումների իրականացումը՝ ըստ բյուջետային տարվա և ՄԺԾԾ շրջանակներում ծրագրավորվածի: Այս ուղղությամբ, 2012 թվականի ընթացքում պետական բյուջեից

Ֆինանսավորման ծավալը կազմել է մոտ 37.1 մլրդ դրամ, նախորդ տարվա 35.5 մլրդ դրամի դիմաց. ընդ որում ընտանեկան նպաստի միջին ամսական չափը կազմել է 29 350 դրամ, իսկ միջինում ստացել են 96 309 ընտանիք՝ 2011 թվականի 86 138 ընտանիքի դիմաց:

Կառավարությունը բարձրացնում է ընտանեկան նպաստի ծրագրի ծածկույթը՝ միևնույն ժամանակ բարելավելով դրա թիրախավորումը: Սոցիալական աջակցության ոլորտի բաղկացուցիչներից մեկի ու աղքատության կրճատման կարևոր գործոնի նկատմամբ մեր գերակայությունը նպաստների համակարգին ուղղվող պետական միջոցների աճն է, ինչպես նաև միջոցների առավել հասցեական ու արդյունավետ օգտագործումը՝ բնակչության աղքատ խավերի կենսամակարդակի բարձրացման և այդպիսով՝ երկրում աղքատության ու անհավասարության մեղմման նպատակով: Այս ուղղությամբ մենք նպատակադրել ենք ընտանեկան նպաստի միջին չափի ու համակարգի հասցեականության աճ, ինչպես նաև աղքատ բնակչության առավելագույն ներգրավում համակարգում:

Կառավարությունն ուշադրությունը սևեռել է նաև սոցիալական ապահովության ցանցի ծրագրերի կառավարման և մոնիթորինգի ամրապնդման վրա՝ հասցեականության արդյունավետությունը բարելավելու նպատակով:

Պետական նպաստների համար տեղեկատվության առցանց ստացման մեխանիզմների ներդրման նպատակով՝ 2011թ. հունիսին ընդունվել է «Պետական նպաստների մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքը:

2012թ. հունվարից ընտանիքների անապահովության գնահատման բանաձևում մեղմացվել է ընտանիքի եկամտի ազդեցությունը տվյալ ընտանիքի անապահովության միավորի ձևավորման վրա, որի արդյունքում ցածր աշխատավարձ ստացող, բայց աղքատ ընտանիքները հնարավորություն են ստանում ձեռք բերել ընտանեկան նպաստի իրավունք (սոցիալական պասիվ ծրագիր տնտեսապես ոչ ակտիվ բնակչության համար): Միաժամանակ, աշխատանքներ են տարվում հանրապետությունում իրականացնելու նաև հասցեական զբաղվածության ծրագրեր, ինչը նշանակում է աղքատ ընտանիքների (ընտանեկան նպաստի իրավունք չունեցող) տնտեսապես ակտիվ անդամների համար կազմակերպել զբաղվածության ակտիվ ծրագրեր՝ դրանով A-110

ընդլայնելով աղքատության հաղթահարմանն ուղղված ծրագրերում աղքատ բնակչության ընդգրկվածության մակարդակը:

Շարունակվել է ընտանեկան նպաստի համակարգում հաշվառված ընտանիքների կողմից տրամադրված մի շարք տվյալների ճշտումը << այլ նախարարություններից, գերատեսչություններից ստացվող տեղեկատվական բազաներում առկա տվյալների հետ համադրման միջոցով: Արդյունքում, 2010 թվականի ընթացքում ընտանեկան նպաստի համակարգից դուրս են հանվել վերջինիս չափանիշներին չբավարարող շուրջ 3000 ընտանիքներ:

2011թ.-ի հունվարից սկսած ընտանիքների անապահովության գնահատման համակարգում հաշվառվելու համար ընտանիքի կազմի որոշման նպատակով նախատեսվել է բնակչության պետական ռեգիստրից (անձնագրային սեղաններից) տեղեկանքի ներկայացման պահանջ: Հաշվառման գործընթացում իրականացված փոփոխությունները բերել են ընտանեկան նպաստի հասցեականության մեծացման, ինչպես նաև զոհված շարքային (պայմանագրային) կազմի զինծառայողի ընտանիքի անդամներին տրվող դրամական օգնության գումարի բարձրացման, ինչի արդյունքում՝ նպաստառու ընտանիքների թիվը կրճատվել է՝ 2011 թվականի սեպտեմբեր ամսին կազմելով շուրջ 86 հազար՝ հաշվի առնելով նրանց ովքեր չեն ընդգրկվել ընտանեկան նպաստի համակարգում և հանվել են մեր սոցիալական ապահովության համակարգից, բայց վճարվել են ուղղակիորեն վետերանների նպաստներից: Միաժամանակ, հաշվառման գործընթացում առաջացած խնդիրների լուծման նպատակով փոփոխություններ է կատարվել ընտանեկան նպաստի իրավունքի որոշման բնագավառի հիմնական որոշումներում, ինչպես նաև իրականացվել են կազմակերպական աշխատանքներ, որոնց արդյունքում բարելավվել է տեղեկանքների առցանց տրամադրման որակը:

Կառավարությունը հաստատել է ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների համակարգի ներդրման ծրագիրը, որով սահմանվել է, որ ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների փորձնական ծրագիրն իրականացվելու է << Արարատի մարզի 4 կենտրոններում, և այնուհետև ներառվելու են բոլոր կենտրոնները, որոնք կվերանորոգվեն և կվերազինվեն: 2013թ. փետրվարին գործել են արդեն իսկ նշված 4 կենտրոնները, որոնց թիվը ավելացվել է 15-ով և 2013 մայիսի դրությամբ ինտեգրված

սոցիալական ծառայությունների թիվը կազմել է 19 (ներառյալ ՀՀ Արարատի մարզի 4 կենտրոնները):

Աշխատանքներ են տարվում նաև կենսաթոշակային ապահովության ոլորտի տեղեկատվական ենթակառուցվածքները կատարելագործելու ուղղությամբ: Մասնավորապես, արդեն իսկ ստացվել և (ինքնաշխատ եղանակով) կիրառվում է բնակչության պետական ռեգիստրում առկա կենսաթոշակային ոլորտին անհրաժեշտ տեղեկատվությունը: Ընթացքի մեջ են համապատասխան ծրագրային ապահովում ստեղծելու աշխատանքները: Հստակեցման փուլում է սահմանային էլեկտրոնային կառավարման տեղեկատվական ՍԷԿՏ համակարգի տվյալները ստանալու և կենսաթոշակային համակարգում կիրառելու ընթացակարգերը:

Նշված աշխատանքների իրականացման արդյունքում ակնկալում ենք նվազեցնել կոռուպցիոն ռիսկերը և սխալների հավանականությունը: Մոտ ապագայում ամբողջությամբ կավտոմատացվեն տեղեկատվական համակարգերից տվյալների ստացման ընթացակարգերը և ներքին կառավարման համակարգերը:

Այս ոլորտում կառավարությունը բարեփոխում է իրականացրել ոչ միայն կատարելագործելով պետական կենսաթոշակի գործող համակարգը, այլ օրենսդրական հիմքեր է ստեղծել նոր՝ աշխատավարձի հետ ուղղակի կապ ունեցող և անձնական պատասխանատվության վրա հիմնված կուտակային կենսաթոշակի համակարգի ներդրման համար:

Պետական մարմիններում, ինչպես նաև կրթության, մշակույթի, սոցիալական պաշտպանության ոլորտների կազմակերպություններում աշխատակիցների և նրանց անմիջական ընտանիքի անդամների առողջական, կրթական և այլ խնդիրների ապահովման նպատակով սոցիալական փաթեթը 2014-2016թթ ժամանակահատվածում նախատեսվում է տարեկան ավելի քան 20.2 մլրդ դրամ:

Առողջապահություն: Կառավարությունը նախատեսում է ավելացնել առողջապահության ոլորտի ֆինանսավորումը, սակայն միմիայն արդյունավետության բարելավման միջոցառումների զուգահեռ ներդրմամբ: Կառավարությունն ավարտել է համավճարների ռազմավարական մոտեցման նախապատրաստումը, որի նպատակն էր ավելացնել հիվանդանոցային ծառայությունների համար փոխհատուցումը, ներդնել (կամ հաճախ պաշտոնական դարձնել) համավճարները և ապահովել «գրպանից

կատարվող» ընդհանուր ծախսերի ավելի ցածր մակարդակ՝ ամենաաղքատ տնային տնտեսությունների համար:

«Կառավարությունը ջանքեր կգործադրի մեղմելու առողջապահության ոլորտում համավճարի քաղաքականության հնարավոր ազդեցությունն աղքատների վրա՝ հաշվի առնելով այն փաստը, որ նրանց ծածկույթը դեռևս բավարար չէ: Այս առնչությամբ, կքննարկվեն հնարավոր մեխանիզմներն այն բարելավելու նպատակով, ներառյալ՝ տվյալ ծրագրի համար համապատասխանելիության միավորը ընտանեկան նպաստի ծրագրի (ՀԲՎ-2 մեկնարկիչ) գնահատականի միավորին հավասարեցնելու հարցը: Բյուջետային գործընթացի շրջանակներում՝ 2014 թվականին պետության կողմից երաշխավորված անվճար բժշկական օգնություն և սպասարկում ստանալու իրավունք ունեցող բնակչության սոցիալապես անապահով ու առանձին (հատուկ) խմբերի ցանկում ընդգրկված՝ աղքատության ընտանեկան նպաստի համակարգում հաշվառված նպաստառուների անապահովության միավորը 36-00-ից 30-00 միավորի իջեցնելու հետ կապված ծախսերի աճը կկազմի 2,870.5 մլն դրամ, իսկ Իմունականխարգելման ազգային ծրագրի գծով գնվող պատվաստանյութերի գների և քանակի ավելացման հետ կապված՝ 256.2 մլն դրամ:

Կառավարության կողմից լրացուցիչ քայլեր կձեռնարկվեն նաև բնակչության սոցիալապես անապահով խմբերում ընդգրկված անձանց համար պետական պատվերի գների աստիճանական վերանայման համար:

Կառավարությունը շարունակելու է ոլորտում իրականացվող բարեփոխումները՝ նպատակ հետապնդելով բարելավել բնակչության առողջական վիճակի բնութագրիչները՝ առողջապահական ծառայությունների մատչելիության, հասանելիության և որակի բարձրացման ճանապարհով:

Գործարար միջավայրի բարելավում

Կառավարությունը այս ուղղությամբ ունի համապարփակ միջոցառումներ: Բնականաբար դրանք բոլորը նոր ՀԲԳ-ի օժանդակությամբ չեն իրականացվում, սակայն կիրառում ենք որպես այս ոլորտում որոշ նախաձեռնությունների կիրարկման կամ մոնիթորինգի շրջանակ: Որպես նախորդող միջոցառումներ ենք ներառել այն բարեփոխումները, որոնք առավելագույն ազդեցությունը կունենան կառավարության

նպատակների վրա: Դրա մասին է վկայում նաև այն, որ Միջազգային ֆինանսական կորպորացիայի և Համաշխարհային բանկի կողմից 2011 թվականի հոկտեմբերի 20-ին հրապարակված՝ «Գործարարությամբ զբաղվելը 2012. գործարարությունն ավելի թափանցիկ աշխարհում» զեկույցի տվյալներով, 2010 թվականի հունիսից մինչև 2011 թվականի մայիսն ընկած ժամանակահատվածում Հայաստանն իրականացրել է կանոնակարգման և ինստիտուցիոնալ դաշտի հինգ բարեփոխում՝ ամենաշատը տարածաշրջանում և աշխարհում: Բարեփոխումները եղել են շարունակական և իրենց արտացոլումն են գտել 2012 թվականի հոկտեմբերի 23-ին հրապարակված «Ճկուն կարգավորումներ ՓՄՁ-ների համար 2013» վարկանիշային զեկույցում: Արդյունքում, երկիրը վարկանիշը բարելավել է 18 կետով՝ զբաղեցնելով վարկանշային սանդղակի 32-րդ տեղը 185 երկրների շարքում:

Կառավարությունը կարևորում է վարկերի հասանելիությունը մասնավորապես փոքր և միջին ձեռնարկությունների (ՓՄՁ) համար: 2013թ. հունվարին և ապրիլին այս ուղղությամբ առաջարկները ներկայացվել են ֆինանսական ոլորտի գնահատման ծրագրի (ՖՈԳԾ)ԱՄՀ/Համաշխարհային Բանկի նոր համատեղ հաշվետվությունում և Համաշխարհային Բանկի ֆինանսական ոլորտի թիմի կողմից: Հայաստանի Կենտրոնական Բանկը (<< ԿԲ) վերանայել է իր ներքին ընթացակարգերը վարկային տեղեկատվական համակարգի նկատմամբ վերահսկողության իրականացման գործընթացի հստակեցման և համախմբման նպատակով: Սա կհստակեցնի ԿԲ համապատասխան ստորաբաժանումների դերն ու աշխատանքը լիցենզավորման, վերահսկողության, պատասխանատվության միջոցների կիրառման և սպառողների շահերի պաշտպանության տեսանկյունից (նախնական գործողություն ԶԲՎ-1 համար): ԿԲ-ը հստատել է վարկային տեղեկատվական համակարգի բարեփոխումների միջինժամկետ գործողությունների ծրագիրը, որի առաջին քայլերը արդեն իսկ իրականացվել են: Ներկայումս կառավարությունը քննարկում է իրական հատվածի համար ֆինանսական ռեսուրսների հասանելիության բարձրացման հայեցակարգային նախագիծը, որի շրջանակներում ամրագրված գործողությունների շարքը հասցեագրվում է տնտեսվարողների համար ֆինանսական ռեսուրսների մատչելիության ու գործիքների բազմազանության ապահովմանն ուղղված հասցեական միջոցառումներ:

Կառավարությունը կշարունակի ՀՀ ԿԲ հետ համատեղ նաև միջոցներ ձեռնարկել, որպեսզի լուծի ՓՄՁ ներկայիս խնդիրները կապված բանկերից վարկ ստանալու համար գրավի տրամադրման հետ՝ բարելավելով նորմերը և կանոններն, ինչպես նաև ենթակառուցվածքները շարժական գրավի կիրառման գրանցման և ընդարձակման համար, ներառյալ գրավի առցանց ռեգիստրի օգտագործումը (ՁՌԲՎ-2 մեկնարկիչ):

Կառավարությունը կատարում է նաև իրավական և ինստիտուցիոնալ շրջանակների կատարելագործում՝ անվտանգ գործարքների համար, ներառյալ շարժական և անշարժ գրավի ինտերնետով հասանելի էլեկտրոնային ռեգիստրը: ԿԲ մշակել է և վերջնական տեսքի է բերում վարկային զեկույցների համակարգի բարելավման համար կարգավորումները (ներառյալ տվյալների որակի և հատկացման ստանդարտները, հաճախորդների պաշտպանությունը և տեղեկությունների բացահայտումը):

Ֆինանսական ոլորտի բարելավում: Ֆինանսական ոլորտի թափանցիկության բարձրացմանն օգնելու և զարգացմանն աջակցելու համար կառավարությունը կբարելավի օրենսդրական շրջանակը (օրենքը և համապատասխան կարգավորումները) ֆինանսական հաստատությունների միասնական վերահսկման համար (ՁԲՎ-3 մեկնարկիչ): Սա կարող է պահանջել շրջանակի ուժեղացումը ֆինանսական հաստատությունների և ֆինանսական խմբերի փաստացի սեփականատերերի բացահայտման համար (ՁԲՎ-3 մեկնարկիչ), ինչն ավելի կմոտեցնի Հայաստանի ֆինանսական ոլորտի վերահսկողությունը ԵՄ հրահանգներին և Բազելի հիմնական սկզբունքներին:

Ֆինանսական ոլորտի զարգացմանը նպաստելու թափանցիկությունը բարելավելու և կայունությունն ամրապնդելու նպատակով կառավարությունը կբարելավի օրենսդրական դաշտը ֆինանսական խմբերի համախմբված վերահսկողության իրականացման առումով (ՁԲՎ-3 մեկնարկիչ): Սա կպահանջի ֆինանսական խմբերի նկատմամբ հսկողություն ունեցող անձանց շրջանակի սահմանում, ինչպես նաև այդ անձանց բացահայտման նկատմամբ (ՁԲՎ-3 մեկնարկիչ) համապատասխան պահանջների սահմանում, ինչն էլ կմոտեցնի Հայաստանի Հանրապետության ֆինանսական ոլորտի վերահսկողության համապատասխանությունը ԵՄ հրահանգների և բանկային վերահսկողության Բազելյան հիմնարար սկզբունքների պահանջներին:

Կառավարությունը ընդունել և Ազգային ժողովի հաստատմանն է ներկայացրել Հայաստանում կուտակային կենսաթոշակների մասին օրենքի 39 հոդվածում փոփոխությունները, որպեսզի հնարավոր դարձվի կենսաթոշակային հաշիվների հավասար բաշխումը ակտիվների արտոնագրված կառավարիչների միջև այն հաշվետերերի համար, ովքեր չեն ընտրել իրենց կենսաթոշակային պլանը մինչև 2013թ. դեկտեմբերի 25-ը (ՋԲՎ-1 նախնական գործողություն): Կառավարությունը կաջակցի Ազգային ժողովում օրենքի նախագծի քննարկումներին և լուսմներին այն ընդունելու համար:

Ավիացիայի ոլորտի բարելավում: Այս ոլորտում կառավարությունը, կարևորելով ավիացիայի մրցակցության բարձրացման քաղաքականությունը և հիմնվելով նշված ոլորտի քաղաքականությունների տարբերակների ուսումնասիրության վրա, նախաձեռնել է ազատականացնել օդային ոլորտն օդային տրանսպորտի զարգացման և օդային կապի բարելավման համար՝ վճարող բարեփոխում դեպի ծով ելք չունեցող Հայաստանում տնտեսական աճին աջակցելու համար, ուստի և վճարող բարեփոխում նոր ՋԲՎ շարքերի համար: Արդեն կատարված ուսումնասիրությունների և վերլուծությունների հիման վրա մշակվել և 2013 թվականի հունիսի 6-ի նիստի թիվ 22 արձանագրային որոշմամբ հաստատվել է «Հայաստանի Հանրապետության օդային փոխադրումների բնագավառի ազատականացման մասին» հայեցակարգը, որով կառավարությունը ձգտելու է հաստատել մրցակցային դաշտ՝ գործելով 2 ուղղությամբ:

Առաջին՝ ՀՀ կառավարությունը պետք է ձգտի ներգրավել բոլոր հայկական ավիաընկերություններին, որոնք ակտիվ են քաղաքացիական ավիացիայի ոլորտում և ցանկություն են հայտնել ընդգրկվել այս գործընթացում:

Երկրորդ՝ կառավարությունը պետք է աշխատի այլ երկրների ավիացիոն իշխանությունների հետ՝ ձգտելով ավելի ազատական ավիացիոն պայմանագրերի կնքմանը: Կառավարությունը այլևս չի ձեռնարկի ավիաընկերություններին մրցակցությունից պաշտպանելուն ուղղված քայլեր: Հակառակը, կձգտի պահպանել և ավելացնել միջազգային ավիափոխադրողների երրորդ, չորրորդ և հինգերորդ (երբ կիրառելի է) ազատությունները պայմանավորող երկրների հետ՝ հիմնվելով Հայաստանի տնտեսության զարգացման համար ակնկալվող արդյունքների վրա:

Միաժամանակ հիմք ընդունելով նշված հայեցակարգը, Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի 2013 թվականի հունիսի 10-ի թիվ 448-Ա որոշմամբ ստեղծվել է բանակցային խումբ Եվրոպական միության հետ ընդհանուր ավիացիոն գոտու մասին համաձայնագրի շուրջ բանակցությունների վարման նպատակով և Եվրոպական կողմին է փոխանցվել գրություն, որով Հայաստանի Հանրապետությունը պատրաստակամություն է հայտնել Եվրամիության հետ ընդհանուր ավիացիոն գոտու մասին համաձայնագրի շուրջ բանակցությունները սկսելու վերաբերյալ:

Կառավարությունը միջոցներ է ձեռնարկում, որպեսզի այս ոլորտում բարձրացնի թափանցիկությունը՝ վեբ կայքում հրապարակելով օդային տրանսպորտի ոլորտի պայմանագրերը և համաձայնագրերը: Ավիացիոն ծառայությունների համաձայնագրերը հրապարակվել են ՔԱԳՎ վեբ կայքում, համաձայնագրերը, պայմանագրերը, ՓՀ-ները, հաշվետվությունները և այլ նյութեր կշարունակեն տեղադրվել:

Ներկայումս Հայաստանի Ազգային Մրցունակության Հիմնադրամի պատվերով «Մակքինզի ընդ ընմփանի» խորհրդատվական ընկերությունը (McKinsey & company) ուսումնասիրում է Հայաստանի ավիացիոն ոլորտի իրավիճակը: Նախատեսվում է ուսումնասիրության արդյունքում ներկայացված առաջարկները քննարկել մինչև սույն թվականի տարեվերջ՝ նպատակ հետապնդելով արագ զարգացնել «Հայաստանի Հանրապետության օդային փոխադրումների բնագավառի ազատականացման մասին» հայեցակարգով նախատեսված ավիացիայի ոլորտի հետագա ազատականացման քաղաքականությունը:

Հարկային և մաքսային բարեփոխումներ: Կառավարությունը հարկերի վճարման ոլորտում իրականացրած բարեփոխումների արդյունքում էլեկտրոնային եղանակով հաշվետվություններ ներկայացնողների տեսակարար կշիռն ընդհանուր հաշվետվություններ ներկայացնողների մեջ հասցրել է 46 տոկոսի, 49 տոկոսով կրճատվել է թղթային հաշիվների դուրսգրումը, էլեկտրոնային եղանակով դուրս գրված հարկային հաշիվներ տեսակարար կշիռը ընդհանուր մեջ կազմում է մոտ 95 տոկոս, հաշվետվությունների ճշգրտման հնարավորություն է տրվել բոլոր հարկատեսակների գծով: 2012-2013թթ, էականորեն կրճատվել է հարկային մարմնի կողմից իրականացվող ստուգումների քանակը և կանոնակարգվել են ընթացակարգերը:

Հարկ վճարողներին խրախուսելու, վերջիններիս ինքնազնահատման մակարդակը բարձրացնելու նպատակով ներդրվել է խրախուսման մեխանիզմ, որով օրինապահ հարկ վճարողների նկատմամբ օրենսդրությամբ սահմանված հարկային հսկողության ձևերն ու մեթոդները կսահմանափակվեն ռիսկերի բացահայտմանն ուղղված կամերալ ուսումնասիրություններով և վերլուծություններով:

Փոքր ձեռնարկատիրության սուբյեկտների համար հարկման հարաբերականորեն պարզեցված ընթացակարգերի կիրառման և մեղմ հարկային վարչարարության իրականացման նպատակով մինչև 58.35 մլն. դրամաշրջանառություն ունեցող սուբյեկտների համար ներդրվել է շրջանառության հարկի համակարգը, երբ հարկային պարտավորությունը հաշվարկվելու է պարզ հարկային հաշվառմամբ: Շրջանառության հարկ վճարողների համար շուրջ 3 անգամ կրճատվել է հարկային մարմիններին ներկայացվող հաշվարկների քանակը:

Եկամուտների հավաքագրման արմատական բարեփոխումները պահանջում են մեր ընթացակարգերի ու կառավարման արդիականացման ուղղությամբ ներդրումների կատարում: Կառավարությունը նպատակադրել է ուսումնասիրել գոյություն ունեցող հարկային արտոնությունները և բացերը, որպեսզի հայտնաբերի դրանց վերացման ազդեցությունները տնտեսական զարգացման և բնակչության բարեկեցության վրա: Համաձայն Բանկի կողմից ներկայացված վերլուծական գնահատականի արտոնությունների՝ վերացումը կավելացնի հարկային եկամուտները ՀՆԱ 1.1-ից մինչև 1.4 տոկոսով:

Արդեն իսկ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2013 թվականի հուլիսի 25-ի «Հարկային և մաքսային օրենսդրության վերանայման ռազմավարական սկզբունքների ուղեցույցին և սկզբունքներից բխող միջոցառումների իրականացման ժամանակացույցին հավանություն տալու մասին» թիվ 29 արձանագրային որոշմամբ նախատեսվել է՝

- տնտեսության ֆինանսական հատվածում գործող կազմակերպությունների կողմից մատուցվող որոշ ծառայությունների դիմաց ստացվող ոչ տոկոսային եկամուտների՝ ԱԱՀ-ից ազատման արտոնության վերացում,

- ֆիզիկական անձանց և ռեզիդենտ կազմակերպությունների կողմից ստացվող շահաբաժինների՝ շահութահարկից և եկամտային հարկից ազատման արտոնության վերացում,

- գանձապետական պարտատոմսերից ֆիզիկական անձանց կողմից ստացվող տոկոսի կամ զեղչի՝ եկամտային հարկից ազատման արտոնության վերացում,

- անշարժ գույքի միասնական հարկի համակարգի ներդրման նպատակով համապատասխան օրենսդրական նախագծերի մշակում և ներկայացում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության քննարկմանը, որով նախատեսվում է բարձրարժեք գույքի ավելի բարձր դրույքաչափերով հարկում:

Կառավարությունը կմշակի նաև հարկային քաղաքականությունների ուսումնասիրությունից բխող փոփոխությունների փաթեթ և հաստատման կներկայացնի խորհրդարան (ՋԲՎ-2 մեկնարկիչ)՝ ջանալով հասնել նախագծի ընդունմանը: Կառավարությունը մտադիր է միավորել տարբեր բաղադրիչները նոր հարկային օրենսգրքի ներքո ՋԲՎ-3 համար: Ակնկալվում է, որ միջոցառումները կհանգեցնեն ՀՆԱ-ի նկատմամբ հարկերի հարաբերակցության նշանակալի աճի:

Արտաքին առևտրի ոլորտում իրականացված բարեփոխումների արդյունքում համապատասխանության պարտադիր հավաստման գործընթացն իրականացվում է ոչ թե սահմանի վրա, այլ մաքսազերծումից հետո՝ մինչև իրացնելը, չափման միջոցների տեսակի հաստատումն իրականացվում է մաքսազերծումից հետո մինչև իրացում կամ շահագործում, կրճատվել է տնտեսավարող սուբյեկտների կողմից ծագման երկրի սերտիֆիկատի ստացման գործընթացի համար ծախսվող ժամանակը և ծախսերը, մասնավորապես՝ սերիական արտադրության ապրանքների համար պարբերաբար ծագման երկրի սերտիֆիկատը կտրամադրվի՝ միայն առաջին անգամ փորձաքննություն իրականացնելով: Ներդրվել է մաքսային հայտարարագրման էլեկտրոնային համակարգ և աշխատանքներ են տարվում նաև ծագման երկրի սերտիֆիկատի ստացման համար փաստաթղթերի ներկայացման էլեկտրոնային համակարգի ներդրման ուղղությամբ: Ներդրվել է մաքսային հսկողության իրականացման դիսկերի կառավարման համակարգ:

Այսուհետ մաքսային ծառայության մասով դիմումները, հարցումները և այլ չրոությունները կարող են ընդունվել և պատասխանները հասցեատերերին առաքվել

նան Երևան քաղաքից դուրս գտնվող հարկային և մաքսային ստորաբաժանումների միջոցով: Մաքսային վարչարարության պրակտիկայում վերացվել է նախկինում վերադաս մարմին և տարածքային մաքսային մարմիններ ներկայացվող ընդհանուր թվով 21 տեսակի դիմումների, տեղեկանքների, թույլտվությունների և համաձայնությունների կիրառությունը: Հանվել է ՀՀ մաքսային օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում մաքսային արժեքի մանրամասնությունների հայտարարագրի պահանջը Հայտարարատուի կողմից մաքսային հայտարարագիրը, մաքսային հսկողություն իրականացնելու համար անհրաժեշտ փաստաթղթերը և տեղեկությունները մաքսային մարմին ներկայացվելուց և ընդունվելուց հետո մաքսային ձևակերպումներն իրականացվում են առավելագույնը երեք ժամվա ընթացքում, եթե Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ այլ բան նախատեսված չէ:

Մաքսային ընթացակարգերի վրա ծախսվող ժամանակահատվածի կրճատման նպատակով մշակվել է և շրջանառության մեջ է դրվել նախագիծ, որով նախատեսվում է կրճատել մաքսային վճարների և պարտավորությունների կատարումից հետո (տուգանք կամ այլ պարտավորություն) վերցված ապրանքների վերադարձման ժամկետը 15-ից մինչև 1 աշխատանքային օր:

Նախատեսվել են մաքսային ձևակերպումների մասնագետի որակավորման քննությունները կազմակերպել յուրաքանչյուր ամիս՝ նախկինում վեց ամիսը մեկ անգամ կազմակերպվելու փոխարեն, իսկ յուրաքանչյուր վեց ամիսը մեկ անգամ կազմակերպել մաքսային բնագավառը կարգավորող իրավական ակտերի և մաքսային հայտարարագրման ավտոմատ համակարգչային ծրագրի ուսուցման երկշաբաթյա դասընթացներ:

Կառավարությունը չբավարարվելով արդյունքներով իրականացնելու է շարունակական բարեփոխումներ՝ առանցքում ունենալով հետևյալ ուղղությունները՝ (ա) հետքացթողումային հավաստիացումների գործընթացի կատարելագործում ԵԽ-ի չափանիշներին համապատասխանող ձևով, (բ) ֆիզիկական ստուգումների ծախսային արդյունավետության գնահատում վիճակագրական ձևով, (գ) հենանիշավորման և կատարողականի բազիսային ուսումնասիրության ներդրում, (դ) բարեփոխումների համախմբում ուղղակի փաթեթի ներքո, որը պետք է համատեղ մշակվի

կառավարության և ՊԵԿ-ի կողմից, հնարավորության դեպքում դոնոր կազմակերպությունների աջակցությամբ:

Հայ-վրացական սահմանային անցակետերի արդիականացման և միջազգային չափանիշներին համապատասխանեցման ուղղությամբ ՄԱԿ-ի կողմից իրականացվող «ՀՀ պետական սահմանի Բագրատաշեն, Բավրա և Գոգավան անցումային կետերի արդիականացում» ծրագրի աշխատանքներն արդեն մեկնարկել են: Պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել ստեղծել աշխատանքային խմբեր և սահմանել միջոցառումների հստակ ժամանակացույց: «Հայաստանի և Վրաստանի միջև սահմանային անցակետերի համատեղ կառավարման մասին» անցած տարեվերջին կնքված միջկառավարական համաձայնագրով ինքնին նախատեսվում է, որ սահմանը հատելիս կրկնակի ստուգման փոխարեն՝ մեկ անգամ կիրականացվի ստուգում: Դա առաջին հերթին թույլ կտա կրճատել ընթացակարգերը, ժամանակ խնայել, նվազեցնել ծախսերը, և, իհարկե, հարմարավետություն ապահովել: Իսկ երկու երկրների մաքսային ծառայությունների միջև ամբողջ տեղեկատվությունը կփոխանակվի առցանց ռեժիմով:

Բացի այդ, կառավարությունը դիմել է միջազգային մասնագիտացված կազմակերպություններին՝ ՀՀ պետական սահմանի անցման կետերի ընթացակարգերի ներդաշնակեցման և օպտիմալացման վերաբերյալ առաջարկություններ ատանալու համար, ինչից հետո էլ մշակել է ՀՀ պետական սահմանի անցման կետերում կիրառվող ընթացակարգերում «Մեկ կանգառ, մեկ պատուհան» սկզբունքի ներդրման հայեցակարգի նախագիծը:

Բիզնեսի ստուգումներին ուղղված բարեփոխումներ: Նշված բարեփոխումների ուղղությամբ ընդհանուր ջանքերի շրջանակում կառավարությունը ստուգումների թափանցիկությունն ավելացնելու և ռիսկի երեք աստիճանները (ցածր, միջին և բարձր ռիսկային բիզնեսներ) տարբերելու նպատակով 2011 թվականին փոփոխություն է կատարվել «Հայաստանի Հանրապետությունում ստուգումների կազմակերպման և անցկացման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում, որն ընդունվել է ԱԺ-ի կողմից: Նշվածի հիման վրա ստուգում իրականացնող բոլոր մարմինները աշխատանքներ են տանում ռիսկերի վրա հիմնված ստուգումների համակարգի ներդրման ուղղությամբ՝ պլանավորելով ստուգումների հաճախականությունը: Վերջինս կախված կլինի նրանից, թե որ ռիսկայնության խմբում է գտնվում տվյալ սուբյեկտը՝

բարձր, միջին, թե ցածր: Արդեն իսկ 9 ստուգող մարմիններ ունեն դիսկի վրա հիմնված լիարժեք համակարգ: Նախատեսվում է մինչև 2013 թվականի դեկտեմբերի 1-ը նշված համակարգը ներդնել բոլոր ստուգող մարմինների մոտ:

Ինչպես ցույց է տալիս համաշխարհային փորձը, երկրները նվազեցնում են տեսուչների և ստուգում իրականացնող մարմինների քանակը, բայց միաժամանակ բարձրացնում են ստուգումների արդյունավետությունը՝ կենտրոնանալով առավել կարևոր և դիսկային օբյեկտների վրա և ընդգրկելով առավել պատրաստված տեսուչներին: Այս տեսանկյունից կառավարությունը ձեռնամուխ է եղել իրականացնել ՀՀ տեսչական համակարգի օպտիմալացման ծրագիր, որի նպատակն է առկա պետական ռեսուրսներից առավելագույն արդյունք ստանալը: Արդեն իրականացվել է առաջին պիլոտային քայլը, և Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարության պետական հիգիենիկ և հակահամաճարակային տեսչության և Հայաստանի Հանրապետության աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության աշխատանքի պետական տեսչության միաձուլմամբ ստեղծվեց Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության նախարարության աշխատակազմի Առողջապահական պետական տեսչությունը:

Մշակվել է «Տեսչական մարմինների մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը և ներկայումս այն ներկայացված է շահագրգիռ մարմինների քննարկմանը: Այն նախատեսում է տեսչական մարմինների նոր և արդյունավետ համակարգ՝ կարգավորելով տեսչական մարմինների իրավական վիճակի, դրանց ստեղծման, կառավարման, գործունեության կազմակերպման սկզբունքների և առանձնահատկությունների, ինչպես նաև դրանց հետ կապված այլ իրավահարաբերություններ:

Կառավարությունը նախատեսում է, որ օրենքի նախագիծը մինչև տարեվերջ կհաստատվի և կներկայացվի Ազգային ժողովի քննարկմանը, որի ընդունմամբ հիմքեր կետեղծվի տեսչական համակարգի օպտիմալացման գործընթացի իրավական և ինստիտուցիոնալ բարեփոխումների մեկնարկի համար:

Հանրային կառավարման բարելավում

Հանրային կառավարման բարելավումը կառավարության հիմնական առաջնահերթությունն է: Այս ոլորտի բարեփոխումները հնարավորություն կտան ստանալ զգալի ֆիսկալ և տնտեսական օգուտներ՝ կապված ինչպես պետական A-110

եկամուտների և ծախսերի արդյունավետության, այնպես էլ գործարարության և մրցակցային պայմանների բարելավման հետ: Սրանք հետճգնաժամային աճի ապահովման համար խիստ անհրաժեշտ ռեսուրսներ են: Ուղղակիորեն մեր ուշադրության կենտրոնում է մեր տնտեսության առանցքային ոլորտներում (հանքարդյունաբերություն, բնապահպանություն, ավիացիա) օրենսդրական հիմքի ամրապնդումը և պետական պաշտոնյաների վարքագծի բարելավումը: Թափանցիկություն ներմուծելով և հստակեցնելով պետական ու մասնավոր հատվածի դերն ու պարտավորությունները՝ հեռահաղորդակցության ու հանքարդյունահանման ոլորտներում մենք ակնկալում ենք ավելացնել մասնավոր ներդրումներն ու աշխատանքի հնարավորությունները մեր տնտեսության այս երկու առանցքային ճյուղերում:

Քաղաքացիական ծառայության քաղաքականության դերը հատկապես կարևորվում է տնտեսության զարգացման հետճգնաժամային տնտեսության զարգացման փուլում, որի տևական զարգացման համար մենք պետք է կարողանանք ներգրավել ու պահել մատչելի որակյալ մարդկային կապիտալ: Սա կբարելավի հաղորդակցությունը պետական ու մասնավոր հատվածի միջև և Կառավարման կանոնակարգերի բարելավման ճանապարհով հնարավոր կլինի զարկ տալ և ոչ թե խոչընդոտել Հայաստանի տնտեսական համակարգի մրցունակությանը: Թեև մրցունակ վարձատրության ու փոխհատուցման քաղաքականության սահմանումը հեռանկարային նպատակ է, որը մեծապես կախված է մեր հարկաբյուջետային հնարավորություններից, սակայն մենք որոշել ենք գործիքներից մեկը՝ քաղաքացիական ծառայության կատարողականի վրա հիմնված վարձատրությունը, առաջիկայում կատարելագործել: Բարեփոխումների ծրագրի իրականացմանն ուղղված ընդունվել է «Հանրային ծառայության մասին» օրենքը: Այս օրենքով բյուջեի կառավարիչները ծախսող միավորներում կկարողանան փոխհատուցումը կապակցել կատարողականին՝ հիմնվելով գնահատման կատարելագործված համակարգի արդյունքների վրա: Քաղաքացիական ծառայողներին սոցիալական ապահովության փաթեթի տրամադրման գործընթացը արդեն մեկնարկել է և հնարավորություն է ընձեռնվել 2012թ.ից օգտվել այդ փաթեթից, մասնավորապես, այդ միջոցների հաշվին իրականացնել հիփոթեքային վարկերի տոկոսների վճարում, ապահովագրական փոխսների միջոցով առողջական խնդիրների լուծման համար անհրաժեշտ ծախսերի

փակում, իրենց ընտանիքի ուսանողների ուսման վարձերի վճարում, ինչպես նաև հոգալ հանգստի ծախսերը: Սա սոցիալական ուղղվածություն ունեցող փաթեթ է, և առաջին հերթին այս փաթեթից շահում են ցածր եկամուտ ունեցող քաղճառայողները, քանի որ փաթեթը հավասարաչափ է տրամադրվում բոլորին:

Կառավարությունն առաջարկում է փոփոխություններ Քաղաքացիական ծառայության մասին օրենքում ուղղված մասնագետների աշխատանքի ընդունման և առաջխաղացման ճկունության բարելավման համար, ներառյալ պարտադիր պարբերական ատեստավորումների դադարեցում, այն աշխատակիցների համար, ովքեր կունենան արդյունքների բարձր ցուցանիշներ (ՁԲՎ-1 նախնական գործողություն): Ակնկալվում է, որ փոփոխությունները կընդունվեն Ազգային ժողովի կողմից մինչև 2014թ. հունիսը (ՁԲՎ-2 մեկնարկից): Կառավարությունն աշխատակիցների մոտիվացման համար կավելացնի քաղաքացիական ծառայողների արդյունքների վրա հիմնված հավելավճարները (ՁԲՎ-3 մեկնարկից): Արդյունքի վրա հիմնված ատեստավորման դադարեցման և հավելավճարների ավելացման միջոցառումները նպատակ ունեն մեծացնել հանրային ոլորտի կարողությունն աշխատանքի ընդունել և պահպանել համապատասխան հմտություններով աշխատակիցների: Բանկը կօժանդակի նախնական գործողությանը ներկա համակարգի թերությունների փորձագիտական գնահատման միջոցով:

Պետական ֆինանսների կառավարման մասով կցանկանայինք շարունակել ՊՖԿ համակարգի հիմնական գործընթացների հզորացումը, մասնավորապես՝ բյուջեի կատարողականի ուղղվածության խորացման ուղղությամբ՝ միևնույն ժամանակ ամրապնդելով ղեկավարների հաշվետվողականությունն ու եկամուտների կառավարումը:

Ծրագրային բյուջետավորման բարեփոխումների մինչև 2013 թվականը ձեռք բերված արդյունքները զարգացնելու և բարեփոխումները շարունակելու համար անհրաժեշտ օրենսդրական հիմքեր ստեղծելու նպատակով ընդունվել է «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը: Ինչպես 2014 թվականի, այնպես էլ հետագա տարիների

պետական բյուջեների նախագծերը այլևս կազմվելու են նշված օրենքով սահմանված կարգով:

Կառավարությունը շարունակելու է ծրագրային բյուջետավորման ներդրման բարեփոխումը և պատրաստ կլինի ծրագրային բյուջետավորմանը՝ մասնակի անցման համար 2016 թվականից, իսկ ամբողջական անցման համար՝ 2018 թվականից: Արդյունքում, այն կլինի իրավական հիմքերով ապահովված գործուն համակարգ:

Պետություն-մասնավոր գործընկերության կառավարման մասով կառավարությունը հայտարարել էր, որ անհրաժեշտ է հետևողականորեն խորացնել պետություն-մասնավոր գործընկերությունը (ՊՄԳ): Դրանով էլ պայմանավորված 2008 թվականին կառավարության հավանությանն արժանացավ պետություն-մասնավոր հատված համագործակցության հայեցակարգը: Նպատակը պետության և մասնավոր հատվածի գործընկերության (ՊՄԳ) մոդելի միջոցով խոշոր ներդրումային ծրագրերի իրականացման նախադրյալների ստեղծումն էր: Պետական և մասնավոր հատվածների գործընկերությունը ենթակառուցվածքների զարգացման և ծառայությունների մատուցման եղանակ է, որը ներգրավում է մասնավոր հատվածի ռեսուրսները և խրախուսման միջոցները: Սահմանափակ մրցակցության պայմաններում կառավարությունը հանդես է գալիս որպես պայմանագրի կողմ և կարգավորիչ: Արդեն իսկ ունենք մի շարք ՊՄԳ-ներ, ինչպիսիք են «Երևան Զուր», «Հայջրմուղկոյուղի», «Շիրակ-ջրմուղկոյուղի», «Լոռի-ջրմուղկոյուղի» և «Նոր-Ակունք» ընկերությունները, օդանավակայանը և թերևս ամենավառ օրինակը՝ «Տաթևի վերածնունդ» ծրագիրը: Այդ ծրագրով պետության կողմից հիմնանորոգվեց Շինուհայր-Հալիժոր ճանապարհը և կառուցվեց գազամուղը, իսկ մասնավոր հատվածի կողմից կառուցվեց Տաթևի վանքի հետ կապող ճոպանուղին և իրականացվեցին վանքի բարեկարգման և նորոգման աշխատանքներ: Այնուամենայնիվ, կառավարությունը շարունակելով կարևորել այս ոլորտում բարեփոխումները նպատակ է դրել ներդնել ՊՄԳ հիմնական կառուցվածքը, որը թույլ է տալիս օգտագործել կառավարության կառավարման ու ֆինանսական ռեսուրսների լծակն այս և այլ ոլորտներում՝ օրինակ ճանապարհային ոլորտը, և ամրապնդել գոյություն ունեցող ՊՄԳ-ները հսկելու/ղեկավարելու կառավարության կարողությունը:

Ինչ վերաբերում է օդային տրանսպորտի, երկաթուղու և կոմունալ ծառայությունների ոլորտներում ՊՄԳ-ներին, ապա կառավարությունը նպատակադրել է Համաշխարհային Բանկի օգնությամբ իրականացնել օդային տրանսպորտի, երկաթուղու և կոմունալ ծառայություններում առկա հաստատությունների (ՔԱԳՎ, տրանսպորտի նախարարություն, ՋՊԿ, ՀԾԿ) ՊՄԳ պայմանագրերի մշտադիտարկման և կարգավորման կարողությունների ինստիտուցիոնալ գնահատում, նախատեսում է ընդունել կարողությունների զարգացման պլան (ՋՔՎ-2 մեկնարկիչ):

Հանքարդյունաբերության ոլորտի բարեփոխումների ծրագրի իրականացմանն ուղղված 2011թ. նոյեմբերի 28-ին ընդունվել է Ընդերքի մասին նոր ՀՀ օրենսգիրքը (այսուհետ՝ Օրենսգիրք): 2012թ. ընթացքում կառավարությունը վերանայել է ընդերքօգտագործման հետ կապված իր օրենսդրական շրջանակը: Օրենսգրքի դրույթների կիրարկում ապահովելու նպատակով անհրաժեշտ էր մշակել և ընդունել առնվազն 50 նոր իրավական ակտեր: 2012թ. ընթացքում ՀՀ կառավարության կողմից քննարկվել և ընդունվել են 46 որոշումներ, իսկ 9-ը որոշման նախագծերը գտնվում են քննարկման փուլում: Այնուամենայնիվ, Օրենսգրքի դրույթների արդյունավետ իրականացման հիմքը «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» 1995թ. օրենքն է: Ներկայումս գոյություն ունի օրենքի նոր նախագիծ, որն անցել է նախապատրաստման և խորհրդակցման մեծ գործընթաց: «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» օրենքի նախագծի մշակման աշխատանքներն ավարտվել են, և այն կառավարության կողմից հաստատվել և ներկայացվել է ՀՀ Ազգային ժողով: Կառավարությունը կաջակցի Ազգային ժողովում օրենքի նախագծի քննարկումներին և լուծումներին՝ այն ընդունելու համար:

Ենթակառուցվածքների ոլորտում տարվող քաղաքականությունը լինելու է շարունակական և ուղղված է լինելու պետական ծախսերի արդյունավետության բարձրացման պայմաններում ապահովել խմելու ջրի, որոգման համակարգերի և ճանապարհների կայուն զարգացում, որը ենթադրում է պետության կողմից իրականացնել ինչպես ընթացիկ նորոգում և պահպանություն, այնպես էլ կապիտալ ծախսեր նոր ենթակառուցվածքների ստեղծման համար:

Խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման ոլորտում գործում են 5 ջրամատակարարման և ջրահեռացման ծառայություններ մատուցող ընկերություններ:

Խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման ոլորտի բարելավման և ֆինանսական կայունության հիմքում դրված են ոլորտի բարեփոխումների շարունակականության ապահովումը, նոր ներդրումային ծրագրերի իրականացումը, ջրային համակարգերի արդյունավետ կառավարումը՝ մասնավոր հատվածի առավել լայն ներգրավվածության միջոցով:

Կառավարությունը ջանալու է տարբեր գործիքների և սկզբունքների կիրառման միջոցով՝ ներառյալ պետություն-մասնավոր գործընկերության համագործակցությամբ, վարկային միջոցների հաշվին կատարվող ներդրումների քաղաքականությամբ բարձրացնել երկրում առկա ընկերությունների ծախսերի ծածկման մակարդակը և մատուցվող ծառայությունների որակը:

Խմելու ջրի մատակարարման և ջրահեռացման ոլորտի կայունության ապահովման նպատակով վերջին տարիներին իրականացվում են մի շարք միջոցառումներ և ծրագրեր, որոնք կրում են շարունակական բնույթ: Նշված միջոցառումներն ու ծրագրերն ուղղված են կատարելագործելու հաշվառման համակարգերը, ապահովելու հուսալի, անխափան և անվտանգ ջրամատակարարում և ջրահեռացում, բարելավելու մատուցվող ծառայությունների որակը, բարձրացնելու սպասարկող անձնակազմի մասնագիտական ունակությունները: Այդ խնդիրների լուծմանն է ուղղված պետական, ինչպես նաև ներդրումային և վարկային միջոցների հաշվին իրականացվող ջրամատակարարման և ջրահեռացման բարելավման ծրագրերը:

Ոռոգման ոլորտում ջրամատակարարներ են հանդիսանում 2 ջրառ իրականացնող ընկերություն և 42 ջրօգտագործողների ընկերություններ, որոնք մատակարարում են ոռոգման ջուրը վերջնական սպառողներին:

Ոռոգման ոլորտում վերջին տարիներին իրականացվել են գործող համակարգերի բարելավման, վերակառուցման և նոր համակարգերի կառուցման աշխատանքներ՝ Համաշխարհային բանկի, Հազարամյակի մարտահրավերների և մի շարք այլ ծրագրերի

միջոցով: Արդյունքում վերակառուցվել և կառուցվել են ոռոգման ներքին ցանցեր, մայր ջրանցքներ և պոմպակայաններ: Վերակառուցվել է Մարմարիկի ջրամբարը:

Ոռոգման ոլորտում նախատեսվում է նոր ջրամբարների կառուցում, առկա ենթակառուցվածքների արդիականացում, ինստիտուցիոնալ բարեփոխումների խորացում, մասնակցային կառավարման ամրապնդում, ջրօգտագործողների հետ առավելագույնս թափանցիկ և նոր մակարդակի հարաբերությունների ներդրում:

Տրանսպորտի ոլորտում կառավարությունը վերջին տարիների ընթացքում ՀՀ պետական բյուջեի, ՀԲ և ԱԶԲ ֆինանսավորմամբ զգալի ներդրումներ է կատարում ճանապարհների վերականգնման և արդիականացման ուղղությամբ: Հաջորդ տարիների ընթացքում ճանապարհային ոլորտի զարգացումը նույնպես կհանդիսանա կառավարության առաջնահերթություններից մեկը:

Ճանապարհային ենթակառուցների ուղղությամբ կատարվող ծախսերը կայուն հիմքերի վրա դնելու նպատակով կիրականացվի ճանապարհների ֆինանսավորման ուսումնասիրություն, որի առաջարկությունների հիման վրա ՀՀ կառավարությունը կհաստատի ճանապարհային սեկտորի բարեփոխումների ռազմավարությունը: Ճանապարհային ակտիվների կառավարումը ավելի արդյունավետ դարձնելու նպատակով կներդրվի և կշահագործվի Ճանապարհային ակտիվների կառավարման համակարգը, որը կօգնի ճանապարհային ենթակառուցների ֆինանսավորման վերաբերյալ որոշումներ կայացնելու:

Միջազգային առաջատար փորձի հիման վրա կմշակվի և կփորձարկվի կատարողականի վրա հիմնված ճանապարհների վերականգնման և պահպանման աշխատանքների գնման միասնական մրցութային փաթեթը և պայմանագիրը: Վերը նշվածի արդյունքում կապահովվի ՀՀ միջպետական և կենսական նշանակության ճանապարհների վերականգնման, պահպանման և շահագործման աշխատանքների կայուն ֆինանսավորումը, ակտիվների ավելի արդյունավետ կառավարումը և 60 տոկոս ճանապարհների ընթացիկ պահպանումը և շահագործումը:

Ծրագրի մոնիթորինգ և գնահատում

ՁԲԳ շարքի իրականացման հիմնական գործընկերը ՀՀ ֆինանսների նախարարությունն է:

ՀՀ ֆինանսների նախարարությունը նաև կանոնավոր պարբերականությամբ հավաքագրելու է ՁԲԳ-ներով նախատեսված բարեփոխումների արդյունքների վերաբերյալ մոնիթորինգի և գնահատման հիմնական ցուցանիշները:

Տիգրան Սարգսյան

Annex 3. Fund Relations

The Executive Board of the International Monetary Fund (IMF) on June 24, 2013, completed the sixth and final review of Armenia's economic performance under a program supported by Extended Fund Facility (EFF) and Extended Credit Facility (ECF) arrangements.¹⁰ The completion of the review allows the authorities to draw an additional SDR 55 million (about US\$84 million), bringing total disbursements under the arrangements to the full SDR 266.8 million (US\$407.2 million) available. The three-year EFF and ECF arrangements with Armenia were approved by the IMF's Executive Board on June 28, 2010 (see Press Release No. 10/263). The Board's decision on the sixth review was taken on a lapse of time basis.¹

The staff highlighted the following key issues:

- **Context.** Led by mining, services, and agriculture, growth accelerated to 7.2 percent in 2012 and continued to be strong in 2013. Growth projections were raised from 4.3 to 5.1 percent for 2013 and from 4½ to 5½ percent for the medium term, predicated on strong reforms. The authorities consider that growth should remain at 6–7 percent. Downside risks include a possible hike of gas import prices, a slowdown in Russia and the EU, and geopolitical tensions. President Serzh Sargsyan was reelected in February, and a new cabinet headed by Prime Minister Tigran Sargsyan is in place.
- **Macroeconomic developments and policies.** The 2012 fiscal deficit was lower than expected, 1.6 percent of GDP versus 2.1 percent projected at the time of the Fifth Reviews, reflecting sound revenue performance and delays in a large capital project. The 2013 budget foresees capital spending delays being overcome and a deficit of 2.6 percent of GDP; however, there are signs of further underspending on a major road project. Inflation remains subdued. Credit growth moderated in the first quarter of 2013, while bank profitability was lower. The Central Bank of Armenia (CBA) is implementing FSAP recommendations and reducing reserve requirements on dram deposits to target lower dollarization. The still-large current account deficit was reduced by just 0.3 percentage point of GDP in 2012, as exports and remittances grew strongly, but were largely offset by higher imports. Bank inflows and FDI picked up late in 2012. Reserves are adequate, but Armenia faces repayment of crisis support in 2013–15, calling for greater dram flexibility. Business climate and pension reforms are ongoing, but private investment remains weak.
- **Program.** The program remains on track. All continuous and periodic performance criteria (PC) were met.
- The reserves and fiscal deficit targets were met with large margins. Most indicative targets (IT) were met. All but one of the structural benchmarks (SB) were met. The authorities are requesting that SDR 55.0 million become available with completion of the reviews.
- **Successor arrangement.** The Sixth Reviews are the last under the program, and discussions were initiated on the outlines of a possible new arrangement. These are expected to continue and target a program that builds on the post-crisis stabilization to cover ambitious structural reforms needed to secure emerging market status. Higher tax revenues are needed to consolidate the adjustment and provide resources for more capital and social spending. Further dram flexibility is key to reducing the current account deficit, and with high dollarization and concentrated remittances and exports, the CBA should sustain its reserve holdings. Further financial sector deepening is also important, along with continuing business environment reforms. A clearer signal that Armenia is “open for business” is needed, through better public sector governance, an enhanced legal framework for competition, conclusion of the EU FTA, greater openness to FDI, and measures

¹⁰ <http://www.imf.org/external/pubs/cat/longres.aspx?sk=40835.0>

such as air transport liberalization and steps to begin planning for replacement of the Metsamor nuclear station. The conclusion of the two-year electoral cycle clears the way for action.

Executive directors concluded that policies had largely delivered on the objectives of the EFF/ECF-supported program, which concludes in September. Growth reached 4.7 percent in 2011, 7.2 percent last year, and continues to be strong in 2013. Inflation has remained below the CBA's 4 percent target, and shocks have been short-lived. The Central Bank of Armenia (CBA) has permitted greater flexibility of the dram over the past year, rebuilt reserves following sizeable intervention May-June 2012, and strengthened the monetary framework and operations. The CBA has also moved decisively to implement Financial Sector Assessment Program and IMF technical assistance recommendations. Banking sector indicators remain sound. The reduction of the fiscal deficit over the past three years, which has included substantial tax revenue increases, has reestablished fiscal sustainability and contributed to external adjustment.

At the same time, significant challenges and vulnerabilities remain. Robust growth has resumed, but has reflected in part rapid growth of credit and consumption, favorable weather, and high metals prices. More progress is needed to continue the external adjustment, reduce poverty, further restore buffers, and enhance the business climate and private sector- and export-led growth. Implementation of the authorities' stated policy plans should help address these challenges and vulnerabilities.

¹ The Executive Board takes decisions under its lapse of time procedure when it is agreed by the Board that a proposal can be considered without convening formal discussions.

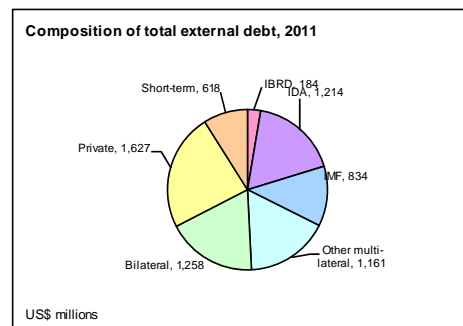
Annex 4. Armenia at a Glance

Armenia

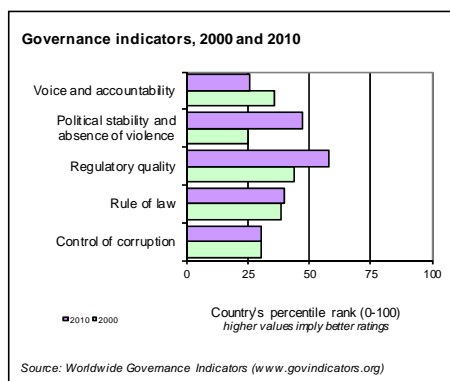
Balance of Payments and Trade	2000	2011
<i>(US\$ millions)</i>		
Total merchandise exports (fob)	300	1,330
Total merchandise imports (cif)	885	4,151
Net trade in goods and services	-519	-2,390
Current account balance as a % of GDP	-278	-1,108
	-14.6	-10.9
Workers' remittances and compensation of employees (receipts)	87	996
Reserves, including gold	314	1,932
Central Government Finance		
<i>(% of GDP)</i>		
Current revenue (including grants)	16.7	23.3
Tax revenue	14.8	20.6
Current expenditure	16.3	21.5
Overall surplus/deficit	-4.9	-2.8
Highest marginal tax rate (%)		
Individual	20	20
Corporate	20	20

External Debt and Resource Flows

<i>(US\$ millions)</i>		
Total debt outstanding and disbursed	916	6,896
Total debt service	46	714
Debt relief (HIPC, MDR)	-	-
Total debt (% of GDP)	47.9	68.0
Total debt service (% of exports)	8.2	16.2
Foreign direct investment (net inflows)	104	935
Portfolio equity (net inflows)	0	-1

Private Sector Development	2000	2011
Time required to start a business (days)	-	8
Cost to start a business (% of GNI per capita)	-	3.1
Time required to register property (days)	-	7
Ranked as a major constraint to business (% of managers surveyed who agreed)	2000	2010
Tax administration	..	43.8
Tax rates	..	37.8
Stock market capitalization (% of GDP)	0.1	0.3
Bank capital to asset ratio (%)	14.3	20.4

Technology and Infrastructure	2000	2010
Paved roads (% of total)	96.8	93.6
Fixed line and mobile phone subscribers (per 100 people)	18	144
High technology exports (% of manufactured exports)	4.7	18

Environment

Agricultural land (% of land area)	46	62
Forest area (% of land area)	10.8	9.3
Terrestrial protected areas (% of land area)	6.9	8.0
Freshwater resources per capita (cu. meters)	2,241	2,223
Freshwater withdrawal (billion cubic meters)
CO2 emissions per capita (mt)	11	18
GDP per unit of energy use (2005 PPP \$ per kg of oil equivalent)	3.5	5.7
Energy use per capita (kg of oil equivalent)	651	843

World Bank Group portfolio	2000	2010
<i>(US\$ millions)</i>		
IBRD		
Total debt outstanding and disbursed	8	106
Disbursements	0	53
Principal repayments	0	1
Interest payments	0	1
IDA		
Total debt outstanding and disbursed	388	1,161
Disbursements	54	36
Total debt service	3	24
IFC (fiscal year)		
Total disbursed and outstanding portfolio of which IFC own account	0	47
Disbursements for IFC own account	0	13
Portfolio sales, prepayments and repayments for IFC own account	0	7
MIGA		
Gross exposure	3	4
New guarantees	3	4

Note: Figures in italics are for years other than those specified. 2011 data are preliminary.
.. indicates data are not available. - indicates observation is not applicable.

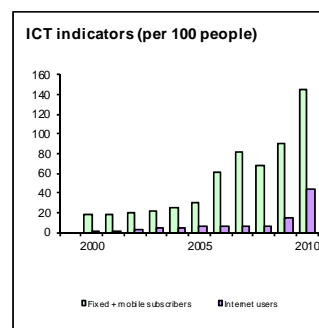
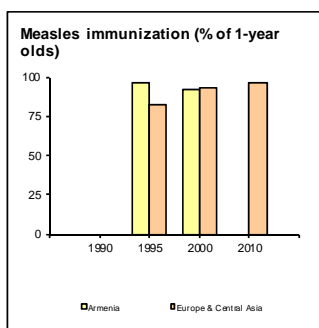
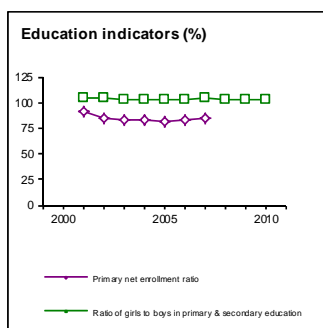
11/26/12

Development Economics, Development Data Group (DECDG).

With selected targets to achieve between 1990 and 2015

(estimate closest to date shown, +/- 2 years)

	Armenia			
	1990	1995	2000	2010
Goal 1: halve the rates for extreme poverty and malnutrition				
Poverty headcount ratio at \$125 a day (PPP, % of population)	..	17.5	19.8	<2
Poverty headcount ratio at national poverty line (% of population)	50.9	35.8
Share of income or consumption to the poorest quintile (%)	..	5.4	7.6	10.3
Prevalence of malnutrition (% of children under 5)	2.6	4.2
Goal 2: ensure that children are able to complete primary schooling				
Primary school enrollment (net, %)	91	84
Primary completion rate (% of relevant age group)	..	105	93	101
Secondary school enrollment (gross, %)	..	90	90	92
Youth literacy rate (% of people ages 15-24)	100	..	100	100
Goal 3: eliminate gender disparity in education and empower women				
Ratio of girls to boys in primary and secondary education (%)	104	103
Women employed in the nonagricultural sector (% of nonagricultural employment)	..	51	47	54
Proportion of seats held by women in national parliament (%)	36	6	3	9
Goal 4: reduce under-5 mortality by two-thirds				
Under-5 mortality rate (per 1000)	56	48	36	14
Infant mortality rate (per 1000 live births)	48	42	32	2
Measles immunization (proportion of one-year olds immunized, %)	93	96	92	96
Goal 5: reduce maternal mortality by three-fourths				
Maternal mortality ratio (modeled estimate, per 100,000 live births)	34	9
Births attended by skilled health staff (% of total)	..	96	97	100
Contraceptive prevalence (% of women ages 15-49)	61	53
Goal 6: halt and begin to reverse the spread of HIV/AIDS and other major diseases				
Prevalence of HIV (% of population ages 15-49)	0.1	0.1	0.1	0.1
Incidence of tuberculosis (per 100,000 people)	33	47	71	73
Tuberculosis case detection rate (% all forms)	50	77	61	62
Goal 7: halve the proportion of people without sustainable access to basic needs				
Access to an improved water source (% of population)	..	92	93	96
Access to improved sanitation facilities (% of population)	..	88	89	90
Forest area (% of land area)	12.0	11.5	10.8	9.3
Terrestrial protected areas (% of land area)	6.9	6.9	6.9	8.0
CO2 emissions (metric tons per capita)	11	1.1	1.1	18
GDP per unit of energy use (constant 2005 PPP \$ per kg of oil equivalent)	14	3.4	3.5	5.7
Goal 8: develop a global partnership for development				
Telephone mainlines (per 100 people)	15.8	18.1	17.3	19.2
Mobile phone subscribers (per 100 people)	0.0	0.0	0.6	125.0
Internet users (per 100 people)	0.0	0.1	1.3	44.0
Computer users (per 100 people)

Note: Figures in italics are for years other than those specified. .. indicates data are not available.

11/26/12

Development Economics, Development Data Group (DECDG).

Armenia Social Indicators

	Latest single year			Same region/income group	
	1980-85	1990-95	2005-11	Europe & Central Asia	Lower-middle-income
POPULATION					
Total population, mid-year (<i>millions</i>)	3.3	3.2	3.1	405.2	2,518.7
Growth rate (<i>% annual average for period</i>) [▼]	1.5 [▼]	-1.9 [▼]	0.2	0.3	1.6
Urban population (<i>% of population</i>)	67.1	66.3	63.9	64.1	39.4
Total fertility rate (<i>births per woman</i>)	2.5	2.1	1.7	1.8	2.9
POVERTY					
<i>(% of population)</i>					
National headcount index	35.8		
Urban headcount index	35.7		
Rural headcount index	36.0		
INCOME					
GNI per capita (<i>US\$</i>)	..	450	3,340	7,272	1,619
Consumer price index (<i>2005=100</i>)	..	68	166	143	140
INCOME/CONSUMPTION DISTRIBUTION					
Gini index	36.2		
Low est quintile (<i>% of income or consumption</i>)	10.3		
Highest quintile (<i>% of income or consumption</i>)	35.3		
SOCIAL INDICATORS					
Public expenditure					
Health (<i>% of GDP</i>)	1.7	4.0	2.0
Education (<i>% of GNI</i>)	4.4	4.0
Net primary school enrollment rate					
<i>(% of age group)</i>					
Total	84	92	85
Male	83	92	87
Female	86	91	83
Access to an improved water source					
<i>(% of population)</i>					
Total	..	92	96	96	87
Urban	..	99	98	99	93
Rural	..	78	93	91	83
Immunization rate					
<i>(% of children ages 12-23 months)</i>					
Measles	..	96	96	96	80
DPT	..	98	93	95	79
Child malnutrition (<i>% under 5 years</i>)	4	2	25
Life expectancy at birth					
<i>(years)</i>					
Total	70	69	74	71	65
Male	67	65	71	66	64
Female	72	72	77	75	67
Mortality					
Infant (<i>per 1,000 live births</i>)	54	42	12	19	50
Under 5 (<i>per 1,000 live births</i>)	64	48	14	23	69
Adult (15-59)					
Male (<i>per 1,000 population</i>)	158	216	165	273	244
Female (<i>per 1,000 population</i>)	85	119	80	116	175
Maternal (<i>per 100,000 live births</i>)	9	34	300
Births attended by skilled health staff (%)	100	98	57

CAS Annex B5. This table was produced from the CMU LDB system.

11/26/12

Note: 0 or 0.0 means zero or less than half the unit shown. Net enrollment rate: break in series between 1997 and 1998 due to change from ISCED76 to ISCED97. Immunization: refers to children ages 12-23 months who received vaccinations before one year of age or at any time before the survey.

Armenia - Key Economic Indicators

Indicator	Actual		Estimate				Projected		
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
National accounts (as % of GDP)									
Gross domestic product ^a	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Agriculture	18	19	19	23	22	21	20	19	18
Industry and construction	44	36	37	34	33	32	33	35	36
Services	38	45	44	43	45	48	47	46	46
Total consumption	85	93	92	96	101	99	98	96	95
Total investment	41	35	33	27	24	24	24	24	24
Government investment	5	7	6	5	3	5	5	5	5
Private investment	36	28	27	23	20	19	19	19	19
Exports (GNFS) ^b	15	15	21	24	25	24	24	23	22
Imports (GNFS) ^b	41	43	45	47	49	47	45	43	41
Gross domestic savings	15	7	8	4	-1	1	2	4	5
Gross national savings ^c	29	18	18	16	13	13	14	16	17
<i>Memorandum items</i>									
Gross domestic product (US\$ million at current prices)	11,662	8,648	9,260	10,142	9,951	10,731	11,509	12,654	13,712
GNI per capita (US\$, Atlas method)	3,460	3,170	3,310	3,470	3,760	3,850	4,020	4,360	4,730
Real annual growth rates (% , calculated form 00 prices)									
Gross domestic product at market prices	6.9	-14.1	2.2	4.7	7.2	4.5	5.0	5.0	5.0
Gross domestic income	5.9	-15.7	3.7	3.3	4.4	4.6	5.1	5.1	5.2
Real annual per capita growth rates (%)									
Gross domestic product at market prices	6.7	-14.3	2.0	4.5	7.2	4.5	5.0	4.7	4.7
Total consumption	4.3	-4.2	3.7	3.2	8.2	1.0	1.5	4.1	3.2
Private consumption	4.3	-5.9	4.4	7.6	9.2	-0.6	0.3	2.8	1.6
Balance of payments (US\$ million)									
Exports (GNFS) ^b	1,757	1,338	1,937	2,407	2,440	2,572	2,727	2,893	3,008
Merchandise exports (FOB)	1,112	749	1,175	1,580	1,619	1,714	1,826	1,946	2,014
Imports (GNFS) ^b	4,748	3,688	4,212	4,797	4,907	4,996	5,188	5,389	5,566
Merchandise imports (FOB)	3,776	2,830	3,208	3,658	3,738	3,827	4,019	4,219	4,396
Resource balance	-2,991	-2,349	-2,275	-2,390	-2,467	-2,424	-2,460	-2,496	-2,558
Net current transfers	1,138	814	563	723	723	742	787	835	877
Current account balance	-1,382	-1,369	-1,373	-1,108	-1,115	-1,188	-1,117	-1,014	-949
Net foreign direct investment	925	725	562	447	474	459	497	555	608
Long-term loans (net)	616	1,426	872	635	276	286	281	341	251
Official	134	1,351	334	313	202	58	30	55	-67
Private	482	75	539	322	74	229	252	286	318
Other capital (net, incl. errors & omissions)	-393	-182	-172	159	318	383	402	185	149
Change in reserves ^d	234	-600	111	-133	48	60	-64	-67	-59
<i>Memorandum items</i>									
Resource balance (% of GDP)	-25.6	-27.5	-24.5	-23.6	-24.8	-22.6	-21.4	-19.7	-18.7
Real annual growth rates (%)									
Exports (GNFS) ^b	-13.1	-10.4	26.5	14.9	5.1	5.0	6.1	6.1	4.0
Imports (GNFS) ^b	7.3	-19.2	12.8	-2.3	3.8	2.1	5.0	5.0	4.2

Armenia - Key Economic Indicators
(continued)

Indicator	Estimate					Projected			
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Fiscal accounts (as % of GDP at market prices)^e									
Current revenue	21.0	20.8	21.0	21.1	22.6	23.7	23.4	23.7	24.4
Current expenditures	19.5	22.4	21.4	20.9	21.3	21.9	22.9	22.4	22.7
Current account surplus (+) or deficit (-)	1.5	-1.6	-0.4	0.2	1.3	1.8	0.6	1.3	1.7
Capital expenditure	5.1	7.0	5.5	4.7	3.3	5.1	5.0	5.0	5.0
Foreign financing	0.9	12.0	2.8	2.6	1.9	1.9	0.3	-0.1	-0.7
Monetary indicators									
M2/GDP	19.8	25.9	26.3	29.8	33.7	32.9	34.1	31.9	30.4
Growth of M2 (%)	2.4	15.1	11.8	23.7	19.5	7.3	13.3	3.2	4.0
Private sector credit growth / total credit growth (%)	92.5	112.9	88.7	94.9	98.9	98.5	98.8	99.0	99.2
Price indices (YR00=100)									
Merchandise export price index	113.0	114.2	133.9	145.1	150.8	154.2	156.9	157.6	158.4
Merchandise import price index	124.5	143.4	147.6	172.3	180.8	184.8	187.9	188.8	189.8
Merchandise terms of trade index	91	80	91	84	83	83	83	83	83
Real exchange rate (US\$/LCU) ^f	117	110	111	110	108	106	103	101	99
Real interest rates									
Consumer price index (% change)	9.0	3.4	8.1	7.5	2.5	6.4	6.2	4.0	4.0
GDP deflator (% change)	6.0	2.6	7.8	4.3	-1.3	5.2	3.9	5.2	3.7

Sources: Armenian authorities and World Bank staff estimates.

- a. GDP at factor cost
- b. "GNFS" denotes "goods and nonfactor services."
- c. Includes net unrequited transfers excluding official capital grants.
- d. Includes use of IMF resources. Negative value means an increase in reserves.
- e. Consolidated central government.
- f. "LCU" denotes "local currency units." A decrease in US\$/LCU denotes appreciation. 2000 is base year.

This map was produced by the Map Design Unit of The World Bank. The boundaries, colors, denominations and any other information shown on this map do not imply, on the part of The World Bank Group, any judgment on the legal status of any territory, or any endorsement or acceptance of such boundaries.